

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ชุดการเรียนรู้กรุงสุโขทัย
วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ชุดที่ 1 เรื่อง การสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี
เวลา 2 ชั่วโมง

2. พระราชพงศาวดารและตำนาน

2.1 พระราชพงศาวดารกรุงเก่าฉบับหลวงประเสริฐ พระราชพงศาวดารฉบับนี้หลวงประเสริฐอักษรนิติ์เป็นผู้พบ และนำมาถวายสมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพ เป็นพระราชพงศาวดารในสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกรุงสุโขทัยเช่น พระมหาธรรมราชาที่ 2 ยอมแพ้กองทัพพม่า พ.ศ.1921 พระมหาธรรมราชาที่ 3 สวรรคต พ.ศ. 1962

2.2 พงศาวดารโยนก พระยาประชากิจกรจักร (แจ่ม บุนนาค) เขียนขึ้น โดยรวบรวมจากตำนานต่างๆ ทางภาคเหนือ

2.3 พงศาวดารเมืองน่าน เจ้าผู้ครองนครเมืองน่านแต่งในสมัยรัชกาลที่ 5

2.4 ตำนาน เช่น ชินกาลมาลีปกรณ์ ตำนานมูลศาสนา ตำนานพระพุทธลีลังค์

3. จดหมายเหตุ เช่น จดหมายเหตุหลวงหน่อซึ่งบันทึกในสมัยราชวงศ์หยวนกล่าวถึงประเทศเขิน(สยามที่มีสุโขทัยเป็นศูนย์กลางอำนาจ) ระบุว่าพ่อขุนรามคำแหงมหาราช สวรรคต พ.ศ.1841

รูปภาพวัดคาน โดม (วัดช้างค้ำ) อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จากพงศาวดาร โยนก

ที่มา : <http://www.dhammadjak.net>

4. วรรณกรรมเรื่องตะกมิกถาหรือไตรภูมิภคหรือไตรภูมิพระร่วง เป็นพระราชนิพนธ์ของพระมหารัชมหาราชที่ 1 (ลิไทย) ต้นฉบับเดิมสูญหาย มีผู้คัดลอกขึ้นใหม่ในสมัยธนบุรี เป็นเรื่องราวของการสอนราษฎรด้านศีลธรรม การทำความดี

5. หลักฐานทางโบราณคดี ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เช่น โบสถ์ วิหาร เมืองโบราณ ชุมชนโบราณ

6. หลักฐานศิลปกรรม

6.1 สถาปัตยกรรม เช่น เจดีย์ทรงดอกบัวตูมหรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่ วัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย เจดีย์องค์กลางที่วัดเจดีย์เจ๊กแถว อำเภอศรีสัชนาลัย

6.2 ประติมากรรม เช่น พระพุทธรชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก

6.3 ภาพลายเส้น ได้แก่ ภาพจำหลักลายเส้นบนแผ่นหินชนวน ซึ่งพบที่ วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย

7. หลักฐานประเภทโสตทัศน ได้แก่ ภาพถ่ายทางอากาศ ช่วยให้เข้าใจลักษณะของชุมชน ภาพจากดาวเทียมช่วยให้กำหนดแหล่งโบราณคดีทั้งบนดินและใต้ดินแม่นยำ

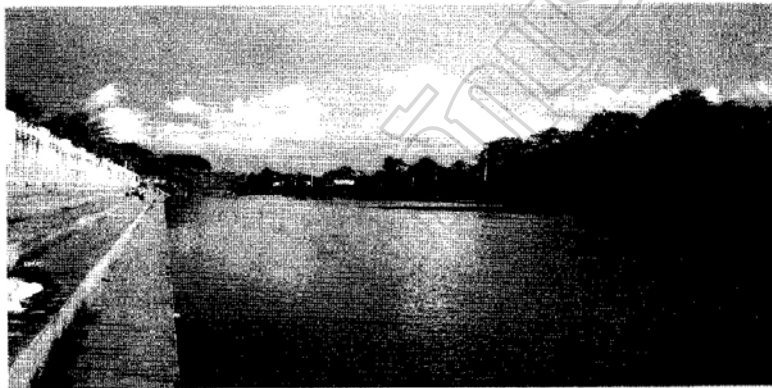
รูปภาพวัดมหาธาตุ

ภาพถ่ายโดย ปุณณภา พลเยี่ยม, 2553. แหล่งที่มาอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จ.สุโขทัย.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

1. ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมของกรุงสุโขทัย มีลักษณะทั่วไปดังนี้

1.1 สภาพภูมิประเทศ สุโขทัยตั้งอยู่ในบริเวณที่ประกอบด้วย ที่ราบลุ่มที่มีแม่น้ำยมและแม่น้ำน่าน ไหลผ่านจากเหนือลงใต้สู่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนทางด้านตะวันตกมีเทือกเขาถนนธงชัยและตะนาวศรี และทางด้านตะวันออกมีเทือกเขาเพชรบูรณ์

รูปภาพ แม่น้ำยม ไหลผ่านจังหวัดสุโขทัย

ภาพถ่ายโดย ปุณณภา พลเยี่ยม, 2553. แหล่งที่มา แม่น้ำยม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย.

1.2 สภาพภูมิอากาศ สุโขทัยตั้งอยู่ท่ามกลางเทือกเขาขนาดใหญ่ทั้งเทือกเขาถนนธงชัย เทือกเขาตะนาวศรี และเทือกเขาเพชรบูรณ์ ทำให้อากาศไม่ร้อนจนเกินไป ประกอบด้วยลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้พัดผ่านจึงมีฝนตกชุกในฤดูมรสุม

1.3 ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ สุโขทัยเต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า รวมไปถึงแร่ธาตุต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในชุมชน

1.4 การคมนาคม สุโขทัยสามารถติดต่อทางน้ำกับแคว้นต่าง ๆ ที่อยู่ทางตอนเหนือและแคว้นทางตอนใต้ได้สะดวก ทำให้เป็นเส้นทางการค้าที่สำคัญ ส่วนทางบกมีเส้นทางที่สามารถติดต่อกับแคว้นต่าง ๆ ได้ทั้งทางเหนือ ทางใต้ และตะวันตก

สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมดังที่กล่าวมาแล้ว สะท้อนให้เห็นว่าทำเลที่ตั้งของกรุงเทพฯ เป็นชุมชนทางการค้ากับเมืองใกล้เคียง และชาวต่างชาติ ต่างภาษา กรุงเทพฯสามารถที่จะทำการเพาะปลูกเลี้ยงตัวเองได้ โดยใช้ระบบชลประทานเข้ามาช่วย

รูปภาพ เชื้อนครดงหรือท่านพระร่วง
ที่มา WWW.OKNATION.NET.

2. ปัจจัยด้านอารยธรรม ที่มีอิทธิพลต่อกรุงเทพฯ ล้วนเป็นอารยธรรมจากภายนอก ที่มีการเผยแพร่เข้ามาในบริเวณกรุงเทพฯ ดังนี้

2.1 ขอมเริ่มเสื่อมอำนาจลงหลังการสิ้นสุดพระราชอำนาจของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งมีสาเหตุมาจาก

2.1.1 ภัยจากการรุกรานของพวกมองโกล (สมัยพระเจ้ากুবไบข่าน)

ขยายอำนาจลงมาทางใต้ เข้ามารุกรานดินแดนของขอมในพุทธศตวรรษที่ 18

ขอมไม่เสียเอกราช แต่มีความสูญเสียทางเศรษฐกิจ

2.1.2 การทำสงครามอันยาวนาน โดยเฉพาะการรบกับพวก จามปา (ดินแดนทางตอนใต้ของเวียดนาม) ทำให้ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง

2.1.3. การสร้างเทวสถาน กษัตริย์ขอมนิยมสร้างเทวสถานและปราสาทหิน

ทำให้เปลืองแรงงาน เงิน และทรัพยากร ประชาชนต่อต้าน

2.2 การมีผู้นำที่เข้มแข็ง ผู้นำของสุโขทัยมีความเข้มแข็ง กล่าวหาญ สามารถรวบรวมไพร่พลต่อสู้ขับไล่ขอมให้พ้นไปจากดินแดนไทยได้

2.3 ท่าเลที่ตั้งเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อตั้งราชธานี กรุงสุโขทัยตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำยม ทำให้การคมนาคมสะดวกทั้งทางบกและทางน้ำเอื้อประโยชน์ในการเป็นศูนย์กลางการค้า ติดต่อกับชุมชนต่างได้ง่าย กรุงสุโขทัยอยู่ห่างไกลจากนครขอม ซึ่งเป็นราชธานีของขอม ทำให้ขอมไม่อาจใช้กำลังเข้ามาปราบปรามคนไทยได้

2.4 ความสามัคคีของคนในชาติ เป็นพลังสำคัญที่จะต่อสู้กับข้าศึกจนได้ชัยชนะ สามารถประกาศตนเป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของขอม

จากการศึกษาร่องรอยทางโบราณวัตถุ ศิลาจารึก ทำให้ทราบว่าขอมมีความเจริญรุ่งเรืองในดินแดนสุวรรณภูมิ จนถึงสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 อาณาจักรขอมซึ่งมีศูนย์กลางอำนาจบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาอยู่ที่เมืองละโว้ (ลพบุรี) กษัตริย์จะส่งขุนนางมาปกครองเมืองบริวาร และต้องส่งส่วยให้แก่เมืองหลวง

รูปภาพ พระปรางค์สามยอด จังหวัดลพบุรี

ภาพถ่ายโดย รุณณา พลเยี่ยม. 2553. แหล่งที่มา พระปรางค์สามยอด จังหวัดลพบุรี.

พระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย

ก่อนที่จะมีการสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ดินแดนบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำยม มีเมืองสุโขทัยและศรีสัชชนาลัย เป็นดินแดนที่คนไทยมีผู้ปกครองคือพ่อขุนศรีนาวนำถม เมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์ ขอมสบาดโขลญลำพงเข้ายึดกรุงสุโขทัยไว้ได้ ประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 18 ขอมเริ่มเสื่อมลง พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด ซึ่งเป็นพระราชโอรสของพ่อขุนศรีนาวนำถมกับพระสหายคือ พ่อขุนบางกลางหาว ยกกองทัพตีเมืองสุโขทัยได้ พ่อขุนผาเมืองทรงสถาปนา พ่อขุนบางกลางหาวเป็นกษัตริย์ครองกรุงสุโขทัย ถวายพระนามว่า “ ศรีอินทรบดินทราทิตย์ ” ซึ่งเป็นพระนามที่พ่อขุนผาเมืองได้รับจากกษัตริย์ขอม แต่พ่อขุนบางกลางหาวทรงใช้พระนามว่า “ ศรีอินทราทิตย์ ” ทรงเป็นปฐมกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงแห่งกรุงสุโขทัย

รูปภาพ พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนผาเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์

ที่มา : <http://www.nairoburoo.com>

พระนามพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

	พระนามพระมหากษัตริย์	ปีที่ครองราชย์	ปีที่สวรรคต
1.	พ่อขุนศรีอินทราทิตย์	พ.ศ.1792	ไม่ปรากฏ
2.	พ่อขุนบานเมือง	ไม่ปรากฏ	พ.ศ.1822
3.	พ่อขุนรามคำแหงมหาราช	พ.ศ.1822	พ.ศ.1841
4.	พญาเลอไทย	พ.ศ.1841	ไม่ปรากฏ
5.	พญาจันทราม	ไม่ปรากฏ	พ.ศ.1890
6.	พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไทย)	พ.ศ.1890	ระหว่างพ.ศ. 1911-1917
7.	พระมหาธรรมราชาที่ 2	พ.ศ.1911	พ.ศ.1942
8.	พระมหาธรรมราชาที่ 3(ไสลิไทย)	พ.ศ.1943	พ.ศ.1962
9.	พระมหาธรรมราชาที่4(บรมपाल)	พ.ศ.1962	พ.ศ.1981

พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย

พ่อขุนศรีอินทราทิตย์

พ่อขุนศรีอินทราทิตย์เมื่อครั้งยังเป็นพ่อขุนบางกลางหาว ได้ร่วมกับพ่อขุนผาเมืองเจ้าเมือง รากจับไล่ขอม โดยตีเมืองศรีสัชนาลัยได้ และยกเมืองนี้ให้พ่อขุนผาเมือง ส่วนพ่อขุนผาเมือง ตีเมืองสุโขทัยได้ จึงยกเมืองนี้ให้พ่อขุนบางกลางหาว พร้อมกับมอบพระขรรค์ชัยศรีและพระ นามศรีอินทราทิตย์ ซึ่งภายหลังได้กลายเป็นพระนาม โดยคำว่า " บดินทร " หายไป เชื่อกันว่าเพื่อเป็นการแสดงว่ามีได้เป็นบดินทร์แห่งอินทรีปัด ภายใต้อิทธิพลของขอมที่เมืองอินทรีปัด

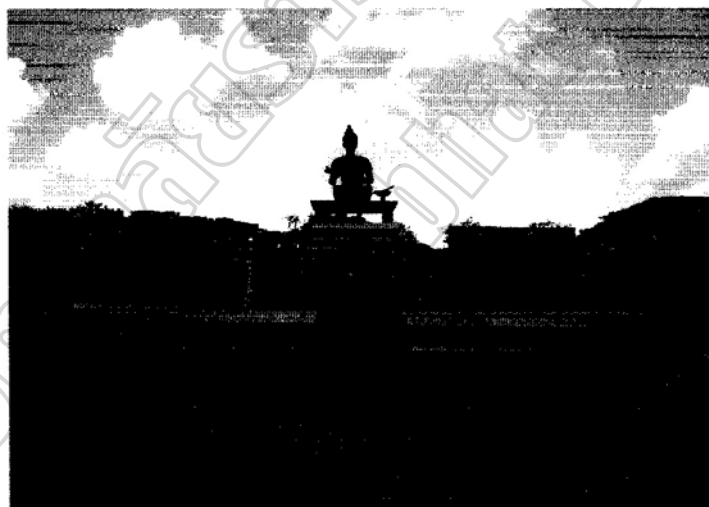
รูปภาพ การทำสงครามกับขุนสามชนเจ้าเมืองฉอด

ที่มา : <http://www.sehg.mi.th.com>

พ.ศ.1802 ทำสงครามกับขุนสามชนเจ้าเมืองฉอด ทรงชนช้างกับขุนสามชน แต่ช้างทรงของ พระองค์เกิดหนี ขณะนั้นพระราชโอรสองค์เล็ก ได้เข้าชนช้างชนะขุนสามชน ภายหลังจึงได้ ทรงเฉลิมพระนาม โอรสองค์เล็กว่า รามคำแหง

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

พระมหากษัตริย์องค์ที่ 3 แห่งกรุงสุโขทัย ทรงเป็นพระราชโอรสของ พ่อขุนศรีอินทราทิตย์กับพระนางเสือง มีพระเชษฐา 2 พระองค์ องค์ใหญ่สิ้นพระชนม์ เมื่อยังทรงพระเยาว์ องค์กลางทรงพระนามว่า บานเมือง และมีพระเชษฐา 2 พระองค์ พระชนม์อายุ 19 พรรษา ทรงชนช้างชนะขุนสามชนเจ้าเมืองลพบุรี พ่อขุนศรีอินทราทิตย์จึง ทรงตั้งพระนามว่า “ รามคำแหง ” ซึ่งแปลว่า ลูกชายคนเล็กที่เก่งกล้า มีความสามารถ เป็นเลิศ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสำนักสกุลกัณฑ์นฤมิ เมืองละโว้ มีศิษย์ร่วมอาจารย์เดียวกันคือ พญาเม็งรายเจ้าเมืองเชียงใหม่ พญาเจ้าเมือง เจ้าเมืองพะเยา เมื่อพระชนกสวรรคต พ่อขุนบานเมืองผู้เป็นพระเชษฐาได้ขึ้นครองราชย์ และแต่งตั้งให้พ่อขุนรามคำแหงไปครองเมืองเซียง (เมืองศรีษัชนาลัย) เมื่อพ่อขุนบานเมืองสวรรคต พ่อขุนรามคำแหงมหาราชจึงได้ครองกรุงสุโขทัย

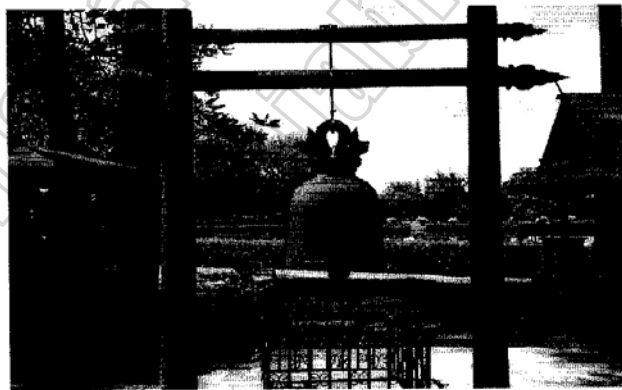

รูปภาพพระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ภาพถ่ายโดย ปณณภา พลเยี่ยม. 2553. แหล่งที่มา อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

1. ทรงเป็นนักปกครอง เอาใจใส่ราษฎรแบบพ่อปกครองลูกและขยายอาณาเขตอย่างกว้างขวาง
2. ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เป็นไมตรีกับลังกาและได้พระพุทธสิหิงค์จากเมืองลังกาโดยรับมาจากนครศรีธรรมราช โปรดให้มีการแห่กรานกฐิน
3. ทรงประดิษฐ์ตัวอักษรไทย พ.ศ.1826 โดยดัดแปลงจากอักษรขอมหัดและอักษรไทยเดิม ซึ่งดัดแปลงมาจากอักษรมอญ เรียกอักษรนี้ว่า ลายสือไทย
4. ศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีจุดมุ่งหมายเพื่อบันทึกเรื่องราวต่างๆในสมัยกรุงสุโขทัย
5. การตัดสินใจคิดความ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช โปรดให้แขวนกระดิ่งไว้ตรงหน้าประตูวัง เพื่อให้ราษฎรที่มีเรื่องเดือดร้อน ร้องทุกข์มาต้นกระดิ่ง พระองค์จะเสด็จออกมารับฟังเรื่องราวและตัดสินใจด้วยความดีความเป็นธรรม แสดงถึงความมีเมตตาธรรมของพระมหากษัตริย์
6. โปรดให้สร้างพระแท่นมนังคศิลาบาตร ไว้กลางคดตาล สำหรับใช้เป็นที่ให้พระเถระขึ้นนั่งแสดงธรรม และทรงใช้เป็นที่ประทับอบรมสั่งสอนราษฎรในวันธรรมดา

รูปภาพกระดิ่งที่แขวนไว้หน้าประตูวัง

ภาพถ่ายโดย ปุณณภา พลเยี่ยม, 2553. แหล่งที่มา อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

พระมหากษัตริย์ราชที่ 1 (พญาธิไท)

พญาธิไทหรือพระศรีสุริยพงศ์รามมหาราชราชหรือพระมหากษัตริย์ราชที่ 1 ทรงเป็นพระราชโอรสของพญาเลอไท พระมเหสีชื่อพระนางศรีธรรม มีพระราชโอรส ทรงพระนามว่าพระมหากษัตริย์ราชที่ 2 พระองค์ทรงเป็นแบบฉบับของพระมหากษัตริย์ ในคหิธรรมราชา ทรงปกครองบ้านเมืองด้วยทศพิธราชธรรม เมื่อเสด็จเสวยราชสมบัติ ได้ 5 ปีทรงผนวชเป็นพระภิกษุ โดยนิมนต์พระเถระจากมอญมาเป็นพระอุปัชฌาย์ ทำให้พระองค์มีความรู้ในพระไตรปิฎกอย่างกว้างขวาง ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา จนทำให้กรุงสุโขทัยเป็นศูนย์กลางของศาสนาพุทธ หลักฐานที่สำคัญที่แสดงว่าพระองค์มีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎกเป็นอย่างดี ได้แก่วรรณกรรมเรื่องไตรภูมิพระร่วง ทรงพระราชนิพนธ์ก่อนการเสวยราชสมบัติ และไปครองเมืองศรีสัตนาคนาน 8 ปี จึงเสด็จมาครองกรุงสุโขทัยเมื่อพ.ศ.1890 โดยใช้กำลังทหารเข้ายึดอำนาจ เพราะที่กรุงสุโขทัยหลังจากที่สิ้นสมัยพญาจันทราธิราช เกิดกบฏเพราะการสืบราชสมบัติไม่เป็นธรรม

พระราชกรณียกิจที่สำคัญ

1. ด้านการเมืองการปกครอง ในสมัยพระมหากษัตริย์ราชที่ 1 ได้ทรงฟื้นฟูการปกครอง โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลราษฎร โดยใช้หลักทศพิธราชธรรม และทรงปกครองราษฎรด้วยความเป็นธรรม
2. ด้านวัฒนธรรม
 - 2.1 ส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง โปรดให้สร้างพระพุทธรูป เพื่อให้ราษฎรได้สักการบูชา ได้แก่ พระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์
 - 2.2 ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีทางพระพุทธศาสนาเรื่องไตรภูมิพระร่วง เนื้อเรื่องกล่าวถึงบาปบุญคุณโทษ ทำดีได้ขึ้นสวรรค์ ทำชั่วตกนรก มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนเกรงกลัวต่อการทำชั่ว

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1.1
เรื่อง การสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำหมายเลข 1-5 เติมลงหน้าข้อความ เพื่อลำดับเหตุการณ์
การสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

หลังจากพ่อขุนศรีนาวนำถมสิ้นพระชนม์ บ้านเมืองคงเกิดจลาจล ขอมสบาด
โขลญล่อง ซึ่งเป็นขุนนางเขมร เข้ายึดครองกรุงสุโขทัย

พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด ได้อภิเษกพ่อขุนบางกลางหาวปกครองกรุง
สุโขทัย โดยถวายพระนามว่าศรีอินทราทิตย์

พุทธศตวรรษที่ 18 บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำยมและน่านรวมกันเป็นแคว้นใหญ่
ศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่สุโขทัย มีพ่อขุนศรีนาวนำถมเป็นผู้ปกครอง

พ่อขุนผาเมืองและพ่อขุนบางกลางหาว ได้ร่วมมือกัน ยกไพรพลปราบขอม
สบาดโขลญล่องได้สำเร็จ

พ่อขุนบางกลางหาวเป็นปฐมกษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย ทรงพระนามว่า
พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ กรุงสุโขทัยมีพระมหากษัตริย์ปกครอง 9 พระองค์

บัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1.1
เรื่อง การสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำหมายเลข 1-5 เติมลงในข้อความ เพื่อลำดับเหตุการณ์ การสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

- 2 หลังจากพ่อขุนศรีนาวนำถมสิ้นพระชนม์ บ้านเมืองคงเกิดจลาจล ขอมสบาดโขลญลำพง ซึ่งเป็นขุนนางเขมร เข้ายึดครองกรุงสุโขทัย
- 4 พ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด ได้อภิเษกพ่อขุนบางกลางหาวปกครองกรุงสุโขทัย โดยถวายพระนามว่าศรีอินทราทิตย์
- 1 พุทธศตวรรษที่ 18 บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำยมและน่านรวมกันเป็นแคว้นใหญ่ ศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่สุโขทัย มีพ่อขุนศรีนาวนำถมเป็นผู้ปกครอง
- 3 พ่อขุนผาเมืองและพ่อขุนบางกลางหาว ได้ร่วมมือกัน ยกไพรพลปราบ ขอมสบาดโขลญลำพง ได้สำเร็จ
- 5 พ่อขุนบางกลางหาวเป็นปฐมกษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย ทรงพระนามว่า พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ กรุงสุโขทัยมีพระมหากษัตริย์ปกครอง 9 พระองค์

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1.2
เรื่อง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

คำชี้แจง นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ขอมล้อมอำนาจหลังจากสิ้นยุคสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 มีสาเหตุมาจากอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. ทำเลที่ตั้งของกรุงสุโขทัย อยู่ห่างจากราชธานีขอมมากพอสมควร เป็นผลดีต่อฝ่ายไทยอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. การสถาปนากรุงสุโขทัยให้เป็นเอกราช ไม่ขึ้นต่อขอม ผู้นำคนไทยดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

บัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1.2
เรื่อง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

คำชี้แจง นักเรียนตอบคำถามดังต่อไปนี้

แนวคำตอบ

1. ขอมเสื่อมอำนาจหลังจากสิ้นสุดสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 มีสาเหตุมาจากอะไร
 1. ภัยจากการรุกรานของพวกมองโกล
 2. การทำสงครามอันยาวนานกับพวกจามปา ทำให้มีผลเสียต่อเศรษฐกิจ
 3. การสร้างเทวสถาน ปราสาทหินของกษัตริย์ขอม ทำให้ต้องเกณฑ์แรงงานจากประชาชน
2. ทำเลที่ตั้งของกรุงสุโขทัย อยู่ห่างจากราชธานีขอมมากพอสมควร เป็นผลดีต่อฝ่ายไทยอย่างไร

การเคลื่อนกำลังกองทัพของขอมเป็นไปอย่างยากลำบาก
3. การสถาปนากรุงสุโขทัยให้เป็นเอกราช ไม่ขึ้นต่อขอม ผู้นำคนไทยดำเนินการอย่างไร

ร่วมมือกันใช้กำลังขับไล่อำนาจขอมที่ปกครองกรุงสุโขทัย

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1.3
เรื่อง พระมหากษัตริย์ไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง นักเรียนเขียนแผนที่ความคิดเปรียบเทียบพระราชนิยมกิจที่สำคัญของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชกับพระมหาธรรมราชาที่ 1(พญาลิไท)

บัตรแบบทดสอบก่อน - หลังเรียน

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

คำชี้แจง ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วกาเครื่องหมาย X ลงใน
กระดาษคำตอบ

1. พุทธศักราช 1700 ในรัชสมัยพระยารามราชกษัตริย์ละโว้ สุโขทัยเป็นสถานที่
การค้าของแคว้นละโว้ ผู้ปกครองกรุงสุโขทัยคือชื่อใด
 - ก. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
 - ข. พ่อขุนบางกลางหาว
 - ค. พ่อขุนศรีนาวนำดม
 - ง. พ่อขุนผาเมือง
2. กรุงสุโขทัยตั้งอยู่ระหว่างเทือกเขาถนนธงชัย เทือกเขาเพชรบูรณ์ และเทือกเขา
ตะนาวศรี มีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้พัดผ่าน
ทำให้มีลักษณะภูมิอากาศอย่างไร
 - ก. ภูมิอากาศไม่ร้อน ฝนตกชุกในฤดูมรสุม
 - ข. ภูมิอากาศอากาศร้อน แห้งแล้ง
 - ค. ภูมิอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว และร้อนจัดในฤดูร้อน
 - ง. ภูมิอากาศหนาวจัดและมีฝนตกในฤดูหนาว
3. ปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อการสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานีคืออะไร
 - ก. แม่น้ำเจ้าพระยา
 - ข. แม่น้ำท่าจีน
 - ค. แม่น้ำน่าน
 - ง. การเสื่อมอำนาจของขอม เมื่อพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สิ้นพระชนม์

4. ท่าเลที่ตั้งของกรุงสุโขทัยตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำยม มีปัจจัยที่สำคัญ และเอื้อต่อการตั้งราชธานีอย่างไร

- ก. การคมนาคมสะดวก เป็นศูนย์กลางการค้าขาย
- ข. การคมนาคมสะดวก สามารถต่อเรือรบได้มาก
- ค. การค้าขายสะดวก ทำให้มีชาวตะวันตกเข้ามาค้าขายมากที่สุด
- ง. การยกกองทัพไปทำสงครามกับพม่าและขอมทำได้ง่าย การเดินทางใกล้

5. การขับไล่ขอมให้พ้นจากดินแดนไทยได้สำเร็จเกิดเพราะสาเหตุในข้อใด

- ก. มีอาวุธที่ทันสมัย
- ข. ชาวตะวันตกนำวิธีการรบแบบใหม่มาสอน
- ค. มีผู้นำที่เข้มแข็ง ราษฎรมีความรัก ความสามัคคี
- ง. เกิดโรคภัยแรงในกรุงสุโขทัย

6. เมื่อขุนศรีนาวาลม เจ้าเมืองสุโขทัยสิ้นพระชนม์ ใครเป็นผู้ยกกองทัพมายึดกรุงสุโขทัยได้

- ก. ขอมสภาคพะนายกอง
- ข. ขอมสุพลา
- ค. ขอมโปมะยง่วน
- ง. ขอมสภาคโกลญลำพอง

7. เจ้าเมืองใด ที่ร่วมมือกันขับไล่ขอมให้หมดอำนาจจากกรุงสุโขทัย

- ก. พ่อขุนบางกลางหาว พ่อขุนบานเมือง
- ข. พ่อขุนผาเมือง พ่อขุนบางกลางหาว
- ค. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช พ่อขุนผาเมือง
- ง. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ พระยาลิไท

8. ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วงหรือราชวงศ์สุโขทัยคือข้อใด

- ก. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
- ข. พ่อขุนบานเมือง
- ค. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
- ง. พ่อขุนผาเมือง

9. สุโขทัย หมายถึงอะไร

- ก. ดินแดนแห่งดอกบัว
- ข. เมืองอันอุดมสมบูรณ์
- ค. รุ่งอรุณแห่งความสุข
- ง. ในน้ำมีปลาในนามีข้าว

10. ในสมัยกรุงสุโขทัยมีพระมหากษัตริย์ปกครองกี่พระองค์

- ก. 8 พระองค์
- ข. 9 พระองค์
- ค. 10 พระองค์
- ง. 11 พระองค์

บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

คำชี้แจง ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วกาเครื่องหมายกากบาท (X)
ลงในกระดาษคำตอบ

1. ค
2. ก
3. ง
4. ก
5. ค
6. ง
7. ข
8. ก
9. ค
10. ข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่เดือน.....พ.ศ.

1. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

1.2 มาตรฐาน ส4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบันและการ

เปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส4.2.1 : วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดีและข้อจำกัดของปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อพัฒนาการในการตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิตของประชากรในภูมิภาคต่างๆของโลก

2. สาระสำคัญ

บริเวณที่เป็นดินแดนประเทศไทย นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 17-18 ได้มีการพัฒนาจากชุมชน เป็นเมืองและแคว้น บางแห่งเกิดขึ้นแล้วเสื่อมลง เช่นกรุงสุโขทัยมีความเจริญสามารถดำรงอยู่ได้ 200 ปีเศษ และถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกรุงศรีอยุธยา พ.ศ.2006

3. ตัวชี้วัด

มฐ.ส 4.3 ม.1/1 อธิบายเรื่องราวประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยโดยสังเขป

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยกรุงสุโขทัยได้
2. วิเคราะห์ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐานและการดำรงชีวิตของคนในสมัยกรุงสุโขทัยได้
3. อธิบายพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยกรุงสุโขทัย
4. มีความรักและภาคภูมิใจประวัติศาสตร์ชาติไทย

5. สารการเรียนรู้

1. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยกรุงสุโขทัย
2. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการตั้งถิ่นฐาน และการดำรงชีวิตของคนในสมัยกรุงสุโขทัย
3. พระราชนิพนธ์กิจของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

6.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 6.1.1 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้
- 6.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐาน
- 6.1.3 ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องข่าวน้ำท่วมจังหวัดสุโขทัย

6.2 ขั้นสอน

- 6.2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 5 - 6 คน โดยคละกันในแต่ละกลุ่ม ให้มีเด็กเก่ง เด็กปานกลางและเด็กอ่อน เพื่อให้ให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 6.2.2 ครูชี้แจงการทำงานกลุ่ม หลังจากนั้นนักเรียนเลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละกลุ่ม
- 6.2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการสถาปนากรุงสุโขทัยดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ศึกษา ความหมายของคำว่าสุโขทัย
 - กลุ่มที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสถาปนากรุงสุโขทัยด้านภูมิศาสตร์
 - กลุ่มที่ 3 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสถาปนากรุงสุโขทัยด้านอารยธรรม
 - กลุ่มที่ 4 ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยกรุงสุโขทัย
 - กลุ่มที่ 5 ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยกรุงสุโขทัย
- 6.2.4 นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มรายงานหน้าชั้นเรียนและช่วยกันปฏิบัติกิจกรรมลงในบัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1.1 เรื่องการสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี (จากชุดการเรียนรู้ที่ 1)
ครูเฉลยและนักเรียนบันทึกคำตอบลงในสมุด

6.3 ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันอภิปราย ชักถาม สรุปเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงาน และให้นักเรียนไปค้นคว้าประวัติการตั้งถิ่นฐานของชุมชนนักเรียน โดยการไปสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุด โรงเรียน ห้องสมุดในชุมชน สอบถามจากผู้รู้ในชุมชน วัดในชุมชนและให้นักเรียนทำกิจกรรมลงในบัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1.2 เรื่องปัจจัยที่ทำให้กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นการบ้าน

ชั่วโมงที่ 2

6.1 ขำนำเข้าสู่บทเรียน

6.1.1 แจงจุดประสงค์การเรียนรู้

6.1.2 นักเรียนนำเสนอข่าวในชุมชน

6.2 ขำสอน

6.2.1 นักเรียนศึกษาพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงสุโขทัยจากชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

6.2.2 ครูอธิบายสาระสำคัญและให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมลงในบัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1.3 เรื่องพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

6.2.3 ครูและนักเรียนคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุดติดที่ป้ายนิเทศ

6.3 ขำสรุป

ครูสรุปพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงสุโขทัย ที่คนไทยในปัจจุบันได้นำมาใช้ เช่น ตัวอักษรไทย นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

7.1 ชุดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

8. การวัดผลและประเมินผล

8.1 สิ่งที่จะวัดผล

8.1.1 ความรู้ความเข้าใจ

8.1.2 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

8.1.3 พฤติกรรมรายบุคคล

8.2 วิธีวัดผล

8.2.1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

8.2.2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

8.2.3 สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

8.3 เครื่องมือวัดผล

8.3.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

8.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

8.3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

8.4 เกณฑ์การประเมิน

8.4.1 นักเรียนผ่านเกณฑ์การทดสอบหลังเรียน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

8.4.2 นักเรียนผ่านเกณฑ์การทำงานกลุ่ม เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

8.4.3 นักเรียนผ่านเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ชุดการเรียนรู้กรุงสุโขทัย
วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ชุดที่ 2 เรื่องการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย
เวลา 2 ชั่วโมง

คำชี้แจงการใช้ชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้นี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ประกอบการสอนของครูและนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนที่กำหนด เมื่อเรียนจบชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย เวลา 2 ชั่วโมง นักเรียนจะมีความรู้การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้นและตอนปลาย

ชุดการเรียนรู้เรื่องกรุงสุโขทัยประกอบด้วยส่วนต่างๆดังนี้

1. บัตรคำตั้ง
2. บัตรแบบทดสอบก่อนเรียน
3. บัตรเนื้อหา
4. บัตรแบบฝึกการเรียนรู้และบัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้
5. บัตรแบบทดสอบหลังเรียนและบัตรเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

การใช้ชุดการเรียนรู้ นั้น นักเรียนต้องศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดด้วยตนเอง สามารถปรึกษากันได้

บัตรคำตั้ง

นักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้ เรื่องที่ 2 การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบัตรคำตั้งและทำแบบทดสอบก่อนเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย
2. ศึกษาบัตรเนื้อหา และทำกิจกรรมในบัตรแบบฝึกการเรียนรู้
3. ตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ ถ้าไม่ถูก ศึกษาเนื้อหาใหม่และแก้ไขให้ถูกต้อง
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยความซื่อสัตย์ โดยไม่เปิดเฉลยดูก่อน

บัตรเนื้อหา
ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
มีความรัก ความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นคนไทย
ตัวชี้วัด ม.ศ.ศ 4.3 ม.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ

สาระสำคัญ

การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้นพระมหากษัตริย์ปกครองประชาชนในลักษณะพ่อปกครองลูกเรียกว่าการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ในสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลายเป็นลักษณะการปกครองแบบบรมราชา โดยนำหลักธรรมมาใช้ในการปกครอง พระมหากษัตริย์ยึดหลักธรรมคือทศพิธราชธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายลักษณะการปกครองแบบพ่อปกครองลูกและแบบบรมราชาได้
2. เปรียบเทียบความแตกต่างลักษณะการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยกับปัจจุบันได้
3. วิเคราะห์สาเหตุสำคัญที่ทำให้กรุงสุโขทัยเสื่อมอำนาจได้
4. นักเรียนมีความรักและภาคภูมิใจประวัติศาสตร์ของชาติไทย

สาระการเรียนรู้

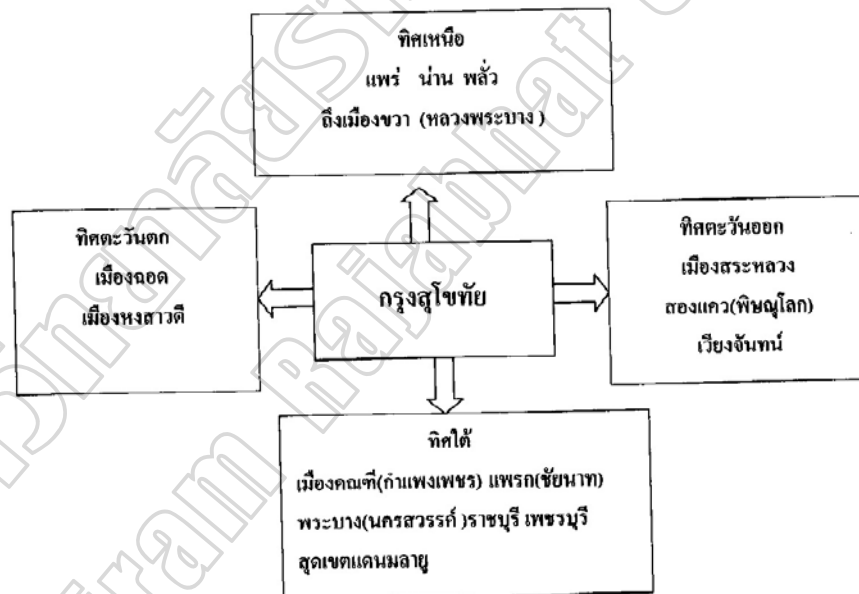
1. ลักษณะการปกครองแบบพ่อปกครองลูกและแบบบรมราชา
2. ความแตกต่างลักษณะการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยกับปัจจุบัน
3. สาเหตุสำคัญที่ทำให้กรุงสุโขทัยเสื่อมอำนาจ

การปกครองสมัยกรุงสุโขทัย

การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้น (พ.ศ1765 – 1840)

1. ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎร เป็นแบบพ่อปกครองลูก พระมหากษัตริย์จะมีความใกล้ชิดราษฎรมาก โดยราษฎรที่มีความทุกข์ยากเดือดร้อนสามารถไปสั่นกระดิ่งร้องทุกข์ต่อพ่อขุนที่ประดิษฐานพระราชมังคลาภิเษกได้ ขณะเดียวกันราษฎรมีความขกข่องจงรักภักดี และยินยอมปฏิบัติตามคำสั่งของกษัตริย์ด้วยดี

2. อาณาเขตการปกครอง ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช อาณาเขตของกรุงสุโขทัยแผ่ขยายกว้างขวาง ดังปรากฏในหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 ดังนี้

3. แบบแผนการปกครอง เป็นการกระจายอำนาจจากราชาธานีสู่หัวเมือง โดยแบ่งการปกครองดังนี้

3.1 ราชาธานี หรือเมืองหลวง เป็นศูนย์กลางของกรุงสุโขทัย กษัตริย์จะเป็นผู้ดูแล

3.2 เมืองลูกหลวง เป็นเมืองหน้าด่าน ตั้งอยู่ 4 ทิศ เป็นที่สะสมเสบียงอาหาร กำลังคน ไว้ป้องกันเมืองหลวง อยู่ภายใต้การปกครองของลูกหลวงหรือโอรสของกษัตริย์ ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 2 วัน ได้แก่ เมืองศรีสัชนาลัย เมืองสองแคว (พิษณุโลก) เมืองสระหลวง (พิจิตร) เมืองชากังราว (กำแพงเพชร)

รูปภาพ เมืองศรีสัชนาลัยหรือเมืองชะเลียง

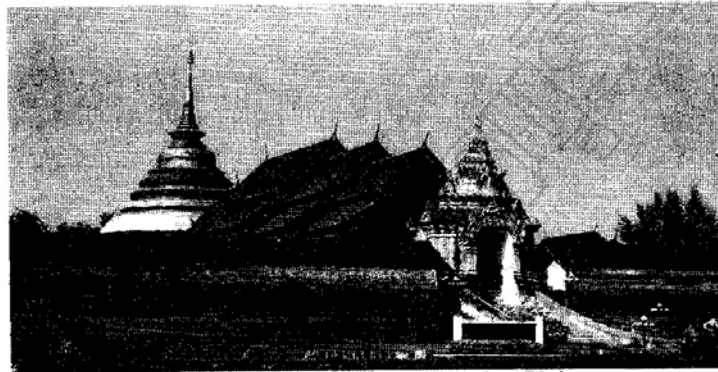
ที่มา : narusegawa.exteen.com/20080120/entry

3.3 เมืองพระยามหานคร เจ้าเมืองมีอำนาจปกครองตนเอง แต่ต้องส่งส่วย และเกณฑ์กำลังทหารมาให้ความช่วยเหลือราชาธานี ผู้ที่เป็นเจ้าเมืองมักเป็นเชื้อสายของเจ้าเมืองเดิม ได้แก่เมืองชัยนาท กาญจนบุรี ชุมพร ฯลฯ

3.4 เมืองประเทศราช เป็นหัวเมืองที่มีได้มารวมกับกรุงสุโขทัย เพียงแต่ยอมอ่อนน้อม เพื่อความมั่นคงความปลอดภัยของตนเอง เป็นอิสระ มีอำนาจในการปกครองตนเอง แต่ต้องส่งบรรณาการมาที่กรุงสุโขทัย เพื่อแสดงความจงรักภักดี ได้แก่เมืองแพร่ เมืองบ้าน เมืองหลวงพระบาง เมืองหงสาวดี เมืองมะละแหมะ เมืองนครศรีธรรมราช

ความสัมพันธ์กับอาณาจักรต่างๆในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้น

1. ล้านนา ในสมัยสุโขทัยตอนต้นล้านนาเป็นมิตรที่ดี เพราะพ่อขุนรามคำแหงมหาราชกับพญามังราย เป็นพระสหายที่สนิทกัน ทำให้กรุงสุโขทัยไม่หวั่นเกรงว่าจะถูกรุกรานจากข้าศึกทางตอนเหนือ

รูปภาพ วัดพระธาตุลำปางหลวง จังหวัดลำปาง เป็นวัดที่สวยงามที่สุดแห่งล้านนา

ที่มา : <http://www.lannacomer.net/lanna/pi>

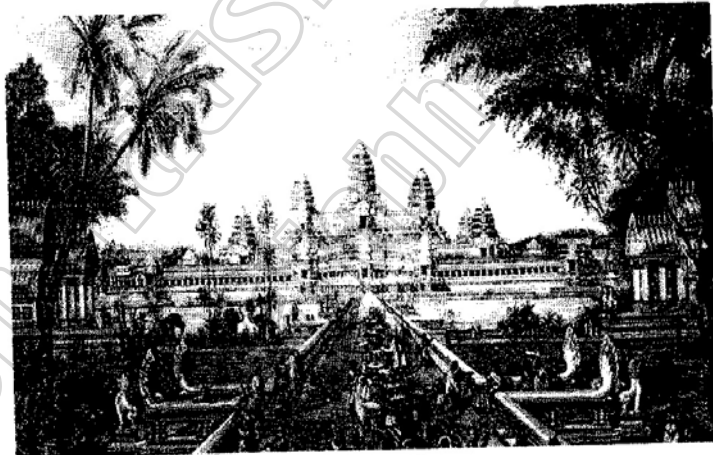
2. มอญ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสุโขทัย เพราะพระเจ้าฟ้ารั่ว (มะกะโท) กษัตริย์มอญทรงมีฐานะเป็นราชบุตรเขยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทำให้กรุงสุโขทัยมีเมืองท่าส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศด้านอ่าวมะตะมะ
3. นครศรีธรรมราช ความสัมพันธ์ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ในสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ได้ขอให้เมืองนครศรีธรรมราชติดต่อขอพระพุทธรูปศิंहิงค์จากลังกา และได้ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมืองนครศรีธรรมราชได้ส่งคณะสงฆ์ ให้นำพระพุทธรูปนามิกายเถรวาทอย่างลึงกาวศ์ ขึ้นไปประดิษฐานที่กรุงสุโขทัย
4. ลังกา ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงสุโขทัยกับลังกา จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
5. จีน ในสมัยกรุงสุโขทัยติดต่อสร้างสัมพันธ์กับจีนเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าขาย

การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลาย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎร

1.1 ในสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลายความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎร ค่อนข้างห่างเหิน เพราะรับแนวคิดเรื่องเทวราชาจากขอมมาใช้ ทำให้กษัตริย์มีฐานะเป็นสมมติเทพ มีใช้บิดาของราษฎร ขอมรับอิทธิพลความเชื่อลัทธิเทวราชาจากอินเดียผ่านมาทางศาสนาฮินดูหรือศาสนาพราหมณ์ ยกองค์กษัตริย์เป็นเทพเจ้า เป็นผู้นำประเทศที่มีอำนาจสูงสุด เต็มขาด ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การดำรงชีวิต ต้องแตกต่างจากสามัญชน กษัตริย์ขอมจึงมีการสร้างปราสาทเป็นศาสนสถาน

1.2 คำนำน้าพระนามของกษัตริย์ถูกเปลี่ยนมาเป็นพญา เช่นพญาเลอไท พญาจันทรม ในสมัยพญาลิไท ฐานะของกษัตริย์จะเปลี่ยนมาเป็น ธรรมราชา หมายถึงพระมหากษัตริย์ที่ปกครองบ้านเมืองโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และใช้คำนำหน้าพระนามว่า พระมหาธรรมราชา

รูปภาพ นครวัด

ที่มา : [http:// gotokrow.org/files/secsan/1971/126236](http://gotokrow.org/files/secsan/1971/126236).

2. อาณาเขต ถิ่นสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมืองประเทศราชและหัวเมืองแยกตัว เป็นอิสระ โดยที่กรุงสุโขทัยไม่สามารถปราบได้ ในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) ทรงฟื้นฟูอำนาจของกรุงสุโขทัยขึ้นมาใหม่ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จบรรดาเมืองขึ้นเริ่มหันไป ขึ้นกับอาณาจักรอยุธยา ที่กำลังเรืองอำนาจขึ้นมาแทน

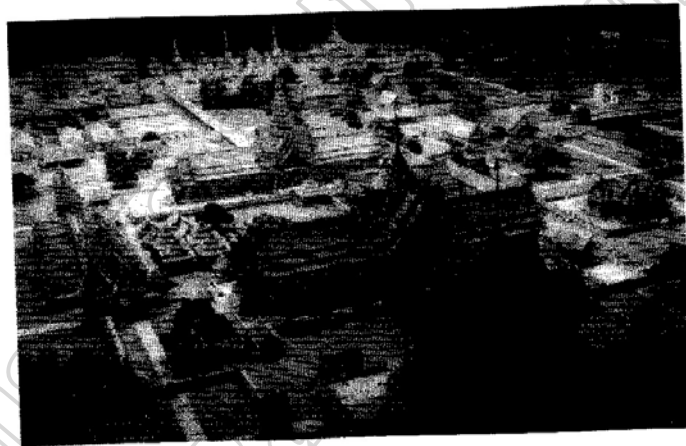
3. แบบแผนการปกครอง เหมือนกับสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้น แต่ที่เด่นคือการรับเอา คติธรรมราชามาใช้ เพื่อเป็นการตอกย้ำถึงคุณลักษณะของกษัตริย์ที่จะปกครองราษฎร ให้ร่มเย็นเป็นสุข โดยนำเอาหลักธรรมมาใช้ในการสั่งสอนให้ประชาชนทำดี ยึดหลักธรรม ในการดำเนินชีวิต เรียกการปกครองว่า การปกครองแบบธรรมราชา พระมหากษัตริย์แบบ ธรรมราชาต้องทรงอยู่ในทศพิธราชธรรมหรือราชธรรม 10 ประกอบด้วย

1. ทาน การให้ทรัพย์สินของ
2. ศีล ความประพฤติดีงาม
3. ปริจาคะ การบริจาค คือการเสียสละเพื่อบ้านเมือง
4. อาชชวะ ความซื่อตรง
5. มัทวะ ความอ่อนโยน
6. ตปะ ความขบขึงข่มใจ
7. อักโกธะ ความไม่โกรธ
8. อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน
9. ขันติ ความอดทน
10. อวิโรธนะ ยึดมั่นในธรรม

พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) ทรงเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องธรรมราชามาปฏิบัติ ให้เป็นระบบอย่างจริงจัง เป็นพระองค์แรก พระมหากษัตริย์ของกรุงสุโขทัยพระองค์ต่อมา ทรงพระนามว่า พระมหาธรรมราชา และปกครองราษฎรแบบธรรมราชา จนถึง พระมหาธรรมราชาที่ 4 (บรมปาล) หลังจากพระองค์สวรรคตพ.ศ. 1981 กรุงศรีอยุธยา มีอำนาจเหนือกรุงสุโขทัย พ.ศ.2006 กรุงสุโขทัยรวมเป็นส่วนหนึ่งของกรุงศรีอยุธยา

ความสัมพันธ์กับอาณาจักรอื่นๆในสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลาย

1. มอญ ภายหลังจากที่พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) เสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว อาณาจักรมอญตั้งตัวเป็นอิสระ โดยที่กรุงสุโขทัยไม่สามารถปราบได้ กรุงสุโขทัยต้องเสียเมืองท่าในการค้าขายกับต่างประเทศด้านอ่าวมะตะมะ
2. กรุงศรีอยุธยา หลังการสถาปนากรุงศรีอยุธยาพ.ศ.1893 มีผลกระทบต่ออิทธิพลของกรุงสุโขทัย เพราะศูนย์กลางอำนาจของราชธานีอยู่ไม่ไกลกัน ขณะเดียวกันกำลังทหารของกรุงศรีอยุธยาเข้มแข็งมาก ทำให้หัวเมืองพากันขึ้นกับกรุงศรีอยุธยา กรุงสุโขทัยต้องยอมอ่อนน้อม ตกเป็นประเทศราชของกรุงศรีอยุธยาในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 2

รูปภาพ พระราชวังจำลองในสมัยกรุงศรีอยุธยา

ที่มา : <http://202.142.219.4/uploads/91/91>

3. จีน เมื่อสิ้นสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแล้ว การติดต่อกับจีนมีน้อยลง โดยในสมัยพญาเลอไท ได้ส่งทูตไปติดต่อกับจีนอีก 5 ครั้ง หลังจากนั้นไม่มีอีกเลย
4. ลังกา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
5. ล้านนา เกิดการบาดหมางใจกับล้านนา สาเหตุจากการที่กรุงสุโขทัยเข้าแทรกแซงกิจการภายในของล้านนา จึงทำให้ คลายความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

การเสื่อมอำนาจของกรุงสุโขทัย

1. สาเหตุทางด้านการเมือง

1.1 ความไม่เข้มแข็งของพระมหากษัตริย์ หลังสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 พระมหากษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยไม่มีความเข้มแข็ง ทำให้หัวเมืองต่างๆแยกตัวเป็นอิสระ สุโขทัยไม่สามารถปราบได้ ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคง จึงไม่สามารถด้านการบูรณของกรุงศรีอยุธยาได้

1.2 การแตกแยกภายใน ปัญหาการแย่งชิงอำนาจในหมู่ผู้นำ ทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดความอ่อนแอ การบังคับบัญชาดูแลบริหารบ้านเมืองขาดความเป็นเอกภาพ ปัญหาการแย่งชิงอำนาจระหว่างเชื้อพระวงศ์เกิดขึ้นพ.ศ.1890 พญาสิทธิไทยกทัพจากเมืองศรีสัตตนาถมัยมาปราบศัตรูกรุงสุโขทัย แล้วปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ พ.ศ. 1962 พระยาบาลเมืองกับพระยาราม ทำสงครามแย่งชิงราชสมบัติ ทำให้สมเด็จพระอินทราชาแห่งกรุงศรีอยุธยาเข้ามาไกล่เกลี่ย และตั้งพระมหาธรรมราชาองค์ใหม่ ทำให้กรุงศรีอยุธยาเริ่มมีอิทธิพลเหนือกรุงสุโขทัย

2. สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ

เกิดจากการที่อาณาจักรอยุธยาและมอญประกาศตนเป็นอิสระ ทำให้เส้นทางการค้าทางทะเล ซึ่งเป็นเส้นทางหลักถูกปิดกั้น ส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัยทรุดโทรม ขาดรายได้ที่จะมาทำนุบำรุงอาณาจักรให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคง

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 2.1
เรื่อง การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำตัวอักษรที่อยู่หน้าข้อความในหมวด ข. มาใส่ลงใน (.....) หน้าข้อความในหมวด ก. ให้มีความถูกต้องและสัมพันธ์กัน

หมวด ก	หมวด ข
(.....) 1. วิธีการร้องทุกข์	ก. กษัตริย์สุโขทัย
(.....) 2. รูปแบบการปกครองในระยะแรก	ข. ปกครองโดยโอรสกษัตริย์
(.....) 3. ยุครุ่งโรจน์ของสุโขทัย	ค. ทศพิธราชธรรม
(.....) 4. เมืองลูกหลวง	ง. คติเทวราชา
(.....) 5. เครื่องราชบรรณาการ	จ. ผู้นำแตกความสามัคคี
(.....) 6. สัมพันธ์กับสุโขทัยในเรื่องศาสนา	ฉ. เมาะตะมะ
(.....) 7. หลักธรรมสำหรับกษัตริย์	ช. ประชาธิปไตย
(.....) 8. สมมติเทพ	ฌ. ต้นกระดิ่งที่หน้าวัง
(.....) 9. สาเหตุที่สุโขทัยเสื่อม	ญ. เมืองประเทศราช
(.....) 10. ราชวงศ์พระร่วง	ฎ. สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
	ฐ. พ่อปกครองลูก
	ฑ. ลังกา

บัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 2.1
เรื่อง การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำตัวอักษรที่อยู่หน้าข้อความในหมวด ข. มาใส่ลงใน (.....) หน้าข้อความในหมวด ก. ให้มีความถูกต้องและสัมพันธ์กัน

หมวด ก

- (...ฉ..) 1. วิธีการร้องทุกข์
 (...ฒ..) 2. รูปแบบการปกครองในระยะแรก
 (...ฎ..) 3. ยุครุ่งโรจน์ของสุโขทัย
 (...จ..) 4. เมืองลูกหลวง
 (...ญ..) 5. เครื่องราชบรรณาการ
 (...ท..) 6. สัมพันธ์กับสุโขทัยในเรื่องศาสนา
 (...ค..) 7. หลักธรรมสำหรับภคินี
 (...ง..) 8. สมมติเทพ
 (...จ..) 9. สาเหตุที่สุโขทัยเสื่อม
 (...ก..) 10. ราชวงศ์พระร่วง

หมวด ข

- ก. ภคินีสุโขทัย
 ข. ปกครองโดยโอรสภคินี
 ค. ทศพิธราชธรรม
 ง. คติเทวราชา
 จ. ผู้นำแตกความสามัคคี
 ฉ. เมาะตะมะ
 ช. ประชาธิปไตย
 ฌ. สันกระดิ่งที่หน้าวัง
 ฎ. เมืองประเทศราช
 ฏ. สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
 ฒ. พ่อปกครองลูก
 ท. ลังกา

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 2.2
เรื่อง เปรียบเทียบความแตกต่างการปกครองแบบพ่อปกครองลูกกับระบอบราชา

คำชี้แจง นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยมีลักษณะอย่างไร จงอธิบาย

.....

.....

.....

.....

2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการปกครองแบบพ่อปกครองลูกกับการปกครองแบบ
ระบอบราชา

ความแตกต่าง	การปกครองแบบพ่อปกครองลูก	การปกครองแบบระบอบราชา
ฐานะของกษัตริย์		
ลักษณะการปกครอง		
ผลต่อประชาชน		

บัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 2.2
เรื่อง เปรียบเทียบความแตกต่างการปกครองแบบพ่อปกครองลูกกับธรรมราชา

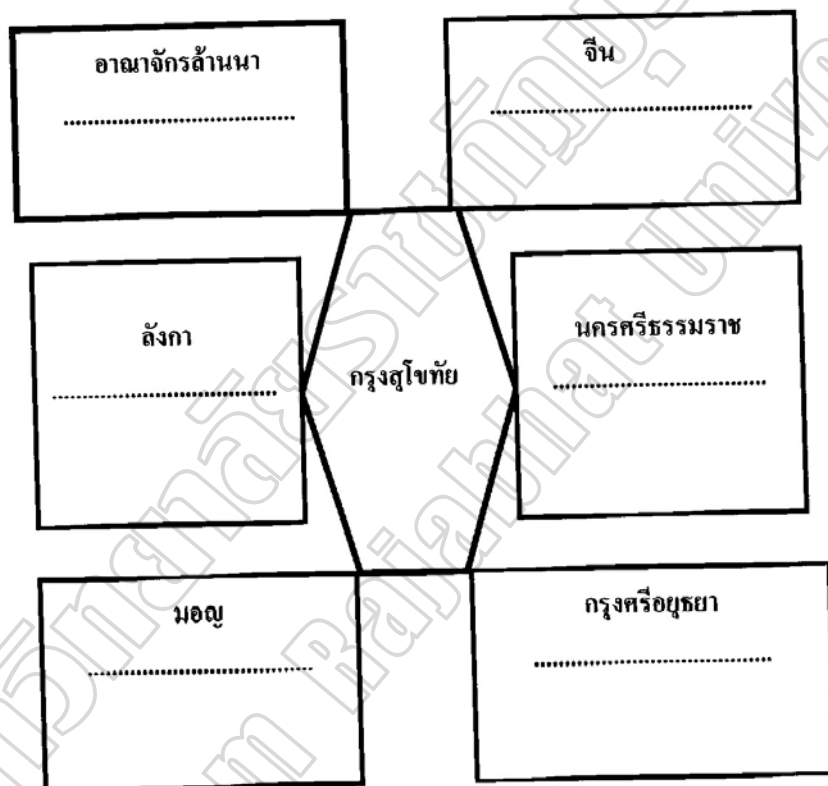
คำชี้แจง นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (แนวคำตอบ)

1. การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยมีลักษณะอย่างไร จงอธิบาย
เป็นการกระจายอำนาจจากราชธานีสู่หัวเมือง โดยแบ่งการปกครองดังนี้
 1. ราชธานี เป็นศูนย์กลางของอาณาจักร พระมหากษัตริย์เป็นผู้ดูแล
 2. เมืองลูกหลวง เป็นเมืองหน้าด่านตั้งอยู่ 4 ทิศ พระราชโอรสของพระมหากษัตริย์เป็นผู้ดูแล
 3. เมืองพระยามหานคร เป็นเมืองที่อยู่ห่างจากเมืองลูกหลวง พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งขุนนางหรือเจ้านายในราชวงศ์ไปปกครอง
 4. เมืองประเทศราช คือหัวเมืองที่มีได้มารวมกับกรุงสุโขทัย แต่ยอมอ่อนน้อมเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของตน แต่ต้องส่งบรรณาการเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อราชธานี
2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการปกครองแบบพ่อปกครองลูกกับแบบเพวราชา

ความแตกต่าง	การปกครองแบบปิตุราชา	การปกครองแบบธรรมราชา
ฐานะของกษัตริย์	ดูแลราษฎรด้วยความยุติธรรม	ให้ผู้ปกครองหัวเมืองต่างๆ เป็นผู้ดูแล
ลักษณะการปกครอง	ปกครองแบบพ่อปกครองลูกด้วยความเมตตาและเป็นธรรม	ปกครองโดยกระจายอำนาจไปส่วนกลาง แบ่งการปกครองเป็น 4 ส่วน
ผลต่อประชาชน	ประชาชนมีความอบอุ่น เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น ในการอยู่ร่วมกัน	ประชาชนมีความเกรงกลัวต่ออำนาจพระมหากษัตริย์ ไม่ให้ความอบอุ่นแก่ประชาชน

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 2.3
เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปความสัมพันธ์ระหว่างกรุงสุโขทัยกับอาณาจักรต่างๆ

บัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 2.3
เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปความสัมพันธ์ระหว่างกรุงสุโขทัยกับอาณาจักรต่างๆ

แนวคำตอบ

1. อาณาจักรล้านนา สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นพันธมิตรทางทหารกับพระยามังรายมหาราชเพื่อป้องกันการรุกรานจากพวกมองโกล สมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 ล้านนายกกองทัพยึดเมืองตากความสัมพันธ์ห่างเหิน สมัยพระมหาธรรมราชาที่ 2 ทรงพิจารณาเห็นว่าล้านนาอาจคืบขยายอิทธิพลครองกรุงสุโขทัย ทำให้ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างล้านนากับกรุงสุโขทัยสิ้นสุด
2. จีน กรุงสุโขทัยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับจีนด้านการค้าในระบบรัฐบาลราชการ เริ่มต้นขึ้นในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พ.ศ. 1835 – 1840 ได้ตั้งคณะทูตเดินทางไปจีน ประโยชน์ที่ได้รับจากการติดต่อกับจีนนอกจากการค้า ยังได้รับความรู้เกี่ยวกับการเดินเรือทางทะเล วิธีการทำเครื่องปั้นดินเผา
3. ลังกา มีความสัมพันธ์ด้านพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทลัทธิลังกาวงศ์ ในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) ได้มีพระภิกษุสงฆ์เดินทางไปศึกษาพระไตรปิฎกที่ลังกา
4. นครศรีธรรมราช ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช สุโขทัยมีความสัมพันธ์ในลักษณะการขยายอิทธิพลทางการเมือง เข้าไปปกครองนครศรีธรรมราชในฐานะเมืองประเทศราช และโปรดให้นิมนต์พระสงฆ์นิกายเถรวาทลัทธิลังกาวงศ์มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่กรุงสุโขทัย
5. มอญ ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชหัวเมืองมอญเป็นเมืองขึ้นของสุโขทัยด้านการค้าเป็นเมืองท่าในการติดต่อค้าขายกับต่างชาติที่แล่นเรือสำเภามาจากอินเดีย
6. กรุงศรีอยุธยา สุโขทัยสร้างความสัมพันธ์แบบเครือญาติกับกรุงศรีอยุธยาโดยพระราชธิดาของสมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ 3 (ไสลือไทย)อภิเษกกับเจ้าสามพระยาซึ่งเป็นพระราชโอรสกษัตริย์กรุงศรีอยุธยา

บัตรแบบทดสอบก่อน - หลังเรียน
 วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 เรื่อง การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วกาเครื่องหมายกากบาท (X)
 ลงในกระดาษคำตอบ

1. สมัยกรุงสุโขทัยตอนต้น ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎรเป็นไปตามแบบใด
 - ก. บิดากับบุตร
 - ข. นายกับบ่าว
 - ค. เจ้ากับข้า
 - ง. ผู้ใหญ่กับผู้เฒ่า
2. การที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ให้ชาวสุโขทัยมาร้องทุกข์ต่อพระองค์ได้ โดยตรง มีผลดีอย่างไร
 - ก. ทำให้ข้าราชการตั้งใจทำงาน
 - ข. ทำให้เกิดความสลดน้อยลง
 - ค. ทำให้ทราบปัญหาที่แท้จริง
 - ง. ทำให้เกิดความสิ้นสุดโดยเร็ว
3. อาณาเขตของกรุงสุโขทัยแผ่ขยายกว้างที่สุดในสมัยใด
 - ก. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
 - ข. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
 - ค. พญาจ้าวนำถม
 - ง. พญาลิไท

4. เมืองลพบุรีในสมัยกรุงสุโขทัยมีความสำคัญอย่างไร
 - ก. เป็นที่สอนการบริหารให้รัชทายาท
 - ข. เป็นด่านป้องกันมิให้ข้าศึกบุกรุกราชธานี
 - ค. เป็นที่ผลิตอาหารส่งราชธานี
 - ง. เป็นที่ฝึกหัดทหารไว้ป้องกันอาณาจักร
5. เมืองประเทศราชต้องปฏิบัติต่อกรุงสุโขทัยอย่างไร
 - ก. ส่งบรรณาการมาให้กรุงสุโขทัย
 - ข. ไม่เก็บภาษีสินค้าจากสุโขทัย
 - ค. คอยดูแลเมืองลพบุรี
 - ง. ส่งรัชทายาทมาอยู่กรุงสุโขทัย
6. การมีความสัมพันธ์อันดีกับอาณาจักรล้านนา กรุงสุโขทัยได้รับประโยชน์ในเรื่องอะไร
 - ก. มีตลาดระบายสินค้าขนาดใหญ่
 - ข. ไม่ต้องกังวลถึงความมั่นคงทางเหนือ
 - ค. ได้รับเอาศิลปะของอาณาจักรล้านนามาใช้
 - ง. มีรัฐกันชนป้องกันการคุกคามจากจีน
7. สาเหตุสำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎรในสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลาย ห่างเหินกันเกิดจากอะไร
 - ก. กษัตริย์มีพระภารกิจมาก
 - ข. การรับแนวคิดเทวราชามาใช้
 - ค. ราษฎรยุ่งเกี่ยวกับการทำมาหากิน
 - ง. ขั้นตอนการเข้าเฝ้ามีมาก

8. ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงสุโขทัยตอนปลายกับจีน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องอะไร

- ก. การท่องเที่ยว
- ข. การฝึกช่างฝีมือ
- ค. การศาสนา
- ง. การค้าขาย

9. ปัจจัยในข้อใดต่อไปนี้มีผลอย่างมากต่อการเสื่อมของอาณาจักรสุโขทัย

- ก. ผู้นำแตกความสามัคคี
- ข. หัวเมืองตั้งตนเป็นอิสระ
- ค. เส้นทางการค้าถูกตัดขาด
- ง. เกิดข้อพิพาทกับล้านนา

10. การขยายอิทธิพลของอาณาจักรใด ที่มีผลกระทบโดยตรงต่ออาณาจักรสุโขทัย

- ก. ล้านนา
- ข. มอญ
- ค. พม่า
- ง. อโยธยา

บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อน - หลังเรียน

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วกาเครื่องหมายกากบาท (X)
ลงในกระดาษคำตอบ

1. ก	6. ข
2. ค	7. ข
3. ข	8. ง
4. ข	9. ก
5. ก	10. ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่เดือน.....พ.ศ.

1. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

1.2 มาตรฐาน ส4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยมีความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

มาตรฐาน ส4.3.1 : . รู้และเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเศรษฐกิจการเมือง การปกครอง สังคม ศิลปวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของรัฐไทยในดินแดนประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย

2. สาระสำคัญ

การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือสมัยสุโขทัยตอนต้น เป็นลักษณะการปกครองแบบพ่อปกครองลูก ส่วนสมัยสุโขทัยตอนปลายเป็นการปกครองธรรมาชาหรือปิตุราชา การปกครองเป็นการกระจายอำนาจจากราชธานีสู่หัวเมือง โดยแบ่งการปกครองเป็นราชธานี เมืองลูกหลวง เมืองพระยามหานคร และเมืองประเทศราช โดยพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจแต่เพียงผู้เดียว

3. ทักษะวัด

มฐ.ศ 4.3 บ.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎร ในสมัยกรุงสุโขทัยได้
2. อธิบายแบบแผนการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้นและตอนปลายได้
3. มีความรัก ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ชาติไทย

5. สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎรในสมัยกรุงสุโขทัย
2. แบบแผนการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้นและตอนปลาย

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

6.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

6.1.1 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้

6.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐาน

6.1.3 ครูและนักเรียนสนทนาเรื่องการเมืองการปกครองของไทย

- การเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร

- การที่ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อคนใน

ประเทศอย่างไร

6.2 ขั้นสอน

6.2.1 นักเรียนชมรูปภาพพระคิง ที่ราษฎรต้องการร้องทุกข์ให้ ไปสั่นกระดิ่งหน้าประตูวัง พ่อขุนรามคำแหงมหาราช จะมารับเรื่องร้องทุกข์ด้วยพระองค์เอง

6.2.2 ครูอธิบายเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎรในสมัยกรุงสุโขทัยว่า ในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้นมีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก หรือแบบปิฎกชาติปโดยและสมัยสุโขทัยตอนปลายแบบขรรชมราชา หลังจากนั้นตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ว่า

- เพราะเหตุใดกรุงสุโขทัยจึงใช้วิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก และวิธีการนี้มีความเหมาะสมต่อการบริหารบ้านเมืองในสมัยนั้นหรือไม่

6.2.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น สรุปว่าในตอนต้นสมัยกรุงสุโขทัยมีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก เพราะยังเป็นอาณาจักรเล็กๆที่มีประชากรยังไม่มาก ทำให้สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง ส่วนสุโขทัยตอนปลาย การปกครองเปลี่ยนไป โดยรับอิทธิพลจากขอมและรับเอาลักษณะการปกครองแบบขรรชมราชาเข้ามาผสมผสาน นักเรียนศึกษาการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้นและตอนปลาย จากชุดการเรียนรู้ที่ 2 และนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมลงในแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 2.1 เรื่องการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยและแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 2.2 เรื่อง ความแตกต่างระหว่างการปกครองแบบพ่อปกครองลูกกับแบบขรรชมราชา ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

6.2.4 ครูอธิบายเรื่องความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและความเสื่อมของกรุงสุโขทัย นักเรียนดูแผนที่อาณาเขตของกรุงสุโขทัยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่ขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง

6.3 ชั้นสรุป

ครูสรุปสาระสำคัญของการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย และเปรียบเทียบการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างอย่างไร

ชั่วโมงที่ 2

6.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน

- นายกรัฐมนตรีของไทยชื่ออะไร
- เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่เท่าไร

6.2 ขั้นสอน

6.2.1 ครูอธิบายเรื่องการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลายเป็นการปกครองแบบธรรมราชาเพราะประชารวมมากขึ้น ต้องใช้ธรรมะเข้ามาปกครองเพื่อให้ประชาชนทำดีละเว้นความชั่ว

6.2.2 นักเรียนศึกษาเรื่องการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลายและการติดต่อกับประเทศต่างๆจากชุดการเรียนรู้ที่ 2 และปฏิบัติกิจกรรมจากบัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 2.3 เรื่องความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆในสมัยกรุงสุโขทัย

6.2.3 ครูเฉลยและสรุปสาระสำคัญ

6.3 ชั้นสรุป

ครูสรุปการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัยและให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 7.1 รูปภาพกระดิ่ง
- 7.2 แผนที่แสดงอาณาเขตในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
- 7.3 ชุดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย

8. การวัดและประเมินผล

8.1 สิ่งที่จะวัดผล

- 8.1.1 ความรู้ความเข้าใจ
- 8.1.2 แบบฝึกการเรียนรู้
- 8.1.3 พฤติกรรมรายบุคคล

8.2 วิธีวัดผล

- 8.2.1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- 8.2.2 ปฏิบัติกิจกรรมลงในแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1,2,3
- 8.2.3 สังเกตพฤติกรรมการเรียน

8.3 เครื่องมือวัดผล

- 8.3.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- 8.3.2 แบบฝึกการเรียนรู้ที่ 1,2,3
- 8.3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

8.4 เกณฑ์การประเมิน

- 8.4.1 นักเรียนผ่านเกณฑ์การทดสอบหลังเรียน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
- 8.4.2 นักเรียนผ่านเกณฑ์การทำแบบฝึกการเรียนรู้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
- 8.4.3 นักเรียนผ่านเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ชุดการเรียนรู้กรุงสุโขทัย

ชุดที่ 3 เรื่อง เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เวลา 2 ชั่วโมง

คำชี้แจงในการใช้ชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้นี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ประกอบการสอนของครูและให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนที่กำหนด เมื่อเรียนจบชุดการเรียนรู้ที่ 3 เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย เวลา 2 ชั่วโมง นักเรียนจะมีความรู้เรื่องการค้า เงินตรา วิธีเก็บกักน้ำเพื่อใช้ทางการเกษตร แหล่งผลิตเครื่องสังคโลกในสมัยกรุงสุโขทัย ชุดการเรียนรู้แต่ละเรื่องประกอบด้วยส่วนต่างๆดังนี้

6. บัตรคำสั่ง
7. บัตรแบบทดสอบก่อนเรียนและบัตรเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
8. บัตรเนื้อหา
9. บัตรแบบฝึกการเรียนรู้และบัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้
10. บัตรแบบทดสอบหลังเรียนและบัตรเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

บัตรคำสั่ง

การใช้ชุดการเรียนรู้นั้น นักเรียนต้องศึกษาและปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดด้วยตนเอง สามารถปรึกษากันได้ ในการทำบัตรชุดฝึกกิจกรรม นักเรียนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และทำให้เสร็จตามเวลาที่กำหนดให้ นักเรียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบัตรคำสั่งและทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ศึกษาบัตรเนื้อหา และทำกิจกรรมในบัตรแบบฝึกการเรียนรู้
3. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ ถ้าทำไม่ถูกต้องกลับไปศึกษาเนื้อหาใหม่ แล้วแก้ไขให้ถูกต้อง
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยความซื่อสัตย์ โดยไม่เปิดเฉลยดูก่อน

บัตรเนื้อหา
ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องเศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
 มีความรัก ความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นคนไทย

ตัวชี้วัด มฐ.ส 4.3 ม.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ

สาระสำคัญ

เศรษฐกิจของกรุงสุโขทัยขึ้นอยู่กับเกษตร อาชีพหลัก คือการ ทำนา ทำไร่
 ทำสวน เลี้ยงสัตว์ บริเวณที่ทำการเพาะปลูก ใช้ระบบชลประทานเรียกว่า สรีดกงส์
 ไม่มีการจัดเก็บภาษีสินค้าผ่านด่าน (จกอบ) ทำให้กรุงสุโขทัยมีสภาพเศรษฐกิจที่พอ
 เลี้ยงตนเองได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัยได้
2. อธิบายลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของกรุงสุโขทัยได้
3. อธิบายระบบเงินตราในสมัยกรุงสุโขทัยได้

สาระการเรียนรู้

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ
2. ลักษณะทางเศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย
3. ระบบเงินตราในสมัยกรุงสุโขทัย

เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย

สภาพเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัย

1. สภาพเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัย ขึ้นอยู่กับการเกษตรกรรมเป็นหลัก เป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง สามารถผลิตสินค้าใช้บริโภคภายในอาณาจักรได้ทุกอย่าง เช่น การทำนา ทำไร่ การหัตถกรรม และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์
2. เศรษฐกิจของกรุงสุโขทัยตอนต้นมีความเจริญรุ่งเรืองมาก มีการประกอบอาชีพทางการเกษตร การค้า ฯลฯ

ปัจจัยที่เอื้อต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัย

1. สภาพพื้นดินและแหล่งน้ำ สภาพพื้นที่ของกรุงสุโขทัยส่วนใหญ่ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก เพราะมีลักษณะเป็นแอ่งที่ราบสลับกับที่ดอน มีเทือกเขาเตี้ย ๆ กระจายอยู่ตามเขตที่ราบ เมื่อถึงหน้าฝนก็เกิดน้ำท่วมแผ่เป็นบริเวณกว้าง กระแสน้ำจะพัดอย่างรุนแรง หน้าแล้งน้ำจะแห้งขอด ทำให้ผลผลิตที่ได้เป็นไปในลักษณะพอกินพอใช้
2. ที่ตั้งของราชธานี ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำยม ทำให้เป็นศูนย์กลางการค้าทางน้ำ และทางบกเชื่อมระหว่างหัวเมืองทางตอนเหนือกับตอนใต้ได้สะดวก
3. นโยบายของผู้เฒ่า การสร้างสัมพันธไมตรีกับอาณาจักรต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ทำให้กรุงสุโขทัยเมื่ออยู่ไกลทะเล ก็สามารถค้าขายทางเรือกับประเทศต่างๆ ได้สะดวก การมีนโยบายยกเว้นการเก็บภาษีจกอบ ก็มีมีส่วนช่วยให้การค้าของกรุงสุโขทัยขยายตัว

สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ในสมัยกรุงสุโขทัย

1. บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ

1.1 กรุงสุโขทัยมีแม่น้ำที่สำคัญ 3 สาย ได้แก่ แม่น้ำปิง ขม และน่าน
จึงเป็นแหล่งเพาะปลูก การประมง เลี้ยงสัตว์ และการตั้งบ้านเรือนของราษฎร

1.2 สภาพปัญหาของแม่น้ำทั้ง 3 สาย ในฤดูฝน มีน้ำมากจนท่วมคันฉิ่ง แต่ในฤดูแล้ง
มีน้ำน้อย ทำให้เกิดผลเสียต่อการเพาะปลูก ในปีใดปริมาณน้ำพอดี ผลผลิตก็จะดีไปด้วย

2. บริเวณที่ราบเชิงเขา

2.1 บริเวณนี้จะอยู่ทางทิศตะวันตก ตั้งแต่เขตกรุงสุโขทัยจนถึงเมืองกำแพงเพชร

2.2 ความอุดมสมบูรณ์น้อยกว่าบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ เนื่องจากพื้นที่ลาดชัน
เป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง ใช้เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ได้พอสมควร

รูปภาพฤดูฝนน้ำจะมากท่วมที่นาของชาวสุโขทัย

ลักษณะทางเศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย

สภาพเศรษฐกิจกรุงสุโขทัยเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ตามที่ปรากฏหลักฐานในศิลาจารึก ดังนี้

1. เศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง หมายถึงแต่ละครอบครัวหรือแต่ละหมู่บ้าน ต้องผลิตสิ่งของ เครื่องใช้ อาหารการกิน ให้เพียงพอแก่ความต้องการของสมาชิก ไม่ต้องพึ่งพาสินค้าจากภายนอกมากนัก ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ เกิดขึ้นเพราะความไม่สะดวกในการคมนาคมขนส่ง และระบบการซื้อขายแลกเปลี่ยนไม่เจริญ การค้าขาย มิไม่กว้างขวาง โดยมากเป็นการค้าระหว่างหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ๆ
2. เศรษฐกิจที่เน้นการเกษตรเป็นหลัก การดำรงชีวิตของผู้คนสมัยนั้นต้องพึ่ง การประกอบอาชีพการเกษตรเป็นสำคัญ การค้าระหว่างประเทศและการอุตสาหกรรม รัฐเป็นผู้ลงทุนและดำเนินกิจการ โดยเฉพาะการส่งออก เครื่องสังคโลก ทำรายได้ดี ชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น
3. เศรษฐกิจเพื่อการเลี้ยงชีพ การผลิตของราษฎรเป็นไปเพื่อเลี้ยงชีพในครอบครัว มีผลผลิตพอกินพอใช้ในแต่ละปีเท่านั้น
4. เศรษฐกิจที่มีการขยายตัวจำกัด
 - 4.1 ผลผลิตทางการเกษตรมีปริมาณไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น เพราะมีเขตศึกเพิ่มขึ้นจากการทำสงครามขยายดินแดน
 - 4.2 การขยายตัวในการผลิตทำได้จำกัด เนื่องจากบางปีฝนแล้งหรือน้ำท่วม แม้มีระบบชลประทานเข้าช่วย
 - 4.3 เส้นทางคมนาคมขนส่งทางแม่น้ำเจ้าพระยามีอุปสรรคขัดขวาง เนื่องจาก อำนาจทางการเมืองของกรุงสุโขทัยตกต่ำ โดยเฉพาะในสมัยของพระมหาธรรมราชาที่ 1 การลำเลียงสินค้าทางแม่น้ำเจ้าพระยาต้องผ่านกรุงศรีอยุธยา ซึ่งมีฐานะเป็นคู่แข่งทางการเมืองที่สำคัญ จึงส่งผลกระทบต่อการค้าขยายตัวทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การประกอบอาชีพ

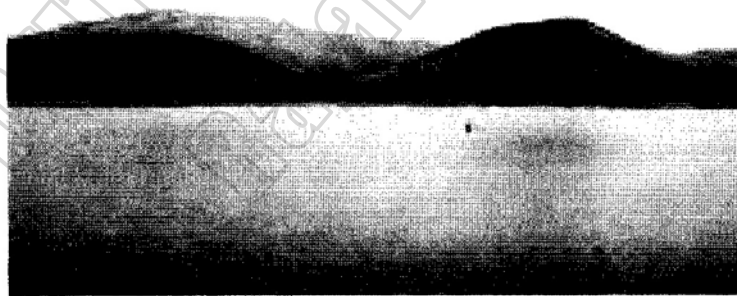
เศรษฐกิจของกรุงเทพฯ ขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพหลัก 3 ประการ

1. การเกษตรกรรม
2. การหัตถกรรม
3. การพาณิชย์กรรม

สภาพการเกษตรกรรมของกรุงเทพฯ

1. การเพาะปลูกเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ แต่ยังคงพึ่งพาฝนและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ จึงเพาะปลูกได้เฉพาะฤดูฝนเท่านั้น
2. พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว หนาก พล มะม่วง มะพร้าว มะขาม
3. สัตว์เลี้ยงที่สำคัญ เลี้ยงไว้ใช้งานและเป็นอาหาร เช่น ม้า วัว ควาย
4. การพัฒนาการเกษตรกรรมของกรุงเทพฯ

4.1 สรีดกงส์หรือท่านบพระร่วง เป็นเขื่อนกั้นน้ำที่แสดงถึงความก้าวหน้าของระบบชลประทานในสมัยกรุงเทพฯ

รูปภาพ สรีดกงส์หรือท่านบพระร่วง

ที่มา: www.mod.go.th

4.2 กระจัง เป็นสระน้ำขนาดใหญ่ที่ขุดขึ้นภายในตัวเมืองที่สำคัญ ได้แก่
กระจังเงิน กระจังทอง และกระจังสอ

รูปภาพ กระจังทอง วัดกระจังทอง จังหวัดสุโขทัย
ที่มา : ปุณณภา พลเยี่ยม , 2553.

4.3 คูคลอง มีการใช้แรงงานคน ขุดคูคลองส่งน้ำตั้งแต่เมืองศรีสัชนาลัย
ผ่านกรุงสุโขทัยไปยังเมืองกำแพงเพชร ช่วยในการทำไร่นา เพื่อให้ผลผลิตสูง

5. การให้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ตามหลักฐานจากหลักศิลาจารึกพบว่า ทางราชการ
ได้ให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินแก่ราษฎรที่ลงทุนลงแรงหักร้างถางพง เพื่อทำการเพาะปลูก
และให้กรรมสิทธิ์ตกทอดไปถึงลูกหลาน เป็นการสนับสนุนให้ราษฎรพัฒนาพื้นที่
ที่รกร้างว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

การหัตถกรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

การประกอบอาชีพหัตถกรรม เป็นรายได้หลักรองลงมาจากเกษตรกรรม ที่สำคัญได้แก่ การทอผ้า การทำเครื่องจักรสาน เครื่องปั้นดินเผา เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น มีด ขวาน จอบ เสียม อีฐ กระเบื้อง ตลอดจนการหล่อพระพุทธรูปลัทธิเถรวาท การหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงของกรุงสุโขทัย ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา สรุปได้ดังนี้

1. เครื่องปั้นดินเผาของกรุงสุโขทัยสมัยแรกเรียกว่า เครื่องเคลือบแบบเขลียง โดยทั่วไปใช้น้ำยาเคลือบสีน้ำตาล ผิดด้วยขาม ให้สีหู กระปุก
2. การทำเครื่องปั้นดินเผา ที่เรียกว่าเครื่องสังคโลก ได้รับการถ่ายทอดเทคนิควิธีทำจากช่างชาวจีน นับตั้งแต่การเจริญไม่ตรีกับจีนในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
3. ลักษณะของเครื่องสังคโลก เป็นเครื่องปั้นดินเผาเคลือบน้ำยาให้เป็นสีต่างๆ เช่น สีขาว สีน้ำตาล สีเขียวไข่กา และมีลวดลายสวยงาม ลวดลายที่พบในถ้วยขามสังคโลก คือ รูปปลา กงจักร ดอกไม้ โดยเฉพาะรูปปลาสันนิษฐานว่าเป็น “ ปลาเก่า ” ไม่ใช่ปลาตะเพียน เพราะมีการค้นพบในขามสังคโลกใบหนึ่งมีอักษรลายสีอิฐ เขียนบอกชื่อปลาก่ออยู่ใต้ตัวปลา ปลาเก่า เป็นปลาน้ำจืดคล้ายปลาตะเพียน มีมากบริเวณแม่น้ำยม

เตาเผาเครื่องสังคโลก แบ่งตามลักษณะเตาเผา มี 3 แห่ง

1. เครื่องสังคโลกเตาสุโขทัย หรือเตาทุเรียง เป็นภาชนะ ด้วย งาน เพื่อใช้สอยเคลือบสีน้ำตาล เนื้อดินหยาบ การเรียงด้วยงาน เข้าเตาเผา จะใช้ก็คืองานที่มีขาปุม 5 ปุม วางคั่น ทำให้ด้วย งาน มีจุด 5 จุด เตาเผาที่สุโขทัยส่วนใหญ่เป็นเตาที่ก่อขึ้นจากอิฐเผาไฟ กว้าง 1.50 – 2.00 เมตร ยาว 4 – 5 เมตร ทำเป็นรูปคล้ายประทุนเกวียน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ที่ใส่ไฟ ที่วางด้วยงาน ปล่องไฟ

ปัจจุบันอยู่ในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ระหว่างวัดศรีชุมกับวัดพระพายหลวง

2. เครื่องสังคโลกเตาทุเรียงป่ายาง ปัจจุบันอยู่บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำยม มีลวดลายสวยงาม รูปแบบพิเศษกว่าที่อื่น เครื่องสังคโลกที่เข้าเตาเผาจะเป็นรูปยักษ์ นาค มังกร ตู๊กตา สันนิษฐานว่าเป็นเตาหลวง

รูปภาพ เตาทุเรียงป่ายาง

ที่มา : www.sisatchanalai.com

เครื่องสังคโลก

ที่มา : www.blog.hunsa.com

3. เครื่องสังคโลกเตาทุเรียงเกาะน้อย ปัจจุบันอยู่ริมฝั่งคลองบางบอน ตำบลหนองอ้อ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จะนำ ถ้วย จานเชิง โถ ขวดมาเผา โดยใช้สีน้ำตาล เหลืองอ่อน เขียวไข่กา วางเรียงบนที่ กั้นด้วยขามจึงเป็นรูปร่างแหวน

รูปภาพ เตาทุเรียงเกาะน้อย

ที่มา : www.sisatchanalai.com

รูปภาพ เครื่องสังคโลก

ที่มา : www.info.ru.ac.th/province/sukhotai/wsunk.htm

การพาณิชย์กรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

1. ราษฎรมีเสรีภาพในการค้า โดยไม่จำกัดชนิดของสินค้า ไม่ต้องเสียภาษี ผ่านด่านที่เรียกว่า " จังกอบหรือจกอบ " เป็นผลให้มีพ่อค้าต่างเมืองเข้ามาค้าขายมาก ทำให้เศรษฐกิจของกรุงสุโขทัยเจริญรุ่งเรือง

2. การค้าภายในประเทศ

2.1 ไม่เก็บภาษีผ่านด่าน

2.2 การจัดให้มีตลาดการค้า เรียกว่า ตลาดปสาน เพื่อให้ประชาชนมาติดต่อซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า มีลักษณะเป็นร้านเรือนแถวเรียงติดต่อกัน

2.3 จัดให้มีถนนเป็นเส้นทางคมนาคมทางบก (ทางเกวียน) ถนนสายสำคัญมีชื่อเรียกว่า ถนนพระร่วง จากเมืองศรีสัชนาลัย ผ่านกรุงสุโขทัย ไปเมืองกำแพงเพชร

2.4 ขุดสระน้ำขนาดใหญ่ตามเมืองต่างๆเรียกว่า สระพัง เพื่อใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูก การบริโภค ฯลฯ

2.5 การใช้เงินตรา เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนสินค้า เรียกว่า เงินพดด้วง ทำจากโลหะเงิน รวมทั้งใช้เบี้ยทำจากเปลือกหอย ระบบเงินตราแบ่งเป็นหน่วยที่มีค่าน้อยที่สุดคือเบี้ย และหน่วยที่มีค่าสูงสุด เรียกว่า ชั่ง

3. การค้าระหว่างประเทศ

3.1 เส้นทางกรุงสุโขทัยถึงเมาะตะมะ เป็นเส้นทางบก จากกรุงสุโขทัยผ่านเมืองกำแพงเพชร แม่สอด และถึงเมาะตะมะ ต่อจากนั้นเป็นการค้าทางเรือสำเภาทายฝั่งทะเลอันดามัน กับพ่อค้าอินเดีย เปอร์เซีย และอาหรับ

3.2 เส้นทางสู่อ่าวไทย โดยอาศัยร่องเรือตามลำแม่น้ำเจ้าพระยาผ่านกรุงศรีอยุธยา ออกสู่อ่าวไทย และติดต่อค้าขายกับจีน ชาว มลายู

3.3 ลักษณะการค้าระหว่างประเทศ กรุงสุโขทัยเป็นตลาดกลาง รับซื้อสินค้าจากหัวเมืองไกลๆ และนำมาส่งต่อให้พ่อค้าต่างชาติที่เมืองท่าชายฝั่งทะเล จากการค้าลักษณะนี้ จะเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัยเมื่อมีอำนาจเข้มแข็ง แต่เมื่อเสื่อมอำนาจลงและมีอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาเป็นคู่แข่ง ทำให้ปริมาณการค้าลดลง ไม่อาจพึ่งเมืองท่าหรือเส้นทางการค้าเดิมได้

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 3.1
เรื่อง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจ

คำชี้แจง ลากเส้นโยงข้อความที่มีความสัมพันธ์กัน

จกอบ

เครื่องจักรโลก

เตาทุเรียง

สระน้ำ

เขื่อนกันน้ำ

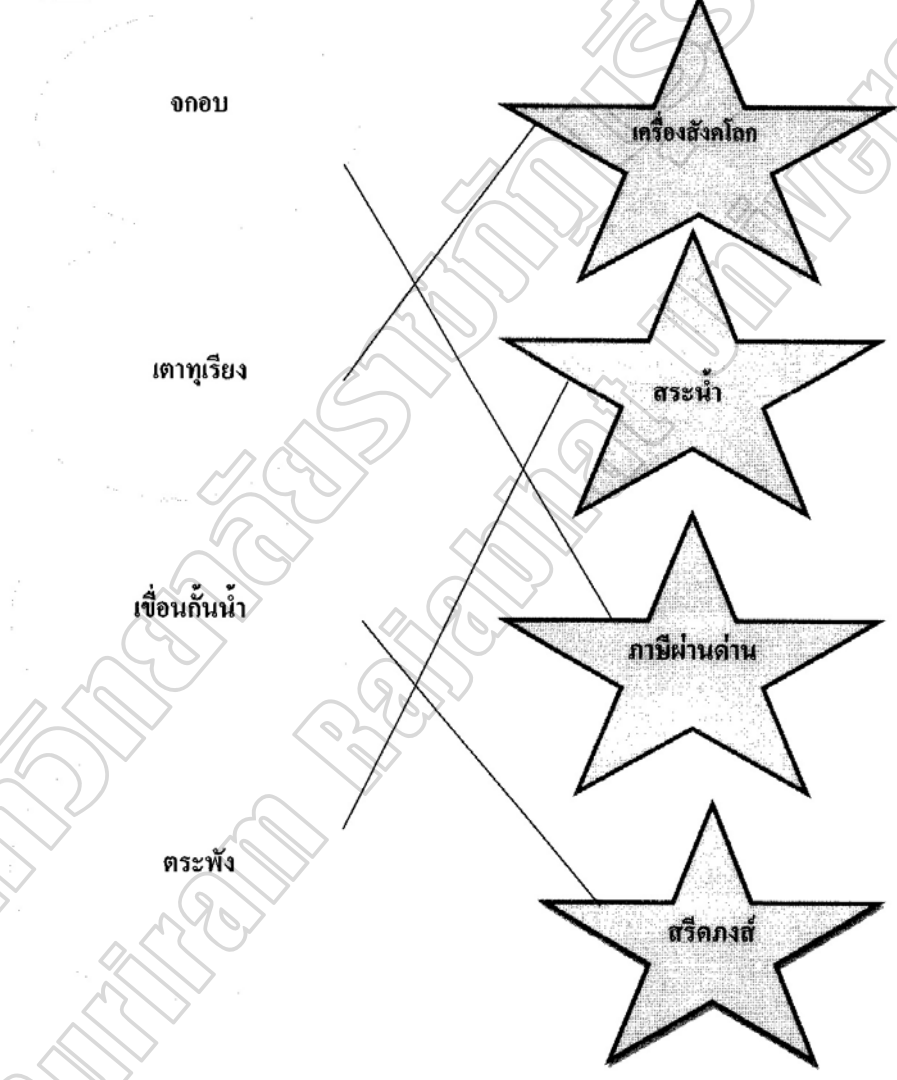
ภยี่ผ่านด่าน

ตระพัง

สตรีดงด้

บัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 3.1
เรื่อง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจ

คำชี้แจง ลากเส้นโยงข้อความที่มีความสัมพันธ์กัน

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 3.2
เรื่อง เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ได้ใจความที่ถูกต้องสมบูรณ์

1. เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัยขึ้นอยู่กับ.....
2. สินค้าออกที่สำคัญของกรุงสุโขทัยได้แก่.....
3. อาชีพหลักในสมัยกรุงสุโขทัยคือ.....
4. หัตถกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกในสมัยกรุงสุโขทัยคือ.....
5. การค้าในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นแบบ..... เพราะ.....
6. จกอบ หมายถึง.....
7. ตลาดที่ทางราชการจัดไว้ตามชุมชนคือ.....
8. ถนนพระร่วงมีเส้นทางที่สำคัญ 2 สายคือ.....
9. สาเหตุที่ต้องขุดตระพังขนาดใหญ่ตลอดถนนพระร่วงเพื่อ.....
10. เส้นทางบกที่มีการค้าขายกับต่างประเทศมี 3 เส้นทาง คือ.....
11. จารึกหลักที่ 1 มีข้อความว่า สร้างป่าหมาก ป่าพลู ทั่วเมืองนี้ทุกแห่ง คำว่า ป่า หมายถึง.....
12. แม่น้ำที่ไหลผ่าน ดาก กำแพงเพชร ได้แก่.....
13. เครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงในสมัยกรุงสุโขทัยเรียกว่า.....
14. พืชที่ปลูกมากที่สุด ในสมัยกรุงสุโขทัยได้แก่.....
15. ในสมัยกรุงสุโขทัย เมื่อราษฎรผู้ใด หักร้างถางพงในที่ดินใด ที่ดินนั้นจะตกเป็นของ.....

บัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 3.2
เรื่อง เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้ได้ใจความที่ถูกต้อง

(แนวคำตอบ)

1. เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัยขึ้นอยู่กับ การเกษตร หัตถกรรม และการค้าขาย
2. สินค้าออกที่สำคัญของกรุงสุโขทัยได้แก่ เครื่องสังคโลก
3. อาชีพหลักในสมัยกรุงสุโขทัยคือ เกษตรกรรม
4. หัตถกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกในสมัยกรุงสุโขทัยคือ เครื่องปั้นดินเผา
5. การค้าในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นแบบการค้าเสรี เพราะ ยกเว้นภาษีผ่านด่าน
6. จกอบ หมายถึง ภาษีผ่านด่าน
7. ตลาดที่ทางราชการจัดไว้ตามชุมชนคือ ตลาดปสาน
8. ถนนพระร่วงมีเส้นทางที่สำคัญ 2 สายคือ 1. สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย
2. สุโขทัย - กำแพงเพชร
9. สาเหตุที่ต้องขุดตระพังขนาดใหญ่ตลอดถนนพระร่วงเพื่อผู้เดินทางไปค้าขายจะได้มีน้ำกินน้ำใช้
10. เส้นทางบกที่มีการค้าขายกับต่างประเทศมี 3 เส้นทาง คือ 1. สุโขทัย - เมาะตะมะ
2. สุโขทัย - ตะนาวศรี 3. สุโขทัย - เชียงใหม่
11. จารึกหลักที่ 1 มีข้อความว่า สร้างป่าหมาก ป่าพลู ทั่วเมืองนี้ทุกแห่ง คำว่า ป่า หมายถึง สวน
12. แม่น้ำที่ไหลผ่าน ตาก กำแพงเพชร ได้แก่ แม่น้ำปิง
13. เครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงในสมัยกรุงสุโขทัยเรียกว่า เครื่องสังคโลก
14. พืชที่ปลูกมากที่สุดในสมัยกรุงสุโขทัยได้แก่ ข้าว
15. ในสมัยกรุงสุโขทัย เมื่อราษฎรผู้ใด หักร้างดางพงในที่ดินใด ที่ดินนั้นจะตกเป็นของราษฎรผู้นั้น

บัตรแบบทดสอบก่อน - หลังเรียน

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมายกากบาท (x) บนข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
ลงในกระดาษคำตอบ

1. ลักษณะการค้าของกรุงสุโขทัยเป็นไปตามข้อใด
 - ก. ประชาชนทำการค้าได้อย่างเสรี
 - ข. มีพระคลังสินค้าผูกขาดการค้า
 - ค. ต้องขออนุญาตจากราชการก่อน
 - ง. รัฐบาลควบคุมการค้าทุกประเภท
2. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กรุงสุโขทัยเป็นศูนย์กลางทางการค้าคืออะไร
 - ก. ชาวสุโขทัยชอบค้าขาย
 - ข. สินค้ากรุงสุโขทัยมีราคาถูก
 - ค. ท่าเลที่ตั้งเหมาะสม
 - ง. มีตลาดขายส่งขนาดใหญ่
3. ข้อใดเป็นนโยบายในการส่งเสริมเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัย
 - ก. สร้างตลาดสี่มุมเมือง
 - ข. ให้เงินลงทุนในการผลิตสินค้า
 - ค. ยกเว้นภาษีผ่านด่านหรือจกอบ
 - ง. ผูกมิตรไมตรีกับประเทศเพื่อนบ้าน

4. ข้อความในหลักศิลาจารึกที่ว่า " ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองคำ " สามารถแปลความหมายได้ตามข้อใด

- ก. สินค้าที่ขายได้คือช้าง ม้า เงิน ทอง
- ข. สัตว์เลี้ยงและโลหะขายได้ดี
- ค. รัฐสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์และค้าทองคำ
- ง. ราษฎรสามารถทำการค้าได้อย่างเสรี

5. แม่พลอยบอกลูกสาวว่า " พรุ่งนี้จะไปที่ปสานแต่เช้ามีด " นักเรียนคิดว่าแม่พลอยจะไปทำอะไรที่ปสาน

- ก. จ่ายกับข้าว
- ข. ชมมหรสพ
- ค. ไปโรงเรียน
- ง. ชำระภาษี

6. หากนักเรียนเป็นพ่อค้าในสมัยกรุงสุโขทัย ควรนำสินค้าจากต่างประเทศชนิดใดมาขาย จึงจะได้กำไรดี

- ก. พริกไทยและน้ำตาล
- ข. หม้อดินเผา ถ้วยชาม เครื่องแก้ว
- ค. ข้าว เฉาก๊วย หนังสัตว์
- ง. ผ้าไหมและอัญมณี

7. ปัญหาที่เกิดจากการประกอบอาชีพเพาะปลูกในสมัยกรุงสุโขทัย ควรเป็นข้อใด

- ก. ขาดแคลนแรงงานในไร่นา
- ข. ฤดูน้ำหลาก น้ำจะท่วมพื้นที่เพาะปลูก
- ค. ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
- ง. การกวดราคาซื้อจากพ่อค้าคนกลาง

8. ชาวสุโขทัยส่วนใหญ่ ผลิตอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ภายในครอบครัว ได้เกือบทั้งหมด อาจจะไม่ต้องซื้อสินค้าจากภายนอกชุมชนเลย เรียกลักษณะเศรษฐกิจแบบนี้ว่าอะไร

- ก. ระบบเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวจำกัด
- ข. ระบบเศรษฐกิจล่าหลัง
- ค. ระบบเศรษฐกิจแบบก้าวหน้า
- ง. ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง

9. การมีระบบเงินตราในการซื้อขาย สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัยในแง่ใด

- ก. การติดต่อซื้อขายอยู่ในวงแคบจำกัด
- ข. การค้าขายมีปัญหามาก
- ค. การค้าขายมีความเจริญรุ่งเรืองมาก
- ง. การเก็บภาษีทำได้ง่าย

10. รัฐใดมีความสัมพันธ์กับกรุงสุโขทัยในลักษณะเป็นเมืองท่าค้าขายทางด้านอ่าวมะตะมะ

- ก. ล้านนา
- ข. กรุงศรีอยุธยา
- ค. หัวเมืองมอญ
- ง. นครศรีธรรมราช

บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อน - หลังเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมายกากบาท (x) บนข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
ลงในกระดาษคำตอบ

1. ก
2. ค
3. ค
4. ง
5. ก
6. ง
7. ข
8. ง
9. ข
10. ค

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่เดือน.....พ.ศ.

1. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

1.2 มาตรฐาน ส4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยมีความ

ภาคภูมิใจ

และธำรงความเป็นไทย

มาตรฐาน ส4.3.1 : รู้และเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเศรษฐกิจการเมือง การปกครอง สังคม ศิลปวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศไทยในดินแดนประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย

2. สาระสำคัญ

เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย เป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองขึ้นอยู่กับการเกษตรกรรม โดยมีปัจจัยเอื้อต่อลักษณะทางเศรษฐกิจ คือ สภาพดินและแหล่งน้ำเหมาะแก่การเพาะปลูก ที่ตั้งของราชธานี เป็นศูนย์กลางการค้าทางน้ำ และนโยบายซื้อผู้คนที่สร้างสัมพันธ์ไมตรีกับอาณาจักรต่างๆ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าวหอม พลุมะม่วง มะขาม มะพร้าว มีการสร้างศรีดงรัก หรือทำนบพระร่วงเพื่อเก็บกักน้ำไว้ในหน้าแล้ง การค้าไม่มีการเก็บขอบ หักค่าธรรมเนียมซื้อขายได้แก่ เครื่องสังคโลก

3. ตัวชี้วัด

มฐ.ส 4.3 ม.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัยได้
2. อธิบายลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของกรุงสุโขทัยได้

3. มีความรัก ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ชาติไทย

5. สารการเรียนรู้

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ
2. ลักษณะทางเศรษฐกิจในสมัยกรุงเทพฯ
3. ระบบเงินตราในสมัยกรุงเทพฯ
4. การเก็บกักน้ำในสมัยกรุงเทพฯ

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

6.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 6.1.1 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้
- 6.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐาน
- 6.1.3 ครูนำข่าวและเหตุการณ์ที่สำคัญจากหนังสือพิมพ์มาสนทนากับนักเรียน

6.2 ขั้นสอน

6.2.1 ครูนำรูปภาพร้านขายสินค้าของจังหวัดสุโขทัยมาให้นักเรียนดู และสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับจังหวัดสุโขทัย

- นักเรียนเคยมาเที่ยวจังหวัดสุโขทัยหรือไม่
- อาหารอร่อยของจังหวัดสุโขทัย
- แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัย

6.2.2 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 6 กลุ่มๆ ละ 6 - 7 คน โดยคละกันในแต่ละกลุ่มให้มีเด็กเก่ง เด็กปานกลางและเด็กอ่อน เพื่อให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูชี้แจงการทำงานกลุ่ม นักเรียนเลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม เลขานุการกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละกลุ่มเรียกกลุ่มนี้ว่ากลุ่มพื้นฐาน (Home Group)

6.2.3 ครูแจกชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เศรษฐกิจในสมัยกรุงเทพฯให้นักเรียน คนละ 1 ชุดมอบหมายให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อย่อยต่างๆดังนี้

- สมาชิกคนที่ 1 เรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อลักษณะทางเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ
- สมาชิกคนที่ 2 เรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของกรุงเทพฯ
- สมาชิกคนที่ 3 เรื่องลักษณะทางเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ
- สมาชิกคนที่ 4 เรื่องการประกอบอาชีพทางการเกษตรของกรุงเทพฯ

สมาชิกคนที่ 5 เรื่องการหัตถกรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

สมาชิกคนที่ 6 เรื่องการพาณิชย์กรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

6.2.4 ชั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Groups) ศึกษา ค้นคว้าและเรียนรู้ สมาชิกทำหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญแยกย้ายจากกลุ่มพื้นฐาน ไปจับกลุ่มใหม่เพื่อทำการศึกษานอกสารหรือค้นคว้าเพิ่มเติมในส่วนที่ตนเองได้รับมอบหมาย โดยสมาชิกที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาหัวข้อเดียวกัน จะไปนั่งรวมกลุ่มกันสมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละกลุ่มจะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และสรุปสาระสำคัญ จัดลำดับขั้นตอนการนำเสนอ และเตรียมนำไปให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่มพื้นฐานหรือกลุ่มเดิมของตนเอง

6.2.5 ชั้นสมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสนอความรู้ ผู้เชี่ยวชาญของแต่ละกลุ่มกลับกลุ่มเดิม ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนให้ความรู้แก่เพื่อนสมาชิกทีละคนจนครบทุกหัวข้อ

6.2.6 ชั้นทดสอบความรู้ ครูให้ผู้เรียนแต่ละคนทำแบบทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ เรื่องเศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย 6 ข้อ นำคะแนนของสมาชิกในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม

6.2.7 ชั้นมอบรางวัล ผู้สอนประกาศคะแนนแต่ละกลุ่มให้นักเรียนทราบ และให้นักเรียนปรบมือให้กับกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด ครูชมเชยที่นักเรียนมีความสามัคคีให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมจนสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

6.3 ชั้นสรุป

ครูสรุปสาระสำคัญเรื่องเศรษฐกิจและแนะนำแหล่งค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมที่นักเรียนสามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเอง เช่นจากอินเทอร์เน็ต www.ramkmuseum@yahoo.com หรือจากห้องสมุดของโรงเรียนและให้นักเรียนทำใบงานที่ 1 เรื่องการวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย โดยให้ส่งในชั่วโมงต่อไป

ชั่วโมงที่ 2

6.1 ชั้นนำ

นักเรียนอ่านบทรับขวัญข้าว เก็บข้าวเข้ายุ้งฉาง ครูสนทนาเกี่ยวกับความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทำนา

6.2 ชั้นสอน

6.2.1 ครูนำรูปภาพเครื่องสังคโลกให้นักเรียนชม ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ว่า

- ภาพนี้เกี่ยวข้องกับกรุงสุโขทัยอย่างไร

- เครื่องสังคโลกบ่งบอกถึงสภาพเศรษฐกิจของสุโขทัยอย่างไร

6.2.2 ครูสรุปจากคำตอบของนักเรียนว่า กรุงสุโขทัยน่าจะมีเศรษฐกิจดีเพราะสามารถผลิตสินค้าและนำรายได้มาสู่อาณาจักร ซึ่งนักเรียนสามารถศึกษาได้จากหลักฐานที่สำคัญคือ ข้อความจากหลักศิลาจารึกและหลักฐานจาก เครื่องสังคโลกที่พบจากแหล่งเตาเผาในจังหวัดสุโขทัย

6.2.3 นักเรียนชมรูปภาพเตาเผาเครื่องสังคโลกนายเจียน อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งใช้เผาเครื่องถ้วยวัฒนธรรมขอม ภาชนะที่ผลิตส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก สีเขียวอ่อน สีน้ำตาลดำ เช่นกระปุก ตลับ โถ

6.2.4 นักเรียนชมรูปภาพเครื่องสังคโลกบุรีรัมย์ และเครื่องสังคโลกสุโขทัย และช่วยกันแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร นักเรียนจดบันทึกคำตอบลงในแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 3.2 เรื่องการเปรียบเทียบการทำเครื่องสังคโลกสุโขทัยกับเครื่องสังคโลกบุรีรัมย์

6.2.5 ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องอาชีพที่สำคัญของจังหวัดบุรีรัมย์เช่นอาชีพทำนา ทำไร่ ทอผ้า เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และสอบถามนักเรียนว่าครอบครัวของนักเรียนประกอบอาชีพอะไรบ้าง ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมลงในแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 3.1 เรื่องเศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัยครูตรวจและเฉลย

6.2.6 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

6.3 ขั้นสรุป

ครูสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการทำเครื่องสังคโลกว่าทำเพื่อใช้เป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงมาก และแนะนำนักเรียนให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้ที่ แหล่งเรียนรู้ที่ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่จัดแสดงเครื่องสังคโลกสุโขทัยกับเครื่องถ้วยบุรีรัมย์ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- 7.1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับประจำวัน ที่ 12 พฤศจิกายน 2553
- 7.2 รูปภาพร้านขายสินค้า
- 7.3 ชุดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องเศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย
- 7.4 บทรับขวัญข้าว

7.5 รูปภาพเครื่องสังคโลกสุโขทัย

7.6 รูปภาพเตาเผาเครื่องสังคโลกนายเจียน

แหล่งการเรียนรู้

1. อินเทอร์เน็ต www.ramkmuseum@yahoo.com

2. ห้องสมุดของโรงเรียน

3. ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

8. การวัดและประเมินผล

8.1 สิ่งที่จะวัดผล

8.1.1 ความรู้ความเข้าใจ

8.1.2 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

8.1.3 พฤติกรรมรายบุคคล

8.2 วิธีวัดผล

8.2.1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

8.2.2 การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

8.2.3 การสังเกตพฤติกรรมการเรียน

8.3 เครื่องมือวัดผล

8.3.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

8.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

8.3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน

8.4 เกณฑ์การประเมิน

8.4.1 นักเรียนผ่านเกณฑ์การทดสอบหลังเรียน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

8.4.2 นักเรียนผ่านเกณฑ์การทำงานกลุ่ม เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

8.4.3 นักเรียนผ่านเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ชุดการเรียนรู้กรุงสุโขทัย
วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ชุดที่ 4 เรื่องสังคม และวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย
เวลา 2 ชั่วโมง

คำชี้แจงในการใช้ชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้นี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อใช้ประกอบการสอนของครู และให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนที่กำหนด เมื่อเรียนจบชุดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย เวลา 2 ชั่วโมง นักเรียนจะมีความรู้สภาพสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ ในการค้นคว้าเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเราได้

ชุดการเรียนรู้แต่ละเรื่องประกอบด้วยส่วนต่างๆดังนี้

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรแบบทดสอบก่อนเรียนและบัตรเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
3. บัตรเนื้อหา
4. บัตรแบบฝึกการเรียนรู้และบัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้
5. บัตรแบบทดสอบหลังเรียนและบัตรเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

บัตรคำสั่ง

การใช้ชุดการเรียนรู้ นั้น นักเรียนต้องศึกษาและปฏิบัติตามกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดด้วยตนเอง สามารถปรึกษากันได้ ในการทำบัตรชุดฝึกกิจกรรม นักเรียนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และทำให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด ให้นักเรียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบัตรคำสั่งและทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ศึกษาบัตรเนื้อหา และทำกิจกรรมในบัตรแบบฝึกการเรียนรู้
3. ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ ถ้าทำไม่ถูกต้องกลับไปศึกษาเนื้อหาใหม่ แล้วแก้ไขให้ถูกต้อง
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยความซื่อสัตย์ โดยไม่เปิดเฉลยดูก่อน

บัตรเนื้อหา ชุดการเรียนรู้กรุง สุโขทัย
เรื่องที่ 4 สังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
 มีความรัก ความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นคนไทย
 ตัวชี้วัด มฐ.ส 4.3 ม.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ

สาระสำคัญ

สังคมในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นสังคมแบบเครือญาติ ผู้คนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน
 ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมากใน
 สมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปกรรมและ
 ประติมากรรม มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์ของชาวกรุงสุโขทัย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกลักษณะสังคมในสมัยกรุงสุโขทัยและวิเคราะห์สภาพชีวิตความเป็นอยู่
 ของผู้คนในสมัยกรุงสุโขทัยได้
2. อธิบายลักษณะการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมสมัยกรุงสุโขทัยด้านศาสนา
 สถาปัตยกรรม ประติมากรรม ภาษาและวรรณคดีได้

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะสังคมในสมัยกรุงสุโขทัย
2. การสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมสมัยกรุงสุโขทัยด้านศาสนา สถาปัตยกรรม
 ประติมากรรม ภาษาและวรรณคดี

สังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

ลักษณะทั่วไปของสังคมในสมัยกรุงสุโขทัย

1. สังคมสุโขทัยเป็นสังคมแบบเครือญาติ ผู้คนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน และคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้แหล่งน้ำ เพื่อประโยชน์ด้านการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และดำเนินชีวิตประจำวัน
2. ลักษณะของบ้านเรือน บ้านของคนไทยในสมัยกรุงสุโขทัย สันนิษฐานว่าเป็นบ้านชั้นเดียวได้ดูสูง ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัย ใต้ดูเป็นที่ทำงานและเลี้ยงสัตว์
3. การดำรงชีวิตประจำวัน ชาวสุโขทัยจะมีเรือสวนไร่นาอยู่ใกล้บ้านเรือน มีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ตีเหล็ก ทำภาชนะเครื่องใช้ อวุธ ทอผ้าเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ผ้าแต่ละชนิดมีความหมายต่างกันเช่น นุ่งผ้าชั้นตีนดำ หมายถึงคนแต่งงานแล้ว นุ่งผ้าชั้นตีนแดงหมายถึงคนโสด ใช้ผ้าขาวม้าตีสดใส่รูปช้าง รูปม้า หมายถึงคนหนุ่ม
4. ศูนย์กลางสังคม วัดเป็นศูนย์กลางของสังคมในการปฏิบัติพิธีทางศาสนา พบปะของคนในชุมชน ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี
5. สังคมสุโขทัยเป็นสังคมที่มีการแบ่งชนชั้น โดยแบ่งตามฐานะทางสังคม หน้าที่ และความรับผิดชอบในตำแหน่งต่างๆ เช่น ข้าราชการ พ่อค้า เจ้านาย ราษฎร เซลย แต่สามารถเลื่อนฐานะทางสังคมได้ ไม่ตายตัวเหมือนระบบวรรณะในอินเดีย
6. ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎร สามัญชน ในช่วงต้นสมัยกรุงสุโขทัย มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนบิดากับบุตร แต่ในสมัยหลังพ่อขุนรามคำแหงมหาราช รับแนวคิดแบบสมมติเทพหรือเทวราชาจากขอมเข้ามาเผยแพร่ มีการนำพระราชพิธีต่างๆ เข้ามาใช้ในราชสำนัก

ชนชั้นในสังคมสุโขทัย

หลักศิลาจารึกหลักที่ 1 มีปรากฏหลายคำถึงการแบ่งชนชั้นในสมัยสุโขทัย เช่น เจ้าเมือง ไพร่ ลูกเจ้า ลูกขุน สรรูปได้ดังนี้

1. ชนชั้นปกครอง

1.1 พระมหากษัตริย์ (เจ้าเมือง) มีฐานะเป็นพ่อขุน เป็นประมุข และผู้บริหารบ้านเมือง ด้วยระบบคุณธรรมที่เรียกว่า **ทศพิธราชธรรม**

1.2 เจ้านายเชื้อพระวงศ์ (ลูกเจ้า) กลุ่มพระราชวงศ์ที่ทำหน้าที่ปกครองดูแลหัวเมืองสำคัญแทนพระมหากษัตริย์ เช่นเมืองลูกหลวง

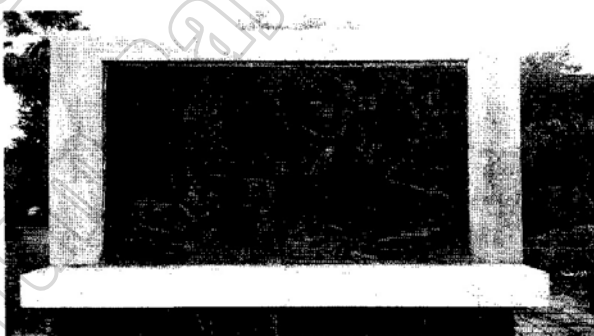
1.3 ขุนนางข้าราชการ (ลูกขุน) ทำหน้าที่ปกครองหัวเมืองพระยามหานคร และช่วยบริหารราชธานีในตำแหน่งต่างๆ เช่นกลุ่มขุนนาง ข้าราชการ

2. ชนชั้นใต้การปกครอง

2.1 ชนชั้นใต้การปกครองสมัยกรุงสุโขทัย หมายถึงราษฎรสามัญชนทั่วไป เรียกว่า ไพร่ ขามบ้านเมืองปกติ ไพร่ประกอบอาชีพของคนได้อย่างเสรี แต่อาจถูกเกณฑ์มาใช้แรงงาน เช่นสร้างถนน ขุดคลอง ขามเกิดศึกสงครามทำหน้าที่เป็นทหารต่อสู้ข้าศึก ไพร่ มี 2 ประเภทดังนี้

2.1.1 ไพร่ฟ้าหน้าใส คือราษฎรสามัญชนที่มีเสรี เป็นไทแก่ตัว

2.1.2 ไพร่ฟ้าขำไท คือ ราษฎรที่มีฐานะเป็นบริวารของผู้อื่นไม่เป็นอิสระ

รูปภาพ ขามบ้านเมืองสงบ ไพร่จะถูกเกณฑ์มาใช้แรงงาน(อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย)

ที่มา : ปุณณภา พลเยี่ยม, 2553.

ปัจจัยที่สนับสนุนความเจริญรุ่งเรืองของสังคมสุโขทัย

สภาพสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยกรุงสุโขทัย ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญดังนี้

1. การปกครองที่ยึดระบบครอบครัวเป็นหลัก

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน เช่น พระมหากษัตริย์ปฏิบัติแบบบิดาปกครองบุตร ผู้คนในสังคมมีความใกล้ชิดและผูกพันเหมือนญาติ ลักษณะสังคมที่ยึดครอบครัวเป็นหลัก ทำให้สังคมมีความสุข ผู้คนไม่ทะเลาะ ต่างเคารพและให้เกียรติกัน ช่วยเหลือกัน

2. การใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี

รัฐให้เสรีภาพในการประกอบอาชีพแก่ราษฎร มีสิทธิในการถือครองทรัพย์สิน

มีการรับกรรมสิทธิ์สืบทอดเป็นมรดกได้ จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้คนขยันในการทำมาหากิน เพื่อความอยู่ดีกินดีในครอบครัวของตน การใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ทำให้ผู้คนมีการแข่งขันเพื่อความก้าวหน้าของครอบครัว จึงสันนิษฐานว่าชีวิตของผู้คนในสมัยนั้นสุขสบายไม่อึดอัด

3. การให้การศึกษาแก่ราษฎร

มีการสนับสนุนให้ราษฎรมีการศึกษา โดยใช้บ้าน วัด และวัง เป็นแหล่งการศึกษา โดยมากเป็นการศึกษาด้านอาชีพ ศิลปะ การช่าง ตามบรรพบุรุษ การให้การศึกษาด้านคุณธรรมและศีลธรรม ให้พระสงฆ์แสดงธรรมแก่ราษฎรในวันพระ

ความเจริญทางด้านศาสนาในสมัยกรุงสุโขทัย

1. เมื่อแรกก่อตั้งอาณาจักร ชาวสุโขทัยนับถือวิญญาณหรือผีสิงเทวดา รวมทั้งคติความเชื่อบางอย่างที่ได้จากขอม ต่อมาความเชื่อเริ่มเปลี่ยนไป ผู้คนส่วนใหญ่ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาทั้งนิกายมหายานและหินยาน (เถรวาท) ประปนกันไป
2. สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์ได้ประดิษฐานอย่างมั่นคง โดยนิมนต์พระสงฆ์จากนครศรีธรรมราชเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาจนกลายเป็นศาสนาประจำชาติ
3. พระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ มีความเจริญรุ่งเรืองสูงสุด ในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) ทรงศึกษาพระธรรมอย่างแตกฉาน และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก ที่เสด็จออกผนวชในระหว่างขึ้นครองราชย์ เมื่อพ.ศ.1907 ณ วัดป่ามะม่วง กรุงสุโขทัย

รูปภาพ วัดป่ามะม่วง

ที่มา : [www.archae.go.th/historical/sukhothai west.asp](http://www.archae.go.th/historical/sukhothai%20west.asp)

4. โปรดเกล้าให้จำลองรอยพระพุทธรบาทจากลังกา มาประดิษฐานบน
วัดเขาพระบาทใหญ่ และในปัจจุบันได้นำรอยพระพุทธรบาทจำลองมาประดิษฐานที่
วัดระพังทอง (ข้างพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย)
รวมทั้งสร้างวัดและพระพุทธรูป

รูปภาพรอยพระพุทธรบาทจำลอง

ที่มา : www.it.ac.th/jutarat_chaweevan/1.4.5.12.htm

5. พระราชนิพนธ์วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา คือ ไตรภูมิพระร่วง
เพื่ออบรมสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชน จนได้รับการยกย่องว่าเป็นทั้ง นักปราชญ์และ
ธรรมราชา

เหตุผลที่พระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ลัทธิลี้กวางศ์มีความเจริญรุ่งเรืองในสมัย
กรุงสุโขทัยเพราะ

1. การประพฤติปฏิบัติที่นำศรัทธาเลื่อมใสของพระสงฆ์ในลัทธิลี้กวางศ์ ซึ่งมี
การปฏิบัติที่เคร่งครัด มีความรู้อย่างแตกฉาน จนเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชน
2. พื้นฐานทางจิตใจที่ศรัทธาเลื่อมใสพระธรรม มีจิตใจใฝ่การทำบุญกุศล

ขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยกรุงสุโขทัย

ชาวสุโขทัยมีความผูกพันใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา มีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาดังนี้

1. ประเพณีสร้างวัดในเขตพระราชวัง พระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงสุโขทัยนิยมสร้างวัดในเขตพระราชวังเพื่อใช้ประกอบพิธีทางศาสนา ได้แก่ วัดมหาธาตุ
2. การฟังธรรม ตามหลักฐานที่ค้นพบ ชาวสุโขทัยฟังเทศน์ฟังธรรมในวันพระ แสดงถึงการดำเนินชีวิตที่ผูกพันกับศาสนา
3. การจำศีลภาวนา ในช่วงฤดูเข้าพรรษา
4. พระราชพิธีวันวิสาขบูชา มีการบูชาพระรัตนตรัยด้วยเครื่องบูชาประทีปโคมไฟ ปลอชนก ปลอชปลา ทำบุญตักบาตร
5. พระราชพิธีอื่นๆ เช่น พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ การทำบุญในวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา พระราชพิธีจองเปรียง ลอยพระประทีป (ลอยกระทง)

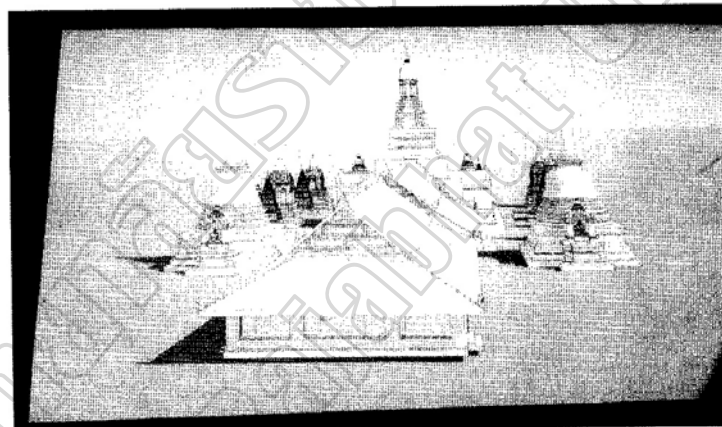
ความเจริญด้านศิลปกรรมสมัยกรุงสุโขทัย

1. ศิลปกรรมในสมัยกรุงสุโขทัยมีความงดงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นศิลปกรรมด้านพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการสร้างพระพุทธรูปและวัดซึ่งแสดงถึงความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
2. ศิลปกรรมในสมัยกรุงสุโขทัยที่สำคัญแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้
 - 2.1 งานสถาปัตยกรรม ได้แก่การสร้างวัด
 - 2.2 งานประติมากรรม ได้แก่การสร้างพระพุทธรูป
 - 2.3 ภาษาและวรรณคดี มีการประดิษฐ์อักษรไทย และแต่งวรรณคดี เรื่องไตรภูมิพระร่วง หรือเศกมิกถา

การสร้างสรรค์งานทางสถาปัตยกรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

การสร้างวัด วัดที่สำคัญในสมัยกรุงสุโขทัย

1. วัดมหาธาตุ เป็นวัดที่สร้างภายในกำแพงเมือง มีขนาดใหญ่ตั้งอยู่กลางเมือง สิ่งสำคัญในวัดคือ พระเจดีย์มหาธาตุรูปดอกบัวตูม มีเจดีย์รายล้อมทั้ง 4 ทิศ วิหารพระศรีศากยมุนี (วิหารหลวง) ตั้งอยู่ด้านตะวันออกของเจดีย์พระมหาธาตุ ศิลาคาริกหลักที่ 1 ได้กล่าวถึงสภาพกลางเมืองสุโขทัยว่า กลางเมืองสุโขทัยนี้มีพิหาร มีพระพุทธรูปทอง มีพระอัฐนารศ มีพระพุทธรูปอันใหญ่ มีพระพุทธรูปอันราม ภายในวัดมหาธาตุพบหลักศิลาคาริก 3 หลัก

รูปภาพวัดมหาธาตุ (รูปแบบสันนิษฐาน)

ที่มา : ปุณณภา พลเยี่ยม. 2553. แหล่งที่มา อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย.

2. วัดศรีสวาย เป็นวัดที่ตั้งอยู่ภายในกำแพงเมือง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของวัดมหาธาตุ ประกอบด้วยปราสาทก่อด้วยศิลาแลง 3 องค์ ช่วงบนก่ออิฐประดับปูนปั้น

รูปภาพวัดศรีสวาย

ที่มา: ปุณณกา พลเยี่ยม. 2553. แหล่งที่มา อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย.

3. วัดสระศรี ตั้งอยู่ภายในกำแพงเมือง อยู่ทางทิศเหนือของวัดมหาธาตุ ประกอบด้วยเจดีย์ทรงกลมแบบลังกา มีโบสถ์ตั้งอยู่กลางสระน้ำขนาดใหญ่

4. วัดศรีศักดิ์ ตั้งอยู่ภายในกำแพงเมือง เชื่อมกับศาลาตามาแดงทางทิศตะวันตก ประกอบด้วยเจดีย์ประธานประดับด้วยช้างล้อมรอบเจดีย์ ด้านหน้าเป็นพระวิหาร วัดศรีศักดิ์เป็นวัดที่สำคัญเพราะได้พบศิลาจารึก ใน พ.ศ. 1960 มีข้อความกล่าวถึงขุนนางชื่อ นายอินทสรศักดิ์ ได้ขอพระราชทานที่ดินเพื่อสร้างวัด

5. วัดศรีชุม ตั้งอยู่นอกเมืองสุโขทัยทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ภายในมณฑปประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย มีชื่อปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เรียกพระพุทธรูปองค์นี้ว่า พระอจนะ

รูปภาพวัดชนะสงคราม

ที่มา: ปุณณภา พลเยี่ยม. 2553. แหล่งที่มาอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย.

6. วัดอโศการาม (วัดสลัดโค) ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยเจดีย์ทรงดอกบัวตูม อุโบสถพระวิหารก่ออิฐเสาศิลาแลงกลม ที่วัดนี้พบศิลาจารึกหลักที่ 93 จารึกเมื่อ พ.ศ.1942 จารึก 2 ด้าน ด้านหนึ่งเป็นอักษรไทยอีกด้านเป็นอักษรขอมจารึกการสร้างวัดอโศการาม โดยสมเด็จพระราชเทวีศรีจุฬาลักษณ์

7. วัดพระพายหลวง ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองด้านทิศเหนือ เป็นวัดที่เก่าแก่มาก มีปรากฏร่องรอยศิลาแลง 3 องค์ เจดีย์ทรงเหลี่ยม มีพระพุทธรูปนั่งลดหลั่นอยู่ใน ทั้ง 4 ซุ้ม มีคูน้ำล้อมรอบวัดทั้ง 4 ด้าน

8. วัดช้างล้อม ตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองด้านทิศตะวันออก เป็นกลุ่มโบราณสถาน ขนาดใหญ่ ล้อมรอบด้วยคูน้ำทั้งสี่ด้าน ประกอบด้วยเจดีย์ทรงกลมประดับด้วยช้างปูนปั้น โผล่มาครึ่งตัว จำนวน 36 เชือก

รูปภาพวัดตระพังเงิน

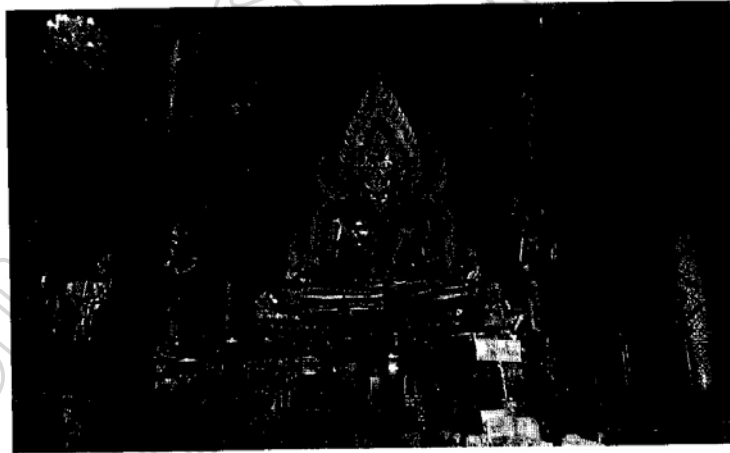
ที่มา : ปุณณภา พลเยี่ยม, 2553. แหล่งที่มาอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย.

จุดมุ่งหมายการสร้างวัดในสมัยกรุงสุโขทัย

1. เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา มีความศรัทธาและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เช่น วัดพระพายหลวง
2. เพื่อบรจอุธิของบรรพบุรุษ เช่น วัดมหาธาตุสร้างขึ้นเพื่อบรจอุธิเจ้านายในราชสกุล
3. เพื่อถ่ายทอดฝีมือทางด้านศิลปกรรมของช่างในสมัยกรุงสุโขทัย

งานประติมากรรมสมัยกรุงสุโขทัย

1. งานประติมากรรม เป็นการสร้างพระพุทธรูปโลหะสำริด และประเภทปูนปั้น มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์ของกรุงสุโขทัย
2. ลักษณะพระพุทธรูปในสมัยกรุงสุโขทัย มีความอ่อนช้อยสวยงาม ทรวดทรงค่อนข้างอวบ โดยมากนิยมสร้าง 4 อริยาบถ คือ นั่ง ยืน เดิน นอน
3. พระพุทธรูปที่สำคัญในสมัยกรุงสุโขทัยที่เป็นมรดกตกทอดมาถึงป
 - 3.1 พระพุทธชินราช ประดิษฐานที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก
 - 3.2 พระพุทธชินสีห์และพระศรีศาสดา ประดิษฐานที่วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร
 - 3.3 พระศรีศากยมุนี ประดิษฐานที่วัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพมหานคร
 - 3.4 พระอจนะ ประดิษฐานที่วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย

รูปภาพพระพุทธชินราช

ที่มา : ปูนปั้น พลเยี่ยม. 2553. แหล่งที่มาวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก.

ภาษาและวรรณคดีในสมัยกรุงสุโขทัย

1. การประดิษฐ์ตัวอักษรไทย โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงประดิษฐ์ขึ้นใน พ.ศ.1826 สันนิษฐานว่าทรงคิดแปลงมาจากตัวอักษรขอมและมอญโบราณ

2. ลักษณะของตัวอักษรไทยสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช สระและพยัญชนะ อยู่บรรทัดเดียวกัน โดยเอาสระไว้หน้า และมีวรรณยุกต์ 2 รูป คือเสียงเอกและเสียงโท

3. การดัดแปลงตัวอักษรไทยสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) การเปลี่ยนแปลงตำแหน่งสระ โดยนำสระมาไว้ข้างบน ข้างล่าง ข้างหน้า และข้างหลัง ของตัวพยัญชนะเหมือนดังปัจจุบัน และมีการเติมเสียงวรรณยุกต์จันครบ

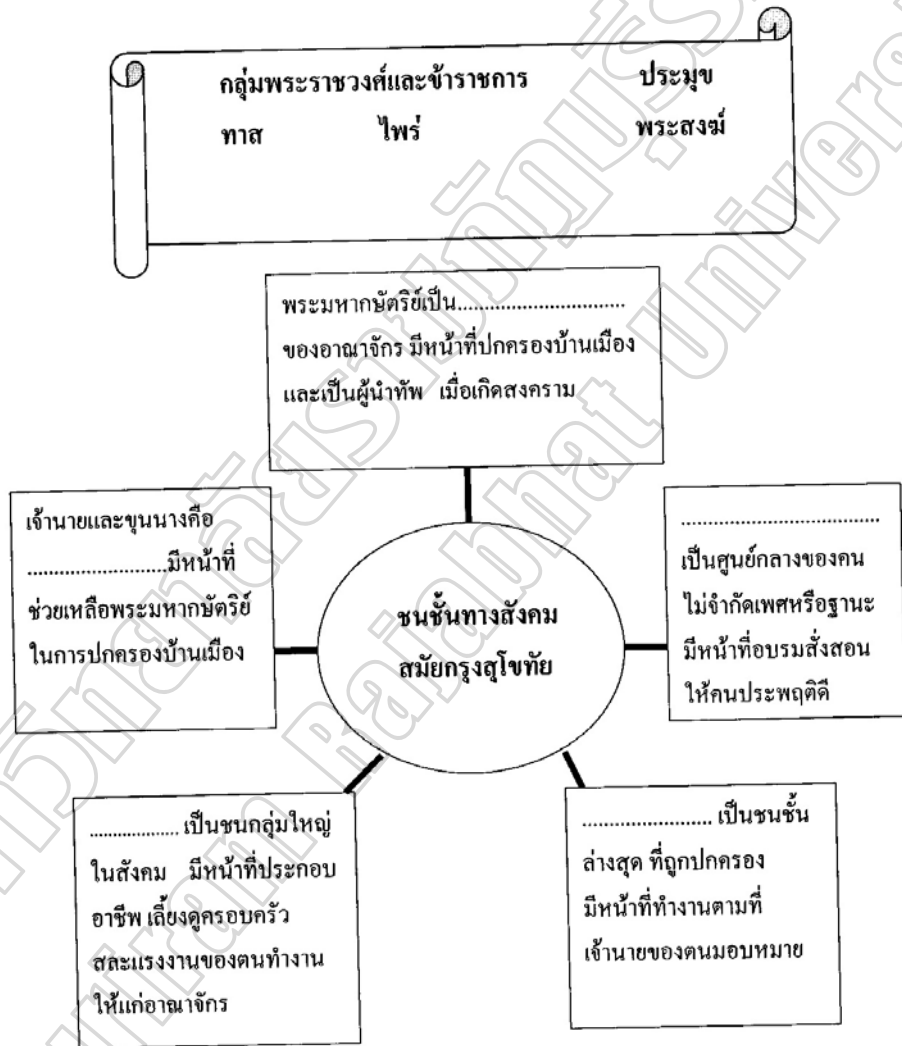
4. การประดิษฐ์ตัวอักษรไทย ส่งผลให้เกิดวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าและเป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

4.1 ศิลจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช จารึกตัวอักษร บนหลักศิลา หรือแท่งหิน เมื่อพ.ศ.1835 เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องราวของ กรุงสุโขทัยในอดีต

4.2 ไตรภูมิพระร่วง (เถงมิกถา) เป็นพระราชนิพนธ์ของ พระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) เกี่ยวกับหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา โดยมุ่งสอนให้ราษฎรยึดมั่นในศีลธรรม มีความเชื่อในเรื่องบาปบุญคุณโทษ โดยเขียน เป็นร้อยแก้ว ใช้ถ้อยคำอย่างง่ายๆ ไตรภูมิพระร่วงเป็นวรรณคดีทางพระพุทธศาสนาเล่มแรกของไทย ซึ่งมีอิทธิพลต่อวรรณคดีและความเชื่อของคนไทย ในสมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยบรรยายให้เห็นภาพนรกและสวรรค์

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 4.1
เรื่อง ชนชั้นทางสังคมสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง นำคำหรือข้อความที่กำหนดให้ไปเติมลงในช่องว่าง

บัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 4.1
เรื่อง ชนชั้นทางสังคมสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง นำคำหรือข้อความที่กำหนดให้ไปเติมลงในช่องว่าง

กลุ่มพระราชวงศ์และข้าราชการ	ประมุข
ทาส ไพร่	พระสงฆ์

พระมหากษัตริย์เป็น.....ประมุข.....ของอาณาจักร มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองและเป็นผู้นำทัพ เมื่อเกิดสงคราม

เจ้านายและขุนนางคือกลุ่มพระราชวงศ์และข้าราชการ.....มีหน้าที่ช่วยเหลือพระมหากษัตริย์ ในการปกครองบ้านเมือง

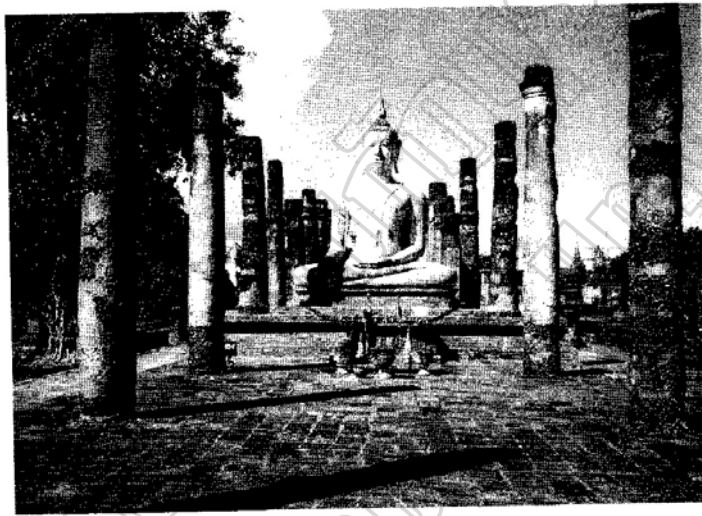
.....พระสงฆ์.....เป็นศูนย์กลางของคน ไม่จำกัดเพศหรือฐานะ มีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้คนประพฤติดี

.....ไพร่..... เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคม มีหน้าที่ประกอบอาชีพ เลี้ยงดูครอบครัว สละแรงงานของตนทำงานให้แก่อาณาจักร

.....ทาส..... เป็นชนชั้นล่างสุดที่ถูกปกครอง มีหน้าที่ทำงานตามที่เจ้านายของตนมอบหมาย

แบบฝึกการเรียนรู้ที่ 4.2
เรื่อง ศิลปกรรมสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามตามหัวข้อที่กำหนด

ชื่อผลงาน.....

ศิลปกรรมด้าน.....

ความสำคัญของผลงาน.....

.....

.....

ความรู้สึกรักของนักเรียนต่อผลงาน.....

.....

.....

บัตรแบบทดสอบก่อน - หลังเรียน

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง สังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยกาเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. สภาพสังคมสมัยกรุงสุโขทัย ผู้คนมีวิถีความเป็นอยู่แบบพึ่งตนเอง หมายความว่าอย่างไร
 - ก. การผลิตอาหารและเครื่องใช้ด้วยตนเองเป็นหลัก
 - ข. ไม่คบค้าสมาคมกับเพื่อนบ้าน
 - ค. มีความผูกพันกับเพื่อนบ้าน
 - ง. ตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน
2. เมื่อสิ้นฤดูเพาะปลูก ชาวสุโขทัยส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตอย่างไร
 - ก. ทำสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ
 - ข. จำศีลภาวนาที่วัด
 - ค. ตีไก่ เลี้ยงปลากัด
 - ง. ออกรบ
3. คำว่า " เจ้าเมือง ไพร่ฟ้า ลูกเจ้า ลูกขุน " ที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช แสดงถึงสภาพสังคมสมัยสุโขทัยอย่างไร
 - ก. เป็นสังคมที่ผู้คนมีความเสมอภาค
 - ข. เป็นสังคมที่ผู้คนใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา
 - ค. เป็นสังคมที่มีการแบ่งชนชั้น
 - ง. เป็นสังคมเกษตรกรรม

4. ชั้นชั้นใต้การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย ที่หมายถึงราษฎรสามัญชน มีอิสระเสรีภาพ เป็นไทแก่ตัว หมายถึงข้อใด

- ก. ลูกขุน ณ ศาลหลวง
- ข. ลูกขุน ณ ศาลา
- ค. ไพร่ฟ้า หน้าใส
- ง. ไพร่ฟ้า ข้าไท

5. คำกล่าวที่ว่า " เมื่อเสร็จหน้านา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก " แสดงถึงการดำรงชีวิต ของผู้คนในสมัยกรุงสุโขทัยอย่างไร

- ก. การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
- ข. การขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ
- ค. ความสามัคคีระหว่างราษฎร ในหมู่บ้านเดียวกัน
- ง. ความผูกพันใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

6. วัฒนธรรมในกรุงสุโขทัย แสดงถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของสุโขทัยข้อใด

- ก. พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
- ข. พระราชพิธีจองเปรียง ลอยพระประทีป
- ค. การสร้างเจดีย์ทรงลังกา
- ง. การสร้างวัดในเขตพระราชฐาน

7. ในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้น การก่อสร้างเจดีย์มีลักษณะอย่างไร

- ก. รูปทรงเหลี่ยมแบบลังกา
- ข. รูปทรงพุ่มข้าวบิณฑ์
- ค. รูปทรงกลมคล้ายระฆังคว่ำ
- ง. รูปดอกบัวตูม

8. งานสถาปัตยกรรมสุโขทัยในข้อใด มีลักษณะเป็นอาคารโถงโล่งก่ออิฐ
แต่ไม่มีฝาผนัง มีแต่เสาเรียงรายค้ำหลังคาอยู่โดยรอบ ใช้เป็นที่ประดิษฐาน
พระพุทธรูปองค์ใหญ่

- ก. เจดีย์
- ข. วิหาร
- ค. พระปรางค์
- ง. กุฏิ

9. การสร้างวัดในสมัยกรุงสุโขทัย ของพระมหากษัตริย์และราษฎร
มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ เพื่ออะไร

- ก. บรรจ้อัฐิของบรรพบุรุษและถวายเป็นพุทธบูชา
- ข. แสดงอำนาจความเข้มแข็งของอาณาจักร
- ค. พัฒนาจิตใจของประชาชนให้สงบร่มเย็น
- ง. เลียนแบบความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมของขอมและมอญ

10. ข้อใดเป็นประโยชน์ที่ได้รับ จากการประดิษฐ์ตัวอักษรไทยในสมัยสุโขทัย

- ก. การเกิดวรรณคดีมหาชาติคำหลวง
- ข. การบันทึกเรื่องราวให้คนรุ่นหลังได้รับรู้
- ค. การสื่อสารระหว่างหัวเมืองประเทศราชกับราชธานี
- ง. การขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง

บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อน - หลังเรียน

คำชี้แจง นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยกาเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. ก	6. ง
2. ก	7. ค
3. ค	8. ข
4. ก	9. ก
5. ข	10. ข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง สังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่เดือน.....พ.ศ.

1. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

1.2 มาตรฐาน ส4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยมีความ

ภาคภูมิใจ

และธำรงความเป็นไทย

มาตรฐาน ส4.3.1 : . รู้และเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเศรษฐกิจการเมือง การปกครอง สังคม ศิลปวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของรัฐไทยในดินแดนประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย

2. สาระสำคัญ

สังคมในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นสังคมแบบเครือญาติ ผู้คนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (พญาลิไท) ความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปกรรมและประติมากรรม มีความงดงามเป็นเอกลักษณ์ของชาวกรุงสุโขทัย

3. ตัวชี้วัด

มฐ.ส 4.3 ม.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกลักษณะสังคมในสมัยกรุงสุโขทัยและวิเคราะห์สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยกรุงสุโขทัยได้
2. อธิบายลักษณะการสร้างสรรคศิลปวัฒนธรรมสมัยกรุงสุโขทัยด้านศาสนา สถาปัตยกรรมประติมากรรม ภาษาและวรรณคดีได้
3. มีความรัก ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ชาติไทย

5. สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะสังคมในสมัยกรุงสุโขทัยและวิเคราะห์สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยกรุงสุโขทัย
2. ลักษณะการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมสมัยกรุงสุโขทัยด้านศาสนา สถาปัตยกรรม ประติมากรรม ภาษาและวรรณคดี
3. ขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยกรุงสุโขทัยกับขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

6.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

6.1.1 แจกจุดประสงค์การเรียนรู้

6.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความรู้พื้นฐาน

6.1.3 นักเรียนนำเสนอข่าวในท้องถิ่นของเรา

6.1.4 นักเรียนร่วมกันร้องเพลงเราคนไทยรักกัน ครูสรุปเนื้อหาของเพลงที่เกี่ยวข้องกับความกล้าหาญของพระมหากษัตริย์ไทย และความสามัคคีของคนไทย ที่ทำให้ชาติไทยเจริญรุ่งเรือง

6.2 ขั้นสอน

6.2.1 ครูอธิบายลักษณะ โดยทั่วไปของสังคมไทยในสมัยกรุงสุโขทัย และให้นักเรียนดูรูปภาพบ้านทรงไทย ที่ชาวสุโขทัยใช้เป็นที่อยู่อาศัย เปรียบเทียบกับบ้านในปัจจุบัน ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

6.2.2 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 6-8 คน โดยคละกันในแต่ละกลุ่มให้มี เด็กเก่ง เด็กปานกลางและเด็กอ่อน เพื่อให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6.2.3 ครูชี้แจงการทำงานกลุ่ม นักเรียนเลือกประธานกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรม และเลขานุการกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่บันทึกสาระสำคัญในแต่ละกลุ่ม

6.2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มจับสลากเพื่อเลือกชื่อตามชนชั้นในสมัยกรุงสุโขทัย ได้แก่

- กลุ่มพระมหากษัตริย์(เจ้าเมือง)
- กลุ่มลูกเจ้า
- กลุ่มลูกขุน
- โพรฟ้าหน้าใส
- โพรฟ้าข้าไท

นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาเรื่องชนชั้นในสมัยกรุงสุโขทัย ตามที่กลุ่มตนเองจับฉลากได้ โดยให้สมาชิกในกลุ่มระดมความคิดเห็นว่า ชนชั้นนั้นมีฐานะเป็นอะไร ทำหน้าที่อย่างไร มีความสำคัญอย่างไร นักเรียนร่วมกันปรึกษา แสดงความคิดเห็น กำหนดผู้รับบทบาทต่างๆ และให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติเรื่องชนชั้นในสมัยกรุงสุโขทัย

6.2.5 นักเรียนกลุ่มอื่นที่ยังไม่ได้แสดง จะมีหน้าที่ซักถาม วิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

6.2.6 ครูเพิ่มเติมเนื้อหาสาระที่สำคัญและให้นักเรียนศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนความเจริญรุ่งเรืองของสังคมสุโขทัยจากชุดการเรียนรู้ที่ 4

6.3 ชั้นสรุป

นักเรียนและครูช่วยกันสรุปลักษณะทั่วไปของสังคมไทยในสมัยกรุงสุโขทัยและการแบ่งชนชั้น โดยให้นักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่ห้องสมุดโรงเรียน

ชั่วโมงที่ 2

6.1 ชำนาญเข้าสู่บทเรียน

6.1.1 นักเรียนชมวีดิทัศน์งานลอยกระทงจังหวัดสุโขทัย (10 นาที) และร่วมกันร้องเพลงลอยกระทง ครูเล่าเรื่องนางนพมาศ ผู้ประดิษฐ์กระทงลอยไปตามแม่น้ำเพื่อขอขมาพระแม่คงคาในวันเพ็ญเดือนสิบสอง

6.2 ชั้นสอน

6.2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม โดยใช้กลุ่มเดิมจากชั่วโมงที่ 1 ศึกษาชุดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย ดังต่อไปนี้

- กลุ่มที่ 1 ศึกษาเรื่องความเจริญด้านศาสนาในสมัยกรุงสุโขทัย
- กลุ่มที่ 2 ศึกษาเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยกรุงสุโขทัย
- กลุ่มที่ 3 ศึกษาเรื่องการสร้างสรรค้งานทางสถาปัตยกรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

สุโขทัย

- กลุ่มที่ 4 ศึกษาเรื่องงานประติมากรรมในสมัยกรุงสุโขทัย
- กลุ่มที่ 5 ศึกษาเรื่องภาษาและวรรณคดีในสมัยกรุงสุโขทัย

6.2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มรับกระดาษ ปากกามาจิก สี วัสดุตกแต่งความคิด ระบายสีให้สวยงาม และส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน ครูสรุปสาระสำคัญทุกกลุ่ม นำแผนผังความคิดที่ป้ายนิเทศ

6.2.3 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมลงในบัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 4.1

6.2.4 ครูชมเชยที่นักเรียนมีความสามัคคี ช่วยเหลือกันดีมาก จนทำให้สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา

6.2.5 นักเรียนทดสอบหลังเรียน

6.3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนสรุปสาระสำคัญ เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย ที่ราษฎรมีสภาพความเป็นอยู่อย่างมีความสุข มีการสร้างสรรค์งานด้านศิลปะ ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

7.1 เพลงคนไทยรักกัน

7.2 รูปภาพบ้านทรงไทย

7.3 ป้ายนิเทศ

7.4 ชุดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องสังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย

7.5 วิดีทัศน์งานลอยกระทง จังหวัดสุโขทัย

แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด โรงเรียน

8. การวัดและประเมินผล

8.1 สิ่งที่จะวัดผล

8.1.1 ความรู้ความเข้าใจ

8.1.2 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

8.1.3 พฤติกรรมรายบุคคล

8.2 วิธีวัดผล

8.2.1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

8.2.2 การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

8.2.3 การสังเกตพฤติกรรมการเรียน

8.3 เครื่องมือวัดผล

- 8.3.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- 8.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 8.3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

8.4 เกณฑ์การประเมิน

- 8.4.1 นักเรียนผ่านเกณฑ์การทดสอบหลังเรียน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
- 8.4.2 นักเรียนผ่านเกณฑ์การทำงานกลุ่ม เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
- 8.4.3 นักเรียนผ่านเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

ชุดการเรียนรู้กรุงสุโขทัย
วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ชุดที่ 5 เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย
เวลา 2 ชั่วโมง

คำชี้แจงในการใช้ชุดการเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้นี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนที่กำหนด เมื่อเรียนจบชุดการเรียนรู้ที่ 5 การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย เวลา 2 ชั่วโมง นักเรียนจะมีความรู้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยกรุงสุโขทัย และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ ในการค้นคว้าเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเราได้

ชุดการเรียนรู้แต่ละเรื่องประกอบด้วยส่วนต่างๆดังนี้

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรแบบทดสอบก่อนเรียนและบัตรเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
3. บัตรเนื้อหา
4. บัตรแบบฝึกการเรียนรู้และบัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้
5. บัตรแบบทดสอบหลังเรียนและบัตรเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

บัตรคำสั่ง

นักเรียนศึกษาความรู้ในชุดการเรียนรู้ เรื่องที่ 5 ภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบัตรคำสั่งและทำแบบทดสอบก่อนเรียนตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย
2. ศึกษาบัตรเนื้อหาและทำกิจกรรมในบัตรแบบฝึกการเรียนรู้
3. ตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ ถ้าไม่ถูก ศึกษาเนื้อหาใหม่ และแก้ไขให้ถูกต้อง
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยความซื่อสัตย์ โดยไม่เปิดเฉลยดูก่อน

บัตรเนื้อหา
การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
มีความรัก ความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นคนไทย

ตัวชี้วัด ม.ฐ.ส 4.3 ม.1/2 คติวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานและผลกระทบจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาของมนุษย์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

สาระสำคัญ

ภูมิปัญญาไทย คือความรู้ ทักษะ ความเชื่อและพฤติกรรมของคนไทย
ในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
ในสมัยกรุงสุโขทัย มีการวางผังเมือง การสร้างระบบชลประทาน การใช้ศิลาแลงในงาน
ก่อสร้าง การทำเครื่องสังคโลก ทำโลหะสำริด และการนำเอาคติตามความเชื่อทาง
พระพุทธศาสนามาควบคุมความประพฤติคนในสังคม ชนรุ่นหลังควรอนุรักษ์และ
สร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายของภูมิปัญญาได้
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่สำคัญต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยสมัยกรุงสุโขทัย
3. เลือกสรรผลงานการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย เพื่อนำมา
เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้
4. มีความรัก ความภาคภูมิใจ และอนุรักษ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของภูมิปัญญา
2. ปัจจัยที่สำคัญต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยสมัยกรุงสุโขทัย
3. ผลงานการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

การสร้างสรรค้ภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย

ความหมายของภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาไทยหมายถึง ความรู้ ทักษะ ความเชื่อและพฤติกรรมของคนไทย ในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน

ภูมิปัญญาแบ่งได้ 2 ประเภท

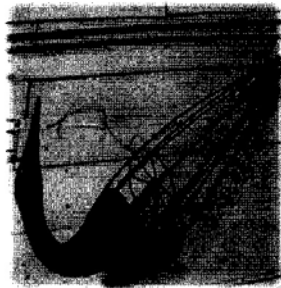
1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือสิ่งที่ชาวบ้านคิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหา การดำเนินชีวิตในท้องถิ่น เช่นความรู้เรื่องการประกอบอาชีพ การรักษาโรคแบบพื้นบ้าน
2. ภูมิปัญญาไทย คือความรู้ความสามารถโดยส่วนรวม เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ เช่น ภาษาไทยเป็นภูมิปัญญาไทย แต่ภาษาถิ่นเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขาภูมิปัญญา

1. สาขาเกษตรกรรม
2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม
3. สาขาแพทย์แผนไทย
4. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน
6. สาขาสวัสดิการ
7. สาขาศิลปกรรม
8. สาขาการจัดการองค์กร
9. สาขาภาษาและวรรณกรรม
10. สาขาศาสนาและประเพณี

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

1. ความต้องการปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่นเครื่องมือ เครื่องใช้

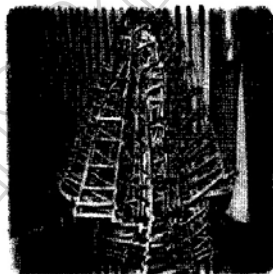
รูปภาพ กรบ เป็นเครื่องมือใช้แทงปลา

ที่มา : <http://www.watsamrong.com/animal.htm>.

รูปภาพ ชนาง เป็นเครื่องมือสำหรับช้อนปลา

ที่มา : <http://www.watsamrong.com/animal.htm>

รูปภาพ : ชุด เป็นเครื่องมือดักปลาช่อน ปลาตุ๊ก

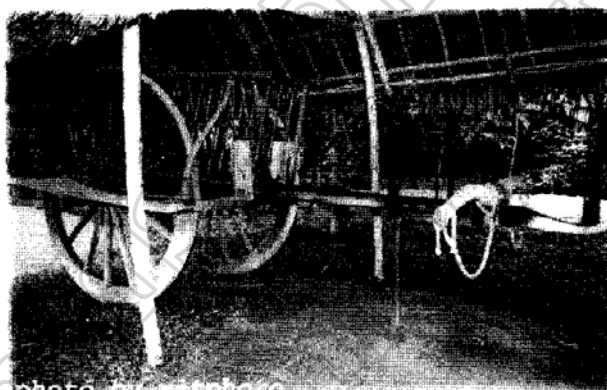
ที่มา : <http://www.watsamrong.com/animal.htm>

รูปภาพ อีजू เครื่องมือดักปลาไหล

ที่มา : <http://www.watsamrong.com/animal.htm>

2. ความต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น ต้องการเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง
3. ความต้องการที่จะใช้ประโยชน์ จากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคม เช่น ปลุกฝังให้คนไทยเกรงกลัวต่อการทำชั่ว
4. ความต้องการให้เกิดความมั่นคงในอาณาจักร เช่น ต้องการให้คนไทย มีภาษาพูด ภาษาเขียนเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเป็นชนเชื้อชาติเดียวกัน

รูปภาพ เกวียน ไม้เป็นพาหนะ

ที่มา : <http://www.oknation.net/blog/witphoto/2007/07/27>.

ผลงานการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

1. การวางผังเมือง ร่องรอยของเมืองสุโขทัยชี้ให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้นำที่ได้ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้กลายเป็นสภาพที่อยู่อาศัยแบบชุมชนเมือง แขนงผังเมืองเป็นรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีการจัดสร้างกำแพงเมือง ถนน ศาสนสถาน สระน้ำอย่างเป็นระเบียบ โดยมีลักษณะพิเศษคือ การสร้างกำแพงดินล้อมรอบเมือง 3 ชั้น ที่เรียกว่า **ตรีบูร** เพื่อเป็นที่ระบายน้ำลงตระพังหรือสระเก็บน้ำและเป็นการป้องกันข้าศึก

รูปภาพคูน้ำที่ระบายน้ำลงตระพัง

ที่มา : ปุณณภา พลเยี่ยม 2553. แหล่งที่มาอุทยานประวัติศาสตร์จังหวัดสุโขทัย

กำแพงเมืองสุโขทัยตั้งอยู่ที่ตำบลเมืองเก่า ปรากฏหลักฐานในหลักศิลาจารึกเรียกว่าตรีบูร เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 1300 เมตรยาว 1800 เมตร กำแพงชั้นในเป็นศิลาแลงก่อบนคันดิน กำแพง 2 ชั้นนอกเป็นคูน้ำสลับคันดิน นอกจากทำหน้าที่ป้องกันข้าศึก คูน้ำยังช่วยระบายน้ำไม่ให้ท่วมเมือง

2. การชลประทาน ระบบชลประทานที่กรุงสุโขทัยใช้มีหลายลักษณะได้แก่

2.1 เหมืองฝาย ฝายคือเขื่อนหรืออาคารกั้นน้ำที่สร้างขึ้นขวางลำน้ำ เพื่อทดน้ำให้มีระดับสูงและไหลไปตามคลองส่งน้ำเรียกว่า เหมือง กรุงสุโขทัยตั้งอยู่บนพื้นที่ใกล้ภูเขาเป็นที่ราบเชิงลาดจากเชิงเขาไปยังแม่น้ำใหญ่ใช้ระบบชลประทานแบบเหมืองฝายในการทำนา เรียกชนิดนี้ว่า นาสอเหมืองฝาย

จารึกหลักที่ 3 ศิลাজารึกนครชุม ด้านที่ 2 เป็นคำสรรเสริญพระมหากษัตริย์ที่ 1 ยกย่องพระองค์ทรงมีความรู้เรื่องการทำเหมืองฝายดีเยี่ยม

2.2 ทำนบ คือคันดินที่ทำเป็นแนวสำหรับกั้นน้ำที่มีมากในฤดูฝน ให้ไหลไปตามทิศทางที่ต้องการ พบทั่วไปบนพื้นที่เชิงลาดรอบนอกกำแพงเมืองสุโขทัย ทำนบพระร่วง เชื่อมระหว่างเขาพระบาทใหญ่กับเขาก่ออ้ายมา ทำหน้าที่เบนน้ำจากเขาทั้งสองลูก ให้ไปลงคลองเสาหอ เพื่อไหลไปสู่คูเมืองสุโขทัย แล้วจึงชักน้ำจากคูเมืองไปยังสระในเมือง'

จารึกหลักที่ 1 ศิลাজารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ด้านที่ 3 มีข้อความตอนหนึ่งว่า เบื้องหัวนอน (ทิศใต้) เมืองสุโขทัยนี้ มีกฤพิหารปู่ครูอยู่ มี สรีดภงส์

2.3 สระน้ำและบ่อน้ำ สระน้ำในสมัยกรุงสุโขทัยเรียกว่าตระพัง ขุดเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ ส่วนบ่อน้ำจะขุดเป็นบ่อกลม กรุกันบ่อด้วยอิฐหรือศิลาแลง น้ำจากบ่อใช้ในการอุปโภคและบริโภค

รูปภาพตระพังในสมัยกรุงสุโขทัย ที่มา ปุณณภา พลเยี่ยม, 2553.

3. การรู้จักใช้ศิลาแลงมาสร้างอาคารสถานที่ ศิลาแลงเป็นหินที่จะกลายสภาพเป็นดินแต่ยังไม่เป็นดินที่แท้จริง มีสภาพแข็งและเป็นรูปทรง มีสีแดงสะสมอยู่บนพื้นดิน สามารถขุดศิลาแลงมาสร้างโบสถ์หรือศาสนสถาน โดยชาวสุโขทัยจะเอาศิลาแลงมาสกัดเป็นแผ่น ซ้อนเรียงกัน จนมีลักษณะเป็นผนังของอาคาร ใช้น้ำยาเป็นตัวประสานให้ศิลาแลงแต่ละแผ่นเชื่อมต่อกันเป็นศิลาแผ่นใหญ่ เช่น ประตูเมือง วิหาร กำแพงเมืองชั้นในของเมืองศรีสัชนาลัย

รูปภาพวัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัยเป็นศาสนสถานที่นำศิลาแลงมาสร้าง
ที่มา : ปุณณภา พลเยี่ยม, 2553.แหล่งที่มาอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

4. การรู้จักเคลือบเครื่องปั้นดินเผาให้มีความสวยงาม การใช้ดินเหนียวมาปั้นเป็นภาชนะต่างๆ แล้วนำไปเผาจนแกร่งสำหรับการใช้งาน ในสมัยกรุงสุโขทัยเริ่มรู้จักการเคลือบเครื่องปั้นดินเผาให้มีความสวยงาม เครื่องเคลือบดินเผานี้เรียกว่า “เครื่องสังคโลก”

ภูมิปัญญาไทยในการทำเครื่องสังคโลกของชาวสุโขทัย

1. การใช้ดินเหนียวและดินขาวที่มีคุณภาพในการปั้นภาชนะต่างๆ
2. การนำขางไม้บางชนิดผสมในการผลิตน้ำยาเคลือบภาชนะเพื่อให้ดูสวยงาม
3. การสร้างเตาเผาที่สามารถระบายความร้อนได้
4. การเผาเครื่องปั้นดินเผา จะเผาเกินมากในฤดูฝน เพราะทำให้อากาศในเตาและพื้นที่ใช้เผามีความชื้นมาก ทำให้เครื่องเคลือบดินเผาดีเสียค่าใช้จ่ายมีความสวยงามมากกว่าเผาในฤดูร้อน

5. การประดิษฐ์โลหะกรรมสำริด มนุษย์รู้จักประดิษฐ์โลหะกรรมมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยนำมาทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย

- 5.1 การผสมตะกั่วลงในสำริดทำให้โลหะหลอมได้ง่าย ช่วยลดพองอากาศในโลหะเหลว ทำให้วัตถุที่หล่อมีคุณภาพดี เหมาะกับการทำเครื่องประดับ ภาชนะ
- 5.2 ทำเครื่องมือ อาวุธ ปั้นพระพุทธรูป จะไม่ผสมตะกั่วลงในสำริด เพราะต้องการสำริดที่แข็งแกร่งและทนทาน

6. การรู้จักใช้วัสดุที่มีส่วนผสมเหมาะสมสำหรับทำให้ปูนปั้นแข็งตัวได้เร็วเนื่องจากในสมัยกรุงสุโขทัยมีการปั้นพระพุทธรูปด้วยปูนเป็นจำนวนมาก ชาวสุโขทัยจึงได้คิดค้นวิธีการต่างๆ เพื่อให้ปูนแข็ง พบว่าการใช้ปูน ทราย และน้ำอ้อยผสมกัน ทำให้ปูนปั้นแข็งตัวได้ในเวลาไม่นาน เช่นปูนปั้นที่วัดตระพังทองกลาง ซึ่งอยู่นอกเมืองสุโขทัยทางทิศตะวันออก

7. การใช้คติความเชื่อเรื่องพระพุทธรูปนามาคบคุมความประพฤติของคนในสังคม ให้มีความสงบและมีศีลธรรม จึงมีการประยุกต์เอาคำสอนในพระพุทธรูปนามาเป็นเครื่องมือปลูกฝังศีลธรรมของคนในสังคม เช่นการนำเอาเรื่องนรก สวรรค์ ซึ่งปรากฏในไตรภูมิพระร่วงมาสอนให้คนทำแต่ความดีเกรงกลัวต่อบาป

8. การประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นมาใช้เป็นแบบฉบับของตนเอง ตัวอักษรไทยใน พ.ศ. 1826 สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเรียกว่าลายสือไทย ทรงดัดแปลงตัวหนังสือขอม และมอญ

ภูมิปัญญาในการประดิษฐ์ตัวอักษรไทย มีลักษณะพิเศษและมีประโยชน์ต่อการใช้เขียนเป็นอย่างมาก เช่น การนำสระมาเรียงอยู่ในระดับเดียวกันกับพยัญชนะ ทำให้เกิดความสะดวกในการพิมพ์ในยุคปัจจุบัน ความพิเศษของตัวอักษรไทย ถือว่าเป็นภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัยที่กลายมาเป็นมรดกแห่งชาติ

๑	ก	ข	ฃ	ค	ด	ด	ธ	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
๒	ค	ข	ฃ	ค	ด	ด	ธ	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
๓	ก	ข	ฃ	ค	ด	ด	ธ	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
๔	-	-	ฃ	ค	ด	ด	ธ	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
๕	-	-	ฃ	ค	ด	ด	ธ	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
๖	ก	ข	ฃ	ค	ด	ด	ธ	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
๗	ก	ข	ฃ	ค	ด	ด	ธ	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
๘	ก	ข	ฃ	ค	ด	ด	ธ	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
๙	ก	ข	ฃ	ค	ด	ด	ธ	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐

รูปภาพตัวหนังสือในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ที่มา : [http:// www.sukhothai.com](http://www.sukhothai.com)

พจนานุกรม อักษรไทย พ.ศ. 1915	พจนานุกรม อักษรไทย พ.ศ. 1944	พจนานุกรม อักษรไทย พ.ศ. 1953	พจนานุกรม อักษรไทย พ.ศ. 1963	พจนานุกรม อักษรไทย พ.ศ. 1973	พจนานุกรม อักษรไทย พ.ศ. 1983	พจนานุกรม อักษรไทย พ.ศ. 1993	พจนานุกรม อักษรไทย พ.ศ. 2003
ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก	ก
ข	ข	ข	ข	ข	ข	ข	ข
ค	ค	ค	ค	ค	ค	ค	ค
ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด	ด
ธ	ธ	ธ	ธ	ธ	ธ	ธ	ธ
๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒
๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓
๔	๔	๔	๔	๔	๔	๔	๔
๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕	๕
๖	๖	๖	๖	๖	๖	๖	๖
๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗	๗
๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘
๙	๙	๙	๙	๙	๙	๙	๙
๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐

รูปภาพวิวัฒนาการรูปแบบตัวหนังสือไทย

ที่มา : [http:// www.Sukhothai.com](http://www.Sukhothai.com)

บัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 5.1

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมตัวอักษรลงในช่องว่างที่เว้นไว้ ให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์

1. กำแพงดินล้อมรอบเมือง 3 ชั้น

--	--	--	--

2. เตาเผาเครื่องสังคโลก

--	--	--	--	--	--	--	--

3. ทำนบดินเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง

--	--	--	--

4. เครื่องปั้นดินเผาเคลือบในสมัยกรุงสุโขทัย

--	--	--	--

5. สระน้ำในสมัยกรุงสุโขทัย

--	--	--	--

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย แล้วระบุชื่อและความสำคัญ
ลงในช่องว่าง

1.

ชื่อภูมิปัญญา.....

ความสำคัญ.....

.....

2.

ชื่อภูมิปัญญา.....

ความสำคัญ.....

.....

บัตรเฉลยแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 5.1

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมตัวอักษรลงในช่องว่างที่เว้นไว้ ให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์

1. กำแพงดินล้อมรอบเมือง 3 ชั้น

ต	รี	บุ	ร
---	----	----	---

2. เตาเผาเครื่องสังคโลก

เ	ต	า	ทุ	เ	รี	ย	ง
---	---	---	----	---	----	---	---

3. ทำนบดินเพื่อเก็บกักน้ำไว้ในฤดูแล้ง

ส	รี	ค	ภ	ง	ส์
---	----	---	---	---	----

4. เครื่องปั้นดินเผาเคลือบในสมัยกรุงสุโขทัย

สี	ง	ค	โ	ล	ก
----	---	---	---	---	---

5. สระน้ำในสมัยกรุงสุโขทัย

ต	ร	ะ	พั	ง
---	---	---	----	---

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพภูมิปัญญาไทยสมัยสุโขทัย แล้วระบุชื่อและความสำคัญลงในช่องว่าง

1.

ชื่อภูมิปัญญา สรีดภงส์
 ความสำคัญ เป็นทำนบกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการบริโภคและการเพาะปลูก เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

2.

ชื่อภูมิปัญญา เครื่องสังคโลก
 ความสำคัญ เป็นเครื่องปั้นดินเผาเคลือบ สำหรับเป็นภาชนะใช้ในครัวเรือน

บัตรแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว โดยกาเครื่องหมายกากบาท (X)

ลงในกระดาษคำตอบ

1. ภูมิปัญญาไทยหมายถึงอะไร

- ก. การคิดค้นการประดิษฐ์เครื่องจักร เพื่อนำมาผลิตสินค้า
- ข. ความรู้ ความเชื่อ ทักษะ พฤติกรรมของคนในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ค. การค้นหาดินแดนใหม่ๆ เพื่อเป็นตลาดระบายสินค้า
- ง. การเอาชนะธรรมชาติของมนุษย์

2. ศิลาแลง ส่งผลต่อภูมิปัญญาของชาวสุโขทัยอย่างไร

- ก. นำมาทำเป็นฐานเจดีย์
- ข. นำมาเป็นวัตถุดิบในการทำเครื่องสังคโลก
- ค. นำมาทำเป็นเครื่องประดับ
- ง. นำน้ำยามาประสานเป็นแผ่นใหญ่แล้วซ้อนเรียงเป็นผนังอาคาร

3. ลักษณะพิเศษของแผนผังเมืองสุโขทัย มีการสร้างกำแพงดินล้อมรอบเมือง

3 ชั้น เรียกว่าตรีบูร มีประโยชน์อย่างไร

- ก. ใช้เป็นเตาเผาเครื่องสังคโลก
- ข. ใช้เป็นตลาดค้าขาย
- ค. ใช้เป็นที่ระบายน้ำลงสระ และป้องกันข้าศึก
- ง. ใช้เป็นที่พ่อบุรุษรวมค้าแห่งมหาราชเสด็จออกมารับฎีกาจากราษฎร

4. ผลสำคัญที่สุดจากภูมิปัญญาตัวอักษรไทยในสมัยกรุงสุโขทัยคือข้อใด
 - ก. สะดวกต่อการเขียนและเรียงพิมพ์ในปัจจุบัน
 - ข. เป็นมรดกตกทอดที่ทำให้คนไทยมีตัวอักษรไทยใช้จนถึงปัจจุบันนี้
 - ค. ทำให้สะดวกในการจารึกลงบนศิลาจารึก
 - ง. แสดงถึงพระปรีชาสามารถของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
5. เพราะเหตุใดจึงนิยมเผาเครื่องสังคโลกในฤดูฝน
 - ก. อากาศร้อนจะทำให้เครื่องสังคโลกแตกง่าย
 - ข. เป็นความเชื่อและประเพณีของชาวสุโขทัยที่ต้องเผาเดือน 6
 - ค. ชาวต่างชาติจะมารับซื้อมากในช่วงฤดูฝน
 - ง. สร้างความชื้นให้อากาศในเตาและพื้นที่ใช้เผา ทำให้เครื่องสังคโลกออกมาสวยงาม
6. การสร้าง “ศรีคกงส์ ” ในสมัยกรุงสุโขทัยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร
 - ก. เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากธรรมชาติ
 - ข. เพื่อให้อาณาจักรเกิดความมั่นคง
 - ค. เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่คนรุ่นหลัง
 - ง. เพื่อให้สังคมสงบสุข
7. ปัญหาที่ชาวสุโขทัยพบและต้องหาวิธีการแก้ปัญหาคืออะไร
 - ก. แผ่นดินไหว
 - ข. น้ำท่วม
 - ค. ฝนแล้ง
 - ง. พายุโคลนถล่ม

8. ภูมิปัญญาในการประดิษฐ์โลหะกรรมสำคัญของชาวสุโขทัยคือข้อใด
- ผสมดินบุกมากกว่าทองแดง
 - ผสมคอนกรีตเสริมเหล็ก
 - ผสมน้ำประสานทอง
 - ผสมตะกั่วลงในสำริด
9. ไตรภูมิพระร่วง บ่งบอกถึงภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัยอย่างไร
- ความสามารถในการนิพนธ์หนังสือของพระมหากษัตริย์
 - เป็นเครื่องมือควบคุมความประพฤติของชาวสุโขทัยอย่างแยบยล
 - การยอมรับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ
 - การให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา
10. ภูมิปัญญาไทยให้ประโยชน์ในข้อใดมากที่สุด
- ทำให้คนไทยรู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิต
 - เศรษฐกิจไทยก้าวหน้าจากการขายสินค้าโอท็อป
 - การท่องเที่ยวคึกคัก เพราะมีคนเข้ามาเที่ยวมาก
 - มีพัฒนาการทางการแพทย์ที่ทันสมัย

บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยกาเครื่องหมาย
กากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. ข
2. ง
3. ก
4. ข
5. ง
6. ก
7. ค
8. ง
9. ข
10. ก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

วิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

เวลา 2 ชั่วโมง

สอนวันที่เดือน.....พ.ศ.

1. มาตรฐานการเรียนรู้

1.1 สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

1.2 มาตรฐาน ศ 4.3: เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

มาตรฐาน ศ 4.3.2 : คิดวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานและผลกระทบจากภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาของมนุษย์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2. สาระสำคัญ

ภูมิปัญญาไทย คือความรู้ ทักษะ ความเชื่อและพฤติกรรมของคนไทย ในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย มีการวางผังเมือง การสร้างระบบชลประทาน การใช้ศิลาแลงในงานก่อสร้าง การทำเครื่องสังคโลก ทำโลหะสำริด และการนำเอาคติตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนามาควบคุมความประพฤติของคนในสังคม ชนรุ่นหลังควรอนุรักษ์และสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย

3. ตัวชี้วัด

ม.ฐ.ศ 4.3 ม.1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่างๆ

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 บอกความหมายของภูมิปัญญาได้

4.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่สำคัญต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยสมัยกรุงสุโขทัย

4.3 เลือกสรรผลงานการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้

4.4 มีความรัก ความภาคภูมิใจ และอนุรักษ์ภูมิปัญญาในท้องถิ่น

5. สาระการเรียนรู้

5.1 ความหมายของภูมิปัญญา

5.2 ปัจจัยที่สำคัญต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยสมัยกรุงสุโขทัย

5.3 ผลงานการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

6. กิจกรรมการเรียนรู้

เวลา 2 ชั่วโมง

6.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

6.1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

6.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

6.1.3 ครูสนทนากับนักเรียนเรื่องภูมิปัญญาในท้องถิ่นของเรามีอะไรบ้างและมีประโยชน์อย่างไร ใครเป็นผู้สอนให้ทำ เช่น

- นวดแผนไทย
- การทอผ้า
- การทอเสื่อ
- การทำเครื่องมือ เครื่องใช้ เช่น เครื่องมือจับปลา ดักนก

6.2 ขั้นสอน

6.2.1 ครูเขียนคำว่า “ ภูมิปัญญา ” ชักถามนักเรียนว่ามีความหมายอย่างไร ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และ เขียนคำตอบที่นักเรียนตอบลงบนกระดานดำ นำมารวมกันเป็นความหมายคำว่าภูมิปัญญาที่ถูกต้อง

6.2.2 นักเรียนศึกษาชุดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย และช่วยกันตอบคำถามดังนี้

- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัยคืออะไร
- ตรีบูรมีประโยชน์อย่างไร
- สรีดภงส์คืออะไร
- การประดิษฐ์ตัวอักษรไทยมีความสำคัญอย่างไร
- ตระพังมีประโยชน์อย่างไร
- เคาทุเรียงมีไว้สำหรับทำอะไร

นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นว่าภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย ชาวไทยได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร เช่น

- ภูมิปัญญาด้านตัวอักษรไทย ทำให้คนไทยมีตัวอักษรไทยใช้
- ภูมิปัญญาด้านชลประทานทำให้มีน้ำใช้ตลอดปีปัจจุบันมีการสร้างเขื่อนเก็บน้ำ

6.2.3 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมลงในบัตรแบบฝึกการเรียนรู้ที่ 5.1 เรื่องการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในสมัยกรุงสุโขทัย ครูตรวจและเฉลย

6.2.4 ทำแบบทดสอบหลังเรียน

6.3 ขั้นสรุป

ครูเพิ่มเติมสาระสำคัญและสอดคล้องเรื่องความรัก ความภาคภูมิใจในการประดิษฐ์
คิดค้นงานด้านต่างๆของบรรพบุรุษไทย ที่ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

7.1 ชุดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

8. การวัดและประเมินผล

8.1 สิ่งที่จะวัดผล

8.1.1 ความรู้ความเข้าใจ

8.1.2 ทักษะ

8.1.3 พฤติกรรมรายบุคคล

8.2 วิธีวัดผล

8.2.1 ทดสอบก่อนและหลังเรียน

8.2.2 ตรวจสอบใบฝึกการเรียนรู้ที่ 5.1

8.2.3 สังเกตพฤติกรรมนักเรียน

8.3 เครื่องมือวัดผล

8.3.1 แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

8.3.2 แบบฝึกการเรียนรู้ที่ 5.1

8.3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล

8.4 เกณฑ์การประเมิน

8.4.1 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80

8.4.2 ตรวจสอบใบฝึกการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

8.4.3 นักเรียนผ่านเกณฑ์การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลร้อยละ 80

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน – หลังเรียน

คำชี้แจง นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หมายถึงอะไร
 - ก. ความเป็นอยู่ของมนุษย์
 - ข. การเอาชนะธรรมชาติของมนุษย์
 - ค. ร่องรอยการกระทำของมนุษย์ในอดีตที่ยังหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน
 - ง. การเขียนแบบธรรมชาติของมนุษย์
2. ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์จำแนกตามลักษณะได้แก่อะไร
 - ก. หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - ข. หลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร หลักฐานชั้นต้น
 - ค. หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร หลักฐานชั้นรอง
 - ง. หลักฐานชั้นต้น หลักฐานชั้นรอง
3. ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จำแนกตามความสำคัญของหลักฐานได้แก่อะไร
 - ก. หลักฐานชั้นรอง หลักฐาน โบราณสถาน
 - ข. โบราณสถาน โบราณวัตถุ
 - ค. หลักฐานลายลักษณ์อักษร หลักฐานไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - ง. หลักฐานชั้นต้น หลักฐานชั้นรอง
4. หลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช จารึกหลักที่ 1 เกี่ยวข้องกับเรื่องใด
 - ก. กฎหมายลักษณะโจร
 - ข. การเก็บภาษีอากร
 - ค. พระราชประวัติพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
 - ง. การทำสัตย์สาบานเป็นไมตรีกันระหว่างปู่พระยาและหลานพระยา
5. นักเรียนต้องการเดินทางไปเที่ยวปราสาทหินพนมรุ้ง นักเรียนควรเดินทางไปอำเภอใด
 - ก. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
 - ข. อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
 - ค. อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
 - ง. อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

6. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้านสถาปัตยกรรมในสมัยกรุงสุโขทัยได้แก่ข้อใด
 - ก. เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่วัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย
 - ข. พระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก
 - ค. ภาพเขียนวัดเจติยเจ็ดแถว เมืองศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
 - ง. ภาพจำหลักลายเส้นบนแผ่นชนวน วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย
7. สมัยกรุงสุโขทัยตอนต้น ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎรเป็นไปตามแบบใด
 - ก. บิดากับบุตร
 - ข. นายกับบ่าว
 - ค. เจ้ากับข้า
 - ง. ผู้ใหญ่กับผู้น้อย
8. พ่อขุนรามคำแหงมหาราชให้ชาวสุโขทัยมาร้องทุกข์ต่อพระองค์ได้โดยตรง มีผลดีอย่างไร
 - ก. ทำให้ข้าราชการตั้งใจทำงาน
 - ข. ทำให้คดีความลดน้อยลง
 - ค. ทำให้ทราบปัญหาที่แท้จริง
 - ง. ทำให้คดีความสิ้นสุดโดยเร็ว
9. อาณาเขตของกรุงสุโขทัยแผ่ขยายกว้างที่สุดในสมัยใด
 - ก. พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
 - ข. พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
 - ค. พญาจันทรม
 - ง. พญาลิไท
10. เมืองลูกหลวงในสมัยกรุงสุโขทัยมีความสำคัญอย่างไร
 - ก. เป็นที่สอนการบริหารให้รัชทายาท
 - ข. เป็นด่านป้องกันมิให้ข้าศึกบุกรุกราชธานี
 - ค. เป็นที่ผลิตอาหารส่งราชธานี
 - ง. เป็นที่ฝึกหัดทหารไว้ป้องกันอาณาจักร
11. ข้อใดเป็นหน้าที่ ที่เมืองประเทศราชต้องปฏิบัติ
 - ก. ส่งบรรณาการมาให้กรุงสุโขทัย
 - ข. ไม่เก็บภาษีสินค้าจากสุโขทัย
 - ค. คอยดูแลเมืองลูกหลวง
 - ง. ส่งรัชทายาทมาอยู่กรุงสุโขทัย

12. การมีความสัมพันธ์อันดีกับอาณาจักรล้านนา กรุงสุโขทัยได้รับประโยชน์ในเรื่องอะไร
- ก. มีตลาดระบายสินค้าขนาดใหญ่
 - ข. ไม่ต้องกังวลถึงความมั่นคงทางเหนือ
 - ค. ได้รับเอาศิลปะของอาณาจักรล้านนามาใช้
 - ง. มีรัฐกันชนป้องกันการคุกคามจากจีน
13. สาเหตุสำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์กับราษฎรสมัยกรุงสุโขทัยตอนปลายห่างเหินกันเกิดจากอะไร
- ก. กษัตริย์มีพระภารกิจมาก
 - ข. การรับแนวคิดเทวราชามาใช้
 - ค. ราษฎรยุ่งเกี่ยวกับการทำมาหากิน
 - ง. ขั้นตอนการเข้าเฝ้ามีมาก
14. ปัจจัยในข้อใดต่อไปนี้มีผลอย่างมากต่อการเสื่อมของอาณาจักรสุโขทัย
- ก. เกิดข้อพิพาทกับล้านนา
 - ข. หัวเมืองตั้งตนเป็นอิสระ
 - ค. เส้นทางการค้าถูกตัดขาด
 - ง. ผู้นำแตกความสามัคคี
15. การปกครองสมัยกรุงสุโขทัย เหมือนกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยในปัจจุบันคือข้อใด
- ก. เป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาค
 - ข. ราษฎรไม่มีอิสระเสรีภาพ
 - ค. เมืองประเทศราชจะต้องส่งส่วยไปยังเมืองหลวง
 - ง. ราษฎรมีสิทธิเลือกผู้ปกครองเมืองลูกหลวง
16. การปกครองในระบบประชาธิปไตยแตกต่างจากการปกครองแบบพ่อปกครองลูก อย่างไร
- ก. ราษฎรมีสิทธิเสรีภาพอย่างเสมอภาค
 - ข. พระมหากษัตริย์ใช้หลักทศพิธราชธรรมในการปกครองประเทศ
 - ค. มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาค
 - ง. มีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

17. ข้อความในหลักศิลาจารึกที่ว่า “ ไครจักไครค้าข้างค้ำ ไครจักไครค้ำม้าค้ำ ไครจักไครค้ำเงินค้ำทองค้ำ ” สามารถแปลความหมายได้ตามข้อใด
- สินค้าที่ขายได้คือ ข้าง ม้า เงิน ทอง
 - สัตว์เลี้ยงและโลหะสามารถขายได้ดี
 - รัฐสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์และค้าทองคำ
 - ราษฎรสามารถทำการค้าได้อย่างเสรี
18. แม่พลอยบอกลูกสาวว่า “ พรุ่งนี้จะไปที่ปสานแต่เช้ามีด ” นักเรียนคิดว่าแม่พลอยจะไปทำอะไรที่ปสาน
- จ่ายกับข้าว
 - ชมมหรสพ
 - ไปโรงเรียน
 - ชำระภาษี
19. สินค้าออกที่สำคัญของกรุงสุโขทัยคืออะไร
- ยางพารา
 - หม้อดินเผา
 - ข้าว
 - เครื่องสังคโลก
20. ปัญหาที่เกิดจากการประกอบอาชีพเพาะปลูกในสมัยกรุงสุโขทัย ควรเป็นข้อใด
- ขาดแคลนแรงงานในไร่นา
 - ฤดูน้ำหลาก น้ำจะท่วมพื้นที่เพาะปลูก
 - ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน
 - การกวดราคาร์บอนจากพ่อค้าคนกลาง
21. สร้างป่าหมากป่าพญั่วทั่วเมืองนี้ทุกแห่ง ป่าพร้าวก็หลายในเมืองนี้ ป่าสาบก็หลายในเมืองนี้ หมากม่วงก็หลายในเมืองนี้ หมากขามก็หลายในเมืองนี้ ไครสร้างได้ไว้แก่มัน
- จากข้อความในศิลาจารึก สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการทางเศรษฐกิจใดในสมัยสุโขทัย
- มีการบุกเบิกที่ดินเพื่อการเพาะปลูกบริเวณใด ก็จะตกเป็นของผู้บุกเบิก
 - นิยมปลูกผลไม้หลายชนิดแทนการปลูกข้าว
 - อาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลักของชาวสุโขทัย
 - การปลูกผลไม้ ไม่ต้องนำผลไม้มามอบให้รัฐ

22. สาเหตุสำคัญที่ทำให้กรุงสุโขทัยเป็นจุดศูนย์กลางทางการค้าคืออะไร
- ชาวสุโขทัยชอบค้าขาย
 - สินค้ากรุงสุโขทัยมีราคาถูก
 - ทำเลที่ตั้งเหมาะสม
 - มีตลาดขายส่งขนาดใหญ่
23. ถ้านักเรียนเป็นเกษตรกรในสมัยสุโขทัย จะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำด้วยวิธีใดจึงจะเหมาะสม
- ไปลั่นกระดิ่งร้องทุกข์
 - ย้ายไปอยู่เมืองอื่น
 - จัดสร้างระบบชลประทาน
 - เพาะปลูกตามมีตามเกิด
24. ชาวสุโขทัยส่วนใหญ่ ผลิตอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ภายในครอบครัวได้เกือบทั้งหมด อาจจะไม่ต้องซื้อสินค้าจากภายนอกชุมชนเลยเรียกลักษณะเศรษฐกิจแบบนี้ว่าอะไร
- ระบบเศรษฐกิจที่มีการขายตัวจำกัด
 - ระบบเศรษฐกิจค้าหลัง
 - ระบบเศรษฐกิจแบบก้าวหน้า
 - ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตน
25. เทคนิคการทำเครื่องสังคโลกของสุโขทัย สันนิษฐานว่าได้จากที่ใด
- พ่อค้าอินเดีย
 - ชาวจีนสมัยราชวงศ์ซ้อง
 - นักปราชญ์ญี่ปุ่น
 - นักเดินเรือชาวอังกฤษ
26. การมีระบบเงินตราในการซื้อขาย สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจของกรุงสุโขทัยในแง่ใด
- การติดต่อซื้อขายอยู่ในวงแคบจำกัด
 - การค้าขายมีปัญหามาก
 - การค้าขายมีความเจริญรุ่งเรืองมาก
 - การเก็บภาษีทำได้ง่าย

27. สภาพสังคมสมัยกรุงสุโขทัย ผู้คนมีวิถีความเป็นอยู่แบบพึ่งตนเอง หมายความว่าอย่างไร
- การผลิตอาหารและเครื่องใช้ด้วยตนเองเป็นหลัก
 - ไม่คบค้าสมาคมกับเพื่อนบ้าน
 - มีความผูกพันกับเพื่อนบ้าน
 - ตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน
28. เมื่อสิ้นฤดูเพาะปลูก ชาวสุโขทัยส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตอย่างไร
- ทำสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ
 - จำศีลภาวนาที่วัด
 - ตีไก่ เลี้ยงปลากัด
 - ออกรบ
29. คำว่า “เจ้าเมือง ไพร่ฟ้า ลูกเจ้า ลูกขุน ” ที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช แสดงถึงสภาพสังคมสมัยสุโขทัยอย่างไร
- เป็นสังคมที่ผู้คนมีความเสมอภาค
 - เป็นสังคมที่ผู้คนใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา
 - เป็นสังคมที่มีการแบ่งชนชั้น
 - เป็นสังคมเกษตรกรรม
30. ชนชั้นได้การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย ที่หมายถึงราษฎรสามัญชน มีอิสระเสรีภาพ เป็นไทแก่ตัว หมายถึงข้อใด
- ลูกขุน ณ ศาลหลวง
 - ลูกขุน ณ ศาลา
 - ไพร่ฟ้า หน้าใส
 - ไพร่ฟ้า ข้าไท
31. คำกล่าวที่ว่า “ เมื่อเสร็จหน้านา ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก ” แสดงถึงการดำรงชีวิต ของผู้คน ในสมัยกรุงสุโขทัยอย่างไร
- การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
 - การแข่งขันแข่งในการประกอบอาชีพ
 - ความสามัคคีระหว่างราษฎรในหมู่บ้านเดียวกัน
 - ความผูกพันใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

32. วัดมหาธาตุในกรุงสุโขทัย แสดงถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของสุโขทัยข้อใด
- พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
 - พระราชพิธีจองเปรียง ลอยพระประทีป
 - การสร้างเจดีย์ทรงลังกา
 - การสร้างวัดในเขตพระราชฐาน
33. ในสมัยกรุงสุโขทัยตอนต้น การก่อสร้างเจดีย์มีลักษณะอย่างไร
- รูปทรงเหลี่ยมแบบลังกา
 - รูปทรงพุ่มข้าวบิณฑ์
 - รูปทรงกลมคล้ายระฆังคว่ำ
 - รูปดอกบัวตูม
34. งานสถาปัตยกรรมสุโขทัยในข้อใด มีลักษณะเป็นอาคาร โถง โส่ง ก่ออิฐ แต่ไม่มีฝาผนัง มีแต่เสาเรียงรายค้ำหลังคาอยู่โดยรอบ ใช้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ใหญ่
- เจดีย์
 - วิหาร
 - พระปรางค์
 - คูฏิ
35. ภูมิปัญญาไทยหมายถึงอะไร
- การคิดค้นการประดิษฐ์เครื่องจักร เพื่อนำมาผลิตสินค้า
 - ความรู้ ความเชื่อ ทักษะ พฤติกรรมของคนในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
 - การค้นหาดินแดนใหม่ๆ เพื่อเป็นตลาดระบายสินค้า
 - การเอาชนะธรรมชาติของมนุษย์
36. เพราะเหตุใดจึงนิยมเผาเครื่องสังคโลกในฤดูฝน
- อากาศร้อนจะทำให้เครื่องสังคโลกแตกง่าย
 - เป็นความเชื่อและประเพณีของชาวสุโขทัยที่ต้องเผาเดือน 6
 - ชาวต่างชาติจะมารับซื้อมากในช่วงฤดูฝน
 - สร้างความชื้นให้อากาศมาก ทำให้เตาและพื้นที่ใช้เผา เเผาเครื่องสังคโลกออกมาสวยงาม

37. การสร้าง “ศรีดงส์ ” ในสมัยกรุงสุโขทัยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร
- ก. เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากธรรมชาติ
 - ข. เพื่อให้อาณาจักรเกิดความมั่นคง
 - ค. เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่คนรุ่นหลัง
 - ง. เพื่อให้สังคมสงบสุข
38. ศิลากลาง ส่งผลต่อภูมิปัญญาของชาวสุโขทัยอย่างไร
- ก. นำมาทำเป็นฐานเจดีย์
 - ข. นำมาเป็นวัตถุดิบในการทำเครื่องสังคโลก
 - ค. นำมาทำเป็นเครื่องประดับ
 - ง. นำน้ำยามาประสานเป็นแผ่นใหญ่แล้วซ้อนเรียงเป็นผนังอาคาร
39. ลักษณะพิเศษของแผนผังเมืองสุโขทัย มีการสร้างกำแพงดินล้อมรอบเมือง 3 ชั้น เรียกว่าตรีบูร มีประโยชน์อย่างไร
- ก. ใช้เป็นเตาเผาเครื่องสังคโลก
 - ข. ใช้เป็นตลาดค้าขาย
 - ค. ใช้เป็นที่ระบายน้ำลงสระ และป้องกันข้าศึก
 - ง. ใช้เป็นที่พ่อยุทธรามคำแหงมหาราชเสด็จออกมารับผู้กจากราษฎร
40. ผลสำคัญที่สุดจากภูมิปัญญาตัวอักษรไทยในสมัยกรุงสุโขทัยคือข้อใด
- ก. สะดวกต่อการเขียนและเรียงพิมพ์ในปัจจุบัน
 - ข. เป็นมรดกตกทอดที่ทำให้คนไทยมีตัวอักษรไทยใช้จนถึงปัจจุบันนี้
 - ค. ทำให้สะดวกในการจารึกลงบนศิลาจารึก
 - ง. แสดงถึงพระปรีชาสามารถของพ่อยุทธรามคำแหงมหาราช

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ชุดการเรียนรู้ชุดนี้มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ					
2. ตัวหนังสือชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย					
3. เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสมสำหรับนักเรียน					
4. ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจ และเรียนรู้ได้เร็วขึ้น					
5. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนอย่างเพลิดเพลิน					
6. นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน					
7. ชุดการเรียนรู้ชุดนี้ช่วยให้มีความรู้มากขึ้น					
8. ต้องการให้ครูจัดทำบทเรียนในลักษณะนี้อีก					
9. สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
10. ขนาดรูปเล่มกะทัดรัด สวยงาม					

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

การประเมินชุดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เนื้อหาถูกต้องสอดคล้องกับหลักสูตร					
2. เนื้อหาที่ง่ายพอเหมาะกับวัยและชั้น					
3. เนื้อหาที่มีความสั้นยาวพอเหมาะกับเวลา ความสนใจ					
4. เนื้อหาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ					
5. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้เรียน					
6. ถูกต้องตามหลักภาษา					
7. ใช้ศัพท์เหมาะสมกับผู้เรียน					
8. ความรู้ความสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้					
9. ช่วยพัฒนาความคิดและสติปัญญา					
10. ขนาดรูปเล่มกะทัดรัด					
11. ชื่อ เนื้อหาดี ดึงดูดความสนใจ					
12. ภาพ/แผนภูมิ ประกอบน่าสนใจ					

ข้อเสนอแนะ.....
.....

ลงชื่อ

()

ผู้ประเมิน

ตาราง 9 ผลการประเมินชุดการเรียนรู้เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. เนื้อหาถูกต้องสอดคล้องกับหลักสูตร	4.40	0.80	มาก
2. เนื้อหาว่าง่ายพอเหมาะกับวัยและชั้น	4.40	0.80	มาก
3. เนื้อหามีความสั้นยาวพอเหมาะกับเวลา ความสนใจ	4.60	0.49	มากที่สุด
4. เนื้อหาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ	4.80	0.40	มากที่สุด
5. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ใฝ่เรียน	4.80	0.40	มากที่สุด
6. ถูกต้องตามหลักภาษา	4.40	0.49	มาก
7. ใช้ศัพท์เหมาะสมกับผู้เรียน	4.60	0.49	มากที่สุด
8. ความรู้ความสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.40	0.80	มาก
9. ช่วยพัฒนาความคิดและสติปัญญา	4.20	0.98	มาก
10. ขนาดรูปเล่มกะทัดรัด	4.40	0.80	มาก
11. ชื่อ เนื้อหาดี ดึงดูดความสนใจ	4.80	0.40	มากที่สุด
12. ภาพ / แผนภูมิ ประกอบน่าสนใจ	4.60	0.49	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.53	0.61	มากที่สุด

ผลการประเมินชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ พบว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของผู้เชี่ยวชาญ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.61$) ดังนั้น จึงสามารถนำไปประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ได้

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. หน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน มีรายละเอียดแสดงถึงความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ของธรรมชาติวิชา คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ครอบคลุม					
2. คู่มือการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครอบคลุมและสอดคล้องสัมพันธ์กัน ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผล					
3. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน มุ่งให้มีทักษะการคิด คุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และ ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้					
4. เนื้อหา สาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิธีการดำรงชีวิต มีความเหมาะสมกับ เวลาที่กำหนด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้					
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สอดคล้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสามารถปฏิบัติได้					

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดทักษะและกระบวนการคิด					
7. กิจกรรมมีการสอดแทรกส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม					
8. สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความสอดคล้องและส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตามเนื้อหาและกิจกรรม					
9. การวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพจริงครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้					
10. มีการวัดผลประเมินผลและเครื่องมือวัดผลมีความหลากหลายครอบคลุมทุกด้าน ทั้งความรู้ เจตคติ และกระบวนการ					

ข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ

(

ผู้ประเมิน

)

ตาราง 10 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. หน่วยการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน มีรายละเอียดแสดงถึงความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ของธรรมชาติวิชา คุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ครอบคลุม	4.40	0.8	มาก
2. คู่มือการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครอบคลุมและสอดคล้องสัมพันธ์กัน ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผล	4.60	0.5	มากที่สุด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน มุ่งให้มีทักษะการคิด คุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.8	มาก
4. เนื้อหา สาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิต มีความเหมาะสมกับเวลาที่กำหนด ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้	4.20	0.7	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย สอดคล้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสามารถปฏิบัติได้	4.40	0.8	มาก
6. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดทักษะและกระบวนการคิด	4.80	0.4	มากที่สุด
7. กิจกรรมมีการสอดแทรกส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม	4.40	0.8	มาก
8. สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความสอดคล้องและส่งเสริมสนับสนุนให้เกิด การเรียนรู้ตามเนื้อหาและกิจกรรม	4.80	0.4	มากที่สุด
9. การวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพจริงครอบคลุม กระบวนการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้	4.40	0.8	มาก
10. มีการวัดผลประเมินผลและเครื่องมือวัดผลมีความหลากหลาย ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งความรู้ เจตคติ และกระบวนการ	4.80	0.4	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.52	0.6	มากที่สุด

ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยโดยรวมของผู้เชี่ยวชาญ
มีผลการประเมินอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.6) ดังนั้น จึงสามารถ
นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง
ระดับคะแนนของการทดสอบทางการเรียน
คะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ตาราง 11 คะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

เลขที่	คะแนน		
	ก่อนเรียน(40)	หลังเรียน(40)	คิดเป็นร้อยละ
1	12	29	72.50
2	16	34	85.00
3	15	33	82.50
4	15	31	77.50
5	16	33	82.50
6	16	37	92.50
7	14	34	85.00
8	14	30	75.00
9	18	36	90.00
10	16	33	82.50
11	14	30	75.00
12	15	31	77.50
13	17	29	72.50
14	17	36	90.00
15	14	33	82.50
16	13	30	75.00
17	16	31	77.50
18	18	38	95.00
19	16	35	87.50
20	15	33	82.50
21	14	32	80.00
22	14	30	75.00
23	16	34	85.00
24	15	32	80.00

ตาราง 11 (ต่อ)

เลขที่	คะแนน		
	ก่อนเรียน(40)	หลังเรียน(40)	คิดเป็นร้อยละ
25	15	36	90.00
26	17	38	95.00
27	14	35	87.50
28	17	33	82.50
29	16	34	85.00
30	16	32	80.00
$\sum X$	461.00	992.00	2480.00
\bar{X}	15.37	33.07	-
S.D.	1.43	2.55	-
ร้อยละ	-	-	82.67

T-Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	คะแนน ผลสัมฤทธิ์หลัง เรียน	33.07	30	2.545	.465
	คะแนน ผลสัมฤทธิ์ก่อน เรียน	15.37	30	1.426	.260

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	คะแนนผลสัมฤทธิ์ หลังเรียน & คะแนนผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียน	30	.592	.001

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower	Upper			
Pair 1	คะแนน ผลสัมฤทธิ์ หลังเรียน - คะแนน ผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียน	17.70	2.054	.375	16.93	18.47	47.208	29	.000

ภาคผนวก จ คุณภาพของเครื่องมือ
การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้
การวิเคราะห์ข้อสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ
การหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจ

ตาราง 12 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงศรี โขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (Try out)
ข้อมูลทดลองใช้แบบเดี่ยว (1 : 1) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 3 คน

คนที่	ทดสอบระหว่างเรียน (50)	ทดสอบหลังเรียน (40)
1	35.0	24.0
2	29.0	25.0
3	31.0	26.0
คะแนนรวม	95.00	75.0
คะแนนเฉลี่ย	31.67	25.00
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3.06	1.00
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	63.33	62.50

การทดสอบ	S.D	S ²	เฉลี่ย	ร้อยละ
หลังเรียน(Posttest)	1.00	1.00	25.00	62.50
ระหว่างทำกิจกรรม	3.06	9.33	31.67	63.33

มีประสิทธิภาพ 63.33/62.50

ตาราง 13 ข้อมูลการทดลองใช้แบบกลุ่ม (1 : 10) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 9 คน

คนที่	ทดสอบระหว่างเรียน(50)	ทดสอบหลังเรียน(40)
1	38.0	34.0
2	35.0	32.0
3	40.0	29.0
4	37.0	33.0
5	41.0	28.0
6	37.0	32.0
7	39.0	27.0
8	42.0	30.0
9	38.0	28.0
คะแนนรวม	347.00	273.0
คะแนนเฉลี่ย	38.56	30.33
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.19	2.50
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	77.11	75.83

การทดสอบ	S.D	S ²	เฉลี่ย	ร้อยละ
หลังเรียน(Posttest)	2.50	6.25	30.33	75.83
ระหว่างทำกิจกรรม	2.19	4.78	38.56	77.11

มีประสิทธิภาพ 77.11/75.83

ตาราง 14 ข้อมูลทดลองใช้แบบภาคสนาม (1 : 100) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน

คนที่	ทดสอบระหว่างเรียน (50)	ทดสอบหลังเรียน (40)
1	47.0	34.0
2	48.0	35.0
3	47.0	32.0
4	42.0	32.0
5	41.0	31.0
6	44.0	31.0
7	41.0	30.0
8	40.0	29.0
9	41.0	30.0
10	43.0	35.0
11	47.0	34.0
12	37.0	36.0
13	38.0	33.0
14	40.0	32.0
15	35.0	33.0
16	43.0	34.0
17	44.0	33.0
18	45.0	33.0
19	42.0	34.0
20	39.0	34.0
21	38.0	32.0
22	43.0	33.0
23	37.0	35.0
24	42.0	33.0
25	38.0	31.0

ตาราง 14 (ต่อ)

คนที่	ทดสอบระหว่างเรียน (50)	ทดสอบหลังเรียน (40)
26	36.0	33.0
27	38.0	31.0
28	45.0	32.0
29	39.0	33.0
30	43.0	33.0
คะแนนรวม	1243.00	981.0
คะแนนเฉลี่ย	37.67	32.70
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.55	1.64
คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	82.87	81.75

การทดสอบ	S.D	S ²	เฉลี่ย	ร้อยละ
หลังเรียน(Posttest)	1.64	2.70	32.70	81.75
ระหว่างทำกิจกรรม	12.55	157.54	37.67	82.87

มีประสิทธิภาพ 82.8795/81.75

ตาราง 15 การวิเคราะห์ข้อสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ΣR	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	1	0	1	1	0	3	0.6	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อสอบข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\sum R$	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
24	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
28	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
29	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
30	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
31	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
34	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
35	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
36	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
37	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
38	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
39	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
40	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
รวมเฉลี่ย	38	38	37	38	37	188	0.94	

ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00
ค่า IOC เท่ากับ 0.94

การหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

ค่าความยาก (P : Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (r : Discrimination)

ค่าความยาก (Difficulty)

ข้อ 1	0.47	ยากพอเหมาะ
ข้อ 2	0.57	ยากพอเหมาะ
ข้อ 3	0.50	ยากพอเหมาะ
ข้อ 4	0.80	ง่ายมาก
ข้อ 5	0.50	ยากพอเหมาะ
ข้อ 6	0.43	ยากพอเหมาะ
ข้อ 7	0.43	ยากพอเหมาะ
ข้อ 8	0.53	ยากพอเหมาะ
ข้อ 9	0.53	ยากพอเหมาะ
ข้อ 10	0.60	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 11	0.60	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 12	0.57	ยากพอเหมาะ
ข้อ 13	0.57	ยากพอเหมาะ
ข้อ 14	0.37	ค่อนข้างยาก
ข้อ 15	0.93	ง่ายมาก
ข้อ 16	0.77	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 17	0.73	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 18	0.27	ค่อนข้างยาก
ข้อ 19	0.23	ค่อนข้างยาก
ข้อ 20	0.67	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 21	0.77	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 22	0.47	ยากพอเหมาะ
ข้อ 23	0.63	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 24	0.57	ยากพอเหมาะ
ข้อ 25	0.93	ง่ายมาก
ข้อ 26	0.67	ค่อนข้างง่าย

ข้อ 27	0.77	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 28	0.60	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 29	0.23	ค่อนข้างยาก
ข้อ 30	0.67	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 31	0.87	ง่ายมาก
ข้อ 32	0.63	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 33	0.77	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 34	0.57	ยากพอเหมาะ
ข้อ 35	0.53	ยากพอเหมาะ
ข้อ 36	0.40	ยากพอเหมาะ
ข้อ 37	0.37	ค่อนข้างยาก
ข้อ 38	0.53	ยากพอเหมาะ
ข้อ 39	0.23	ค่อนข้างยาก
ข้อ 40	0.40	ยากพอเหมาะ
ข้อ 41	0.87	ง่ายมาก
ข้อ 42	0.63	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 43	0.77	ค่อนข้างง่าย
ข้อ 44	0.57	ยากพอเหมาะ
ข้อ 45	0.53	ยากพอเหมาะ
ข้อ 46	0.40	ยากพอเหมาะ
ข้อ 47	0.37	ค่อนข้างยาก
ข้อ 48	0.53	ยากพอเหมาะ
ข้อ 49	0.23	ค่อนข้างยาก
ข้อ 50	0.20	ค่อนข้างยาก

ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และ คุณภาพตัวลวง

ข้อ 1

ตัวเลือก	1	-0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	3	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	4	0.38	ลวงได้ดี

ข้อ 2

ตัวเลือก	1	1.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก*	2	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	3	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 3

ตัวเลือก*	1	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	2	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	3	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	4	0.50	ลวงได้ดีมาก

ข้อ 4

ตัวเลือก	1	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก	3	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก*	4	0.25	จำแนกพอใช้

ข้อ 5

ตัวเลือก	1	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก*	2	0.88	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	3	1.00	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 6

ตัวเลือก 1	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 2	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก* 3	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 4	0.63	ลวงได้ดีมาก

ข้อ 7

ตัวเลือก* 1	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 2	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 3	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 4	0.63	ลวงได้ดีมาก

ข้อ 8

ตัวเลือก 1	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก 2	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 3	0.75	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก* 4	1.00	จำแนกดีมาก

ข้อ 9

ตัวเลือก* 1	0.88	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 2	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 3	0.88	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 10

ตัวเลือก 1	0.38	ลวงได้ดี
ตัวเลือก 2	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก* 3	0.50	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 11

ตัวเลือก*	1	0.50	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	2	0.63	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	3	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 12

ตัวเลือก	1	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก*	2	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	3	1.00	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 13

ตัวเลือก	1	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	-0.25	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	3	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	4	0.13	จำแนกได้ไม่ดี

ข้อ 14

ตัวเลือก	1	0.38	ลวงได้ดี
ตัวเลือก*	2	0.75	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	3	0.38	ลวงได้ดี
ตัวเลือก	4	0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 15

ตัวเลือก*	1	0.13	จำแนกได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	3	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	4	0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 16

ตัวเลือก 1	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 2	0.75	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก* 3	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 17

ตัวเลือก 1	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก* 2	0.38	จำแนกดี
ตัวเลือก 3	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 18

ตัวเลือก* 1	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 2	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 3	-0.25	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 4	0.50	ลวงได้ดีมาก

ข้อ 19

ตัวเลือก 1	0.63	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 2	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก 3	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก* 4	0.75	จำแนกดีมาก

ข้อ 20

ตัวเลือก* 1	0.38	จำแนกดี
ตัวเลือก 2	0.38	ลวงได้ดี
ตัวเลือก 3	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 21

ตัวเลือก 1	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 2	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 3	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก* 4	0.38	จำแนกดี

ข้อ 22

ตัวเลือก* 1	0.75	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 2	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 3	0.88	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 23

ตัวเลือก 1	0.38	ลวงได้ดี
ตัวเลือก 2	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก* 3	0.88	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 4	0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 24

ตัวเลือก 1	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก* 2	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 3	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 4	0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 25

ตัวเลือก* 1	0.13	จำแนกได้ไม่ดี
ตัวเลือก 2	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 3	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 4	0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 26

ตัวเลือก 1	0.00	ดวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 2	0.75	ดวงได้ดีมาก
ตัวเลือก* 3	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 4	0.00	ดวงได้ไม่ดี

ข้อ 27

ตัวเลือก 1	0.50	ดวงได้ดีมาก
ตัวเลือก* 2	0.38	จำแนกดี
ตัวเลือก 3	0.00	ดวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก 4	0.00	ดวงได้ไม่ดี

ข้อ 28

ตัวเลือก 1	0.63	ดวงได้ดีมาก
ตัวเลือก* 2	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 3	0.50	ดวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 4	0.00	ดวงได้ไม่ดี

ข้อ 29

ตัวเลือก* 1	0.75	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 2	0.50	ดวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 3	0.63	ดวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 4	-0.25	ดวงได้ไม่ดี

ข้อ 30

ตัวเลือก 1	0.50	ดวงได้ดีมาก
ตัวเลือก 2	0.00	ดวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก* 3	0.75	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก 4	0.38	ดวงได้ดี

ข้อ 31

ตัวเลือก*	1	0.13	จำแนกได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	3	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 32

ตัวเลือก	1	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	2	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	3	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	4	0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 33

ตัวเลือก*	1	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	2	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	3	0.75	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 34

ตัวเลือก	1	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	2	0.63	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	3	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 35

ตัวเลือก	1	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	2	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	3	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 36			
ตัวเลือก*	1	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	2	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	3	0.38	ลวงได้ดี
ตัวเลือก	4	0.63	ลวงได้ดีมาก

ข้อ 37			
ตัวเลือก	1	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	0.88	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	3	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก*	4	1.00	จำแนกดีมาก

ข้อ 38			
ตัวเลือก	1	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก*	2	0.38	จำแนกดี
ตัวเลือก	3	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 39			
ตัวเลือก	1	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	0.88	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	3	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	4	-0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 40			
ตัวเลือก	1	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก*	2	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	3	0.75	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	4	0.38	ลวงได้ดี

ข้อ 41			
ตัวเลือก*	1	0.13	จำแนกได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	3	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	4	0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 42			
ตัวเลือก	1	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	2	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	3	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	4	0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 43			
ตัวเลือก*	1	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	2	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	3	0.75	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 44			
ตัวเลือก	1	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	2	0.63	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	3	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 45			
ตัวเลือก	1	0.50	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	2	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	3	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 46			
ตัวเลือก*	1	1.00	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	2	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	3	0.38	ลวงได้ดี
ตัวเลือก	4	0.63	ลวงได้ดีมาก

ข้อ 47			
ตัวเลือก	1	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	0.88	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก	3	0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก*	4	1.00	จำแนกดีมาก

ข้อ 48			
ตัวเลือก	1	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก*	2	0.38	จำแนกดี
ตัวเลือก	3	0.25	ลวงได้พอใช้
ตัวเลือก	4	0.00	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 49			
ตัวเลือก	1	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	2	0.88	ลวงได้ดีมาก
ตัวเลือก*	3	0.63	จำแนกดีมาก
ตัวเลือก	4	-0.13	ลวงได้ไม่ดี

ข้อ 50			
ตัวเลือก	1	-0.13	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก*	2	0.38	จำแนกดี
ตัวเลือก	3	0.00	ลวงได้ไม่ดี
ตัวเลือก	4	0.63	ลวงได้ดีมาก

ตาราง 16 การหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

ข้อ	ค่าความยาก (P)	ความหมาย	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ความหมาย	สรุปผล
1	0.47	ยากพอเหมาะ	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
2	0.57	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
3	0.50	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
4	0.80	ง่ายมาก	0.25	จำแนกพอใช้	ใช้ได้
5	0.50	ยากพอเหมาะ	0.88	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
6	0.43	ยากพอเหมาะ	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
7	0.43	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
8	0.53	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
9	0.53	ยากพอเหมาะ	0.88	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
10	0.60	ค่อนข้างง่าย	0.50	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
11	0.60	ค่อนข้างง่าย	0.50	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
12	0.57	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
13	0.57	ยากพอเหมาะ	0.13	จำแนกได้ไม่ดี	ใช้ไม่ได้
14	0.37	ค่อนข้างยาก	0.75	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
15	0.93	ง่ายมาก	0.13	จำแนกได้ไม่ดี	ใช้ไม่ได้
16	0.77	ค่อนข้างง่าย	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
17	0.73	ค่อนข้างง่าย	0.38	จำแนกดี	ใช้ได้
18	0.27	ค่อนข้างยาก	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
19	0.23	ค่อนข้างยาก	0.75	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
20	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.38	จำแนกดี	ใช้ได้
21	0.77	ค่อนข้างง่าย	0.38	จำแนกดี	ใช้ได้
22	0.47	ยากพอเหมาะ	0.75	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
23	0.63	ค่อนข้างง่าย	0.88	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
24	0.57	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ค่าความยาก (P)	ความหมาย	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ความหมาย	สรุปผล
25	0.93	ง่ายมาก	0.13	จำแนกได้ไม่ดี	ใช้ไม่ได้
26	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
27	0.77	ค่อนข้างง่าย	0.38	จำแนกดี	ใช้ได้
28	0.60	ค่อนข้างง่าย	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
29	0.23	ค่อนข้างยาก	0.75	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
30	0.67	ค่อนข้างง่าย	0.75	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
31	0.87	ง่ายมาก	0.13	จำแนกได้ไม่ดี	ใช้ไม่ได้
32	0.63	ค่อนข้างง่าย	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
33	0.77	ค่อนข้างง่าย	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
34	0.57	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
35	0.53	ยากพอเหมาะ	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
36	0.40	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
37	0.37	ค่อนข้างยาก	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
38	0.53	ยากพอเหมาะ	0.38	จำแนกดี	ใช้ได้
39	0.23	ค่อนข้างยาก	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
40	0.40	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
41	0.87	ง่ายมาก	0.13	จำแนกได้ไม่ดี	ใช้ไม่ได้
42	0.63	ค่อนข้างง่าย	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
43	0.77	ค่อนข้างง่าย	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
44	0.57	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
45	0.53	ยากพอเหมาะ	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
46	0.40	ยากพอเหมาะ	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
47	0.37	ค่อนข้างยาก	1.00	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
48	0.53	ยากพอเหมาะ	0.38	จำแนกดี	ใช้ได้

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ค่าความยาก (P)	ความหมาย	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	ความหมาย	สรุปผล
49	0.23	ค่อนข้างยาก	0.63	จำแนกดีมาก	ใช้ได้
50	0.20	ค่อนข้างยาก	0.38	จำแนกดี	ใช้ได้

ข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์นำไปใช้ได้ คือ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 14 16 17 18 19 20 21 22
23 24 26 27 28 29 30 32 33 34 35 36 37 38 39 40 42 43 44 45 46 47 48 49 50

ข้อสอบทั้งหมด 50 ข้อ ใช้ได้ 45 ข้อ ข้อที่ใช้ไม่ได้ จำนวน 5 ข้อ คือ 13 15 25 31 และ
41 ได้คัดเลือกมาใช้ จำนวน 40 ข้อ โดยตัดข้อที่มีค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกที่อยู่ใน
ระดับต่ำออกอีก 5 ข้อ คือ 4 17 20 21 และ 27 จากนั้นนำข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ไปหาค่า
ความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินความพึงพอใจ
ตามวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.882	.883	10

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00001	23.6667	87.402	.640	.627	.869
VAR00002	23.7000	91.666	.385	.422	.888
VAR00003	23.7333	89.444	.575	.525	.874
VAR00004	23.7667	85.220	.588	.602	.873
VAR00005	23.8333	87.523	.597	.602	.872
VAR00006	23.9000	83.403	.739	.716	.861
VAR00007	23.5333	91.844	.416	.434	.885
VAR00008	23.9000	80.576	.813	.765	.855
VAR00009	23.4333	81.357	.829	.799	.854
VAR00010	24.1333	87.775	.572	.429	.874

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
26.4000	105.559	10.27417	10

Alpha = .882

ผลปรากฏว่า มีความเชื่อมั่น = 0.882 ซึ่งนับว่ามีค่าสูงเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นเครื่องมือ
ในการวิจัยได้

ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์
รายนามผู้เชี่ยวชาญ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.สุรชัย ปิยานุกุล
ตำแหน่ง อาจารย์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. นางกรรณา บุษบง
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์
วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
3. นางวรรณพร นาคแก้ว
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์
วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
4. นายอานันต์ ตีสวัสดิ์
ตำแหน่ง ครู
วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนรณย์บุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
5. นางกรรณิการ์ เกษจริต
ตำแหน่ง ครู
วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนรณย์บุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๖๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.สุรชัย ปิยานุกูล

ด้วย นางปณณภา พลเยี่ยม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องกรุงสุโขทัย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ดร.ผจญ โกจารย์ศรี เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการใน ขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเหียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๖๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณกรรณา บุษบง

ด้วย นางปทุมณา พลเยี่ยม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องกรงสุโขทัย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ดร.ผจญ โกจารย์ศรี เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำกรวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการใน ขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๓, ๐ ๔๕๖๐ ๑๖๑๖ ตั๋ว ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

282

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๖๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณวรรณพร นาคแก้ว

ด้วย นางปณณา พลเยี่ยม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องกรุงสุโขทัย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ดร.ผจญ โกจารย์ศรี เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการใน ขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

283

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๖๕๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๖ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตกระทำการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณอาจินต์ ตีสวัสดิ์

ด้วย นางปทุมณา พลเยี่ยม นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องกรงสุโขทัย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยมี ดร.ผจัญ โกจารย์ศรี เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขออนุญาตกระทำการจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการใน ขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘